

HAJDÚ-BIHARI

XLIV. ÉVFOLYAM
192. SZÁM
ÁRAI 2,20 FORINT

1987. VIII. 15.,
SZOMBAT

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

AUGUSZTUS 20.:

Sajtótájékoztató az ünnepségekről

Az alkotmány ünnepén Budapesten, a Kossuth Lajos tere immár tizenkilencedik alkalommal avatják fel ünnepélyes külsőségek között a Magyar Néphadsereg új tisztjét. A Parlament előtti Duna-szakaszon ismét megrendezik az évről-évre sok tízezer látogatót vonzó vízi- és légitársaságok szanpompás tüzijátékot. Az augusztus 20-i ünnepi programról a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatalának a Honvédelmi Miniszteriumnak és a Magyar Honvédelmi Szövetség budapesti vezetőségének képviselői tájékoztatták a sajtó munkatársait pénteken a dunakeszi MHSZ-repülőtéren.

Mészáros Tibor ezredes, a Magyar Néphadsereg tanterületi csoportfőnöke elmondta: a hagyományos tisztavetési ünnepség 9.30 órakor kezdődik a Parlamentnél az állami zászló előtt. Az ünnepi eseményre a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolán és a Kilián György Repülőműszaki Főiskolán végzett fiatal tisztek mellett a téren felsorakoznak a Karikás Frigyes Katonai Kollégium állományába tartozó és a külföldi katonai tanterületekben, valamint a hazai polgári felsőoktatási intézményekben végzett friss diplomás tisztek. A néphadsereg katonai főiskolán végzettségű száma a szokásos létszámnak mintegy kétszerese lesz: a képzés negyvenes idejét ugyanis három esztendőre csökkentették, s így a negyedikesek mellett az első ízben harmadik évfolyammal végzett hallgatókat is felváltják.

A Magyar Honvédelmi Szövetség budapesti vezetősége — a Magyar Néphadsereg kijelölt alakulatai, valamint a fővárosi állami és társadalmi szerveinek közreműködésével — az idén

26. alkalommal rendezi meg a budapesti honvédelmi napot. A vízi- és légitársaságok között a MHSZ budapesti vezetőségének titkára kiemeltet: szocialista alkotmányunk törvénybe iktatásának 38. évfordulóján a per-gő program tartalmát ezúttal is a békekarat és a honvédelem egységének gondolata határozza meg. A vízi- és légitársaságok jó alkalom arra is, hogy a szórakozás mellett a nézőket megismertesse a Magyar Néphadsereg technikai eszközeivel, az MHSZ szakágit bemutató sportokkal, és felhívja a szövetség sportolói és a katonafiatalok felkészültségéről, ügyességéről és bátorságáról.

Az esemény 10.30 órakor kezdődik. A felvonulást a Dunán a Magyar Néphadsereg és az MHSZ címeivel, nemzeti és vörös zászlókkal díszített szárnyashajó nyitja meg. A programban a Magyar Evezős Szövetség Alkotmány-kupa elnevezéssel rendezett nyolcasoknak rendezet. Kedvező időjárás esetén az egyik vitorlázó repülőgép a Duna vizén landol, ejtőernyősök ugranak motoros sárkányrepülőkből, s lesz célbaugrás is. Úszó pontonokon haditornák és sportbemutatókat tartanak.

Az alkotmány napi ünnepségeknek két évtizede elválaszthatatlan, szinponpás záróakkordja a gellérthegy tüzijáték, amely 21 órakor kezdődik — mondotta **Barakonyi László** ezredes, a Hátországvédelmi Parancsnokság műszaki főnöke. A petárdák, bombák és röp-pentyűk kilövését fényszórók játéka kíséri. Újdonságként az Erzsébet hídra is vízszintes látványt keltő égőket telepitettek, amelyek csak akkor gyönyörködhetnek a nézők, ha kedvező lesz a széljárás. A műsor a színes bengáli tűz fényével ér véget. (MTI)

A költségvetés pozíciója nem javult

Első félévi gazdálkodás

Bár kedvezően változott az első félévben a vállalatok és szövetkezetek jövedelmi helyzete, a költségvetés pozíciója nem javult. A gazdálkodók eredményének számított része ugyanis továbbra is a támogatásokból származik — állapította meg az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal felmérése a vállalatok és a szövetkezetek féléves mérlegbeszámolóinak összesített adatai alapján.

A gazdálkodók nyeresége a népgazdaság egészében a korábbi években tapasztaltnál gyorsabb ütemben, 18,9 százalékkal emelkedett. A nyereségnövekedés átlaga az iparban 15,1 százalékos volt. A kohászati, a bányászati, az élelmiszer-ipari és a vegyipari vállalatok jövedelmi pozíciója javultak a múlt esztendőhöz képest, míg a gépipari, könnyűipari vállalatok a tavalyinál kisebb nyereséget értek el. Az iparban mindenütt, de különösen az energiaigényes ágazatokban — részben a kőolaj termelői árának változásai miatt — csökkent a fajtágon anyagfelhasználás. A népgazdaság más ágazataiban az eredmény az iparinál gyorsabb ütemben — 20—30 százalékkal — bővült.

Ez részben a teljesítmények növeledéséből, a költségek csökkentéséből származott. De a nyereség növekedéséhez hozzájárult az árak emelése és egyes szabályozóelemek változása is. Az első félévben 212 gazdálkodó egység zárt veszteségesen. A veszteség összege megegyezik a múlt évivel.

A központi intézkedések és a vállalati erőfeszítések hatására a konvertibilis értékesítés árbevétele 11 százalékkal meghaladta az egy évvel korábbi szintet. A forintban számolt exporttöbblet elérésében egyaránt szerepet játszott a forint árfolyamának változása, és az, hogy a vállalatok több terméket értékesítettek a külföldön, mint korábban. Mindez azonban még mindig nem bizonyult elegendőnek, ugyanis a külkereskedelmi forgalom egyenlege nem javult.

Gondot jelent, hogy a vállalatok és a szövetkezetek rezsizagaldkodása továbbra sem kielégítő. Jelentősen rontotta a gazdálkodás hatékonyságát, hogy ezek a költségek a termelési ráfordításoknál és az értékesítésnél is gyorsabb ütemben emelkedtek. A bérek — az év elején elhalasztott béremelések következtében — 3,6 százalékkal növekedtek. Az átlagbéremelkedés — a létszámcsokkenés hatására — ennél jelentősebb, a szocialista szektorban 6—7 százalékos volt. A készletek állománya 4,4 százalékkal haladta meg az egy évvel ezelőtti értéket, az ipari ágazatokban a készletek forgási sebessége lassult.

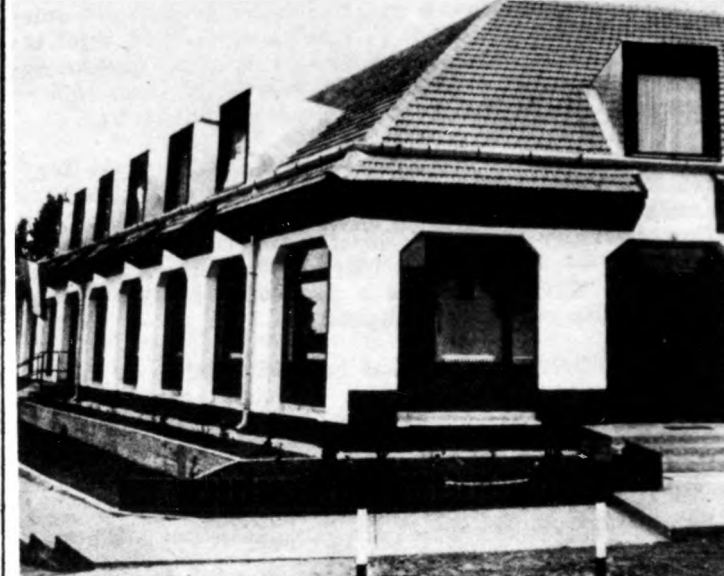
A belföldi társaságok, vállalati gazdasági munkaközösségek, gazdasági munkaközösségek, szakszervezetek — száma szerény mértékben, fél év alatt 1800-zal bővült. A vállalatok, szövetkezetek — a megemelt vállalati költségvetés ellenére — sem csökkentették a belföldi társaságoknak adott megrendeléseiket. Így kifizetéseik összege megegyezik a múlt évivel. A belföldi társaságok e körből származó bevétele tehát nem csökkent. (MTI)

Az első félévben 212 gazdálkodó egység zárt veszteségesen. A veszteség összege megegyezik a múlt évivel.

A központi intézkedések és a vállalati erőfeszítések hatására a konvertibilis értékesítés árbevétele 11 százalékkal meghaladta az egy évvel korábbi szintet. A forintban számolt exporttöbblet elérésében egyaránt szerepet játszott a forint árfolyamának változása, és az, hogy a vállalatok több terméket értékesítettek a külföldön, mint korábban. Mindez azonban még mindig nem bizonyult elegendőnek, ugyanis a külkereskedelmi forgalom egyenlege nem javult.

Rehabilitációs foglalkoztató-, szolgáltatórészleg

Avatási ünnepség Körösszakálon

(Fotó: Kalmár István)

Új létesítménnyel gazdagodott augusztus 14-én Körösszakál. Ünnepélyes keretek között adták át azt a többfunkciós épületet, mely várhatóan nagyban javítja majd a község ellátását, segíti a szolgáltatások színvonalának emelését, és lehetőséget nyújt a településen élő korlátozott munkaképességű emberek, illetve a nők foglalkoztatási gondjainak enyhítésére.

Az épület kivitelezéséhez a Detév tervei alapján még 1983-ban kezdett hozzá a helybeli Kossuth Tsz építőbrigádja. A beruházások megszervezésének időszakában a munkások lelassultak, s így azok nemrégiben fejeződtek be. Az épület első szintjén kapott helyet Körösszakál egyetlen húsboltja, valamint a cipészetet, a szabószót és a Patyolatfiókot magában foglaló szolgáltatóegység. Ugyancsak ezen a szinten alakították ki a rehabilitációs foglalkoztatót, melyben a korlátozott munkaképességűek mellett a környék néhány asszonya is találhat majd munkát. A felső szinten a szövetkezet szakember-utánpótlását megkönnyítő négy szolgálati lakás épült. Két vendégszobát és a szövetkezet

új irodahelyiségeit szintén az emeleten alakították ki. A 14 millió forint értékű beruházáshoz másfél millió forint központi támogatáson túl a megyei tanács és a Piremon Kisvállalat 1,5—1,5 millió forinttal járult hozzá. A költségek nagyobb részét a Kossuth Termelőszövetkezet vállalta magára. Az avatási ünnepségen megjelent **Bényei Béla**, a megyei tanács elnökhelyettese, **Kusai Sándorné**, a berettyóújfalui pártbizottság első titkára, **Bergh Lászlóné** országgyűlési képviselő, **Tóth Zoltán**, a megyei tsz-szövetség titkára és **Martyin György**, a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségének titkára.

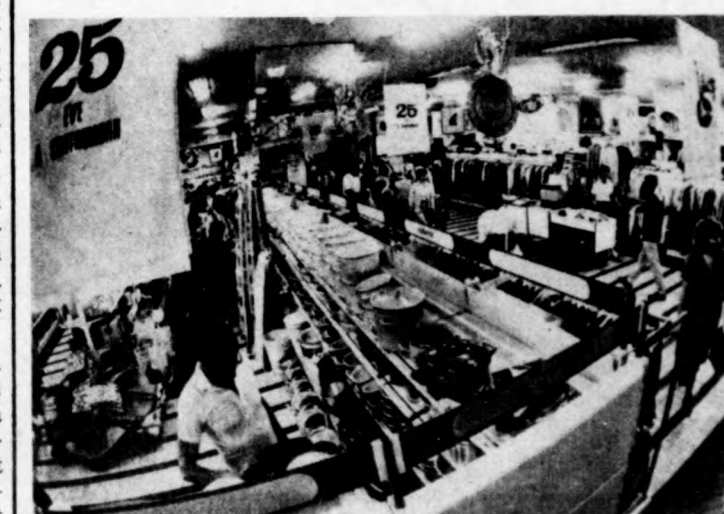
Körösszakálon a tegnapi napon a helyi Kossuth Tsz és a Hajdú-Bihar Megyei Tanács Építőipari Vállalat kollektívájának képviselői munkás-paraszti találkozókat vettek részt. A termelőszövetkezet és a debreceni székelyű vállalat immáron két évtizede áll kapcsolatban egymással. Korábban évente, az utóbbi időben három-négy évenként került sor — hagyományosan augusztus 20. környékén — ezekre a találkozókra.

Huszonöt éve épült Debrecen első korszerű áruháza

1962. augusztus 16-án nyitották meg a Vörös Hadsereg útján a Hajdúsági Áruházat, amelyet 1968 — a Centrum Áruház Vállalat megalakulása — óta Centrum Áruházként ismerünk. A negyedszázados évforduló alkalmából pénteken jubileumi ügyvezetőségi ülést tartottak az áruház dolgozói. Az ülésen megjelent **dr. Szolnoki Győző**, a megyei tanács osztályvezetője, **Hartmann János**, a KPVD SZ megyei bizottságának titkárhelyettese, valamint **Kaszás Kálmán**, a Centrum-áruházak vezérigazgatója.

igazgatója megnyitó beszédében kiemelte: — Ez volt az első áruház, mely megteremtette a modern kereskedelem alapjait Debrecenben. Sok változás történt az eltelt huszonöt év alatt. Egyre nagyobb követelményeknek kellett megfelelnünk. A vásárlók növekvő igényeinek kielégítése, az áruválaszték biztosítása nehéz feladat. Közönjük munkatársainknak fáradságos munkájukat, melyet hozzájárultak a vevők bizalmának elnyeréséhez, jó hírünkön.

Az áruház dolgozói az évforduló alkalmából Kiváló Közösségi Munkáért kitüntetést kaptak.

Naponta több ezer vevő fordul meg a Centrumban (Fotó: Szekeres Tibor)

Értünk cselekednek

A környezet- és természetvédelem helyi feladatai

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal Észak-alföldi Felügyelősége három megyében: Hajdú-Bihar, Szolnok és Szabolcs-Szatmár területén vigyázza természeti értékeinket. Munkájuk sokszínűsége jellemző, hogy tavaly 98 esetben — első sorban ipari üzemeknél — ellenőrizték a veszélyes hulladékok kezelésére vonatkozó előírások betartását. A vétők ellen jelentős pénzbírságot szabtak ki, melyek összege ötvenezer forinttól hárommillióig terjedt.

A mezőgazdaság jellemző veszélyes hulladékai közül a növényvédőszer-maradékok és -göngyölegek ártalmatlanításának a megoldása feltétlenül szükséges, mivel a termelőknek egyre sürgettebben jelentkezik a tárolási problémák. A kiszabott bírságok nagyobb hányada

mégis elsősorban az állati eredetű hulladékok szakszerűtlen tárolásából adódtak. Szabolcs-Szatmár megyében a Szamosmenti Tangazdaságra, míg Hajdú-Biharban a Hortobágyi Állami Gazdaságra szabtak ki nagyobb összegű bírságot a fenti okok miatt.

Súlyos gondot okoznak sok helyütt a felgyülemlett vegyi hulladékok, valamint az állategészségügyi szakszervezetek végrehajtásának mulasztásai. Az ellenőrzések és tájékoztatók tapasztalatai alapján egyértelműen megállapítható, hogy a termelőszövetkezetek 70—80 százaléka felültesen, hiányosan vagy egyáltalán nem ismeri a jogszabályokat.

Az egyes veszélyes hulladékok átmeneti tárolási gondjait jelentős mértékben enyhíteni fogja a Hajdúsági Környezetvédelmi GT táro-

lójának az átadása. A tervek elkészültek, a kivitelezés megkezdődött.

A zaj- és rezgésvédelem terén 1986-ban 12 ipari létesítményt és kisipari telephelyt ellenőriztek. A zajkibocsátási határértékek túllépése nemcsak a nagy városokban, de a kisebb településeken is előfordulhat. Ezen az ellenőrzési területen jó kapcsolatokat alakítottak ki a helyi tanácsokkal és a Köjállal.

A természetvédelmi ellenőrzések terén a felügyelőség alkalmazta a rendelkezésre álló szankciókat. 1986-ban mindössze két esetben szabtak ki 250 ezer forint értékű bírságot. Az a vélemény alakult ki, hogy a gazdálkodók megértik és támogatják a természetvédelem értékeit. A védetté nyilvánítások előkészítése folyamatos, akadály senki részéről nem merült fel.

Alkotmány napi ünnepség, kitüntetések

A Hazafias Népfőnt Debrecen Városi Bizottsága augusztus 14-én alkotmány napi ünnepséget rendezett. **Dr. Karmazsin László**, a HNF városi bizottságának elnöke köszöntötte az ünnepség résztvevőit, köztük **Olajos Ernőt**, a debreceni városi pártbizottság titkárát, **dr. Debreczeni Ferencet**, a városi tanács elnökhelyettesét. Az ünnepségen **dr. Szilágyi Gábor** országgyűlési képviselő méltatta alkotmányunk jelentőségét. Kiemelten szólt az előttünk álló feladatokról.

Az ünnepi beszéd után **dr. Alberth Béláné**, a megyei népfőntbizottság titkára a HNF Országos Tanácsa nevében a közösségért végzett munka elismeréséért Kiváló Társadalmi Munkáért plakettet nyújtott át a Ko-

(Folytatás a 2. oldalon)

Egy hét a világpolitikában

HETFO: Egy amerikai olajszállító hajó aknára futott a Hormuzi-szoros bejáratánál — Iraki légitámadás iráni olajipari objektumok ellen — Nyolc latin-amerikai ország (a Contadora- és a Limai-csoport) külügyminiszterei Sao Paulóban támogatásukról biztosították a közép-amerikai rendezési tervet.

KEDD: Az NSZK-nak le kell mondania atomhatalmi törekvéseiről, hangsúlyozták Moszkvában — Genfben bejelentették: nem tartanak nyári szünetet a szovjet-amerikai tárgyalásokon — Brit és francia aknaszedő hajók indultak a Perzsa- (Arab-) öbölbe — Pekingben megkezdődött a kínai-szovjet határtárgyalások újabb fordulója — Ceausescu-Arafat találkozó a romániai Snagovban.

SZERDA: Szovjet ellenőrzési javaslatok a vegyi fegyverek leszerelésével kapcsolatban — Ortega a nicaraguai ellenzéki pártok vezetőivel tárgyalt — A teheráni kormány bírálta az ENSZ Biztonsági Tanácsának tűzszüneti határozatát — Megalakult az új portugál kormány. Anibal Cavaco Silva kabinetjét a jobbközép irányzatú szociáldemokrata párt tagjai alkotják.

CSÜTÖRTÖK: A dél-afrikai bányászstrájk az ország történetében a legnagyobb, már 340 ezren hagyták abba a munkát — Reagan elnök tévébeszédében felelősséget is szolt az iráni-kontra botrányban — Daniel Ortega Kubába utazott és Fidel Castróval a közép-amerikai rendezési tervről tárgyalt — A Missouri amerikai csatahajó is megérkezett az öbölbe.

PÉNTEK: Négy jobboldali ellenzéki párt és az egyik kommunista párt Rádzsiv Gandhi indiai miniszterelnök lemondását követeli — A dél-koreai kormány válaszolt a KNDK-nak a párbeszédet sürgető javaslatára — A Zöldek a nyugatnémet parlament rendkívüli ülését sürgetik a Pershing-1A rakéták ügyében — Irán hozzákezdett az öbölben található aknák felkutatásához és megsemmisítéséhez, miután Teheránban azt állítják: más hatalmak hajói helyezték el az aknákat.

A hét fő kérdése:

Valóban van-e esély szovjet-amerikai leszerelési, fegyverzetkorlátozási megállapodások megkötésére?

Az egyik héten bizakodásra okot adó jelentések érkeznek a leszerelési, fegyverzetkorlátozási tárgyalások „frontjáról”, a másik héten inkább a megállapodások útjában álló akadályokról esik több szó. Most, úgy tűnik, a pozitívumok kapnak nagyobb hangsúlyt: biztató például, hogy a genfi tárgyalóküldöttségek nyári szünet nélkül folytatják munkájukat, mert mihamarabb tető alá akarják hozni a fegyverzetkorlátozási megállapodásokat. A washingtoni külügyminisztérium szóvivője reményének adott hangot, hogy sikerül megállapodni a hadászati eszközök számának csökkentéséről éppúgy, mint a közepes hatótávolságú rakéták felszámolásáról.

Ez utóbbi kérdés megoldásában köztudottan az NSZK-ban lévő Pershing-1A rakéták ügye a legvitatottabb. (A Bundeswehr rakétáinak nukleáris robbanófejei amerikai tulajdonban vannak.) Viktor Karpov szovjet leszerelési szakértő kijelentette, hogy a Szovjetunió nem tesz több engedelményt a szovjet-amerikai megállapodás érdekében. Csak olyan egyezmény megkötéséről lehet szó, amelyben a 72 Pershing-1A leszerelése is benne foglaltatik.

Bonnban a kormány egyes tagjai ragaszkodnak a Pershing-1A rakéták további hadrendben tartásához, de például Genscher külügyminiszter — anélkül, hogy nevükön nevezte volna ezeket a rakétákat — a

héten úgy nyilatkozott, hogy az NSZK-nál több használatra egyetlen más államnak se lenne abból, ha a Szovjetunió és az USA felszámolná a közepes hatótávolságú rakétákat.

Genscher szerint az NSZK minden lépést támogat, amelyet az USA e cél érdekében tesz! A Zöldek rendkívüli parlamenti ülést sürgetnek az ügyben, hogy a bonni honatyák végre valljanak színt: vállalják-e a felelősséget egy ilyen fontos megállapodás kudarca kárhózatásáért.

A pozitívumok közé tartozik, hogy a vegyi fegyverek megtiltását szolgáló szerződés ügyében közeledik a moszkvai és a washingtoni álláspont. Még hozzá a mindenkor legkényesebb, de a jelek szerint legfontosabb részletekben: az ellenőrzést illetően. A genfi leszerelési értekezleten a szovjet küldöttség vezetője bejelentette, hogy a Szovjetunió hozzájárul a kötelező jellegű, helyszíni ellenőrzéshez, úgy, ahogyan azt az Egyesült Államok javasolta. S például már konkrét lépést is kilátásba helyezett: október 7-én és 8-án a leszerelési értekezleten részt vevő országok küldöttjei meglátogathatják a síhoni körzetben levő szovjet vegyifegyver-raktárt.

Egyes diplomáciai megfigyelők tudni vélik, hogy máris létrejött a megállapodás arról, hogy a Szovjetunió és az USA képviselői kölcsönösen ellátogatnak a másik állam vegyi fegyvereket gyártó üzeméibe, a vegyi fegyverek rakétáiba és ellenőrzik a készletek megsemmisítésének előkészítését.

Ezen a héten is feszült volt a helyzet a Perzsa- (Arab-) öbölben, miután újabb amerikai, brit és francia hadihajókat irányítottak a térségbe. A képen: Irán ENSZ-képviselője tájékoztatja Pérez de Cuellar-t, a világszervezet főtákarát országai álláspontjáról a Biztonsági Tanács összehívásával kapcsolatban (Fotó: AP—MTI—KS)

Hatalmas tűz pusztított a Görögországhoz tartozó Rodosz-szigetén; a turistaközpontok szerencsére a sziget másik oldalán vannak, így a vendégeket nem fenyegeti veszély. A képen: küzdelem a lángokkal (Fotó: EPA—MTI—KS)

A hét — talán nem ünnepontó — kérdése:

Mi indokolja az indiai kormányfő elleni belpolitikai támadásokat?

Első pillanatra azért tűnhet talán ünnepontónak a kérdés, mert India éppen most ünnepli függetlenségének 40. évfordulóját. (Az addigi gyarmatosító, Nagy-Britannia, 1947. augusztus 15-én volt kénytelen India alkotmányjogi függetlenségét elismerni, 1950 januárjában lett aztán szuverén köztársaság az óriási, szubkontinensnek is mondott országnak.)

A gyarmati múlt nyomai nem tűntek el négy évtized alatt sem. Az „oszd meg és uralkodj” kolonialista elvet túlságosan is ügyesen alkalmazták India korábbi urai. A politikai, nyelvi, vallási, gazdasági, kulturális ellentétek, amelyek ma annyi gondot okoznak a központi kormánynak, nagyrészt a majdnem két évszázados gyarmati uralom következményei.

India ma a világ második legnépesebb országa, de máris hallani olyan véleményeket, hogy az évezred kezdetén utoléri és megelőzi majd e téren Kínát... A mai túlnépesedés súlyos problémát jelent akár a fosz-

lalkoztatás, akár a közellátás terén. A központi kormány intézkedései csak részben és csupán időlegesen hoztak eredményeket. Új-Delhi gazdaságpolitikáját jobbról is, balról is bírálják. Jellemző, hogy négy jobboldali párt hevesen támadja Rádzsiv Gandhi kormányát, ugyanakkor az Indiában működő két kommunista párt egyike is tiltakozik a gazdaságpolitika ellen.

Az indiai kormány egyik legnagyobb visszatérő gondja a szikh-hindu ellentét. Csak ez évben már kevés híján 600 halálát okozott követeltek a villongások, a minap is 13 hindut mészároltak le szeparatista szikhnek. Sajnos, úgy látszik, az erőszakos cselekmények folytatódhatnak. S a hét kedvezőtlen híre volt, hogy Pandzsáb államban a szélsőséges szikh erők kerültek meghatározó pozícióba.

Az India szomszédságában levő Srí Lankán régóta dúló polgárháborús tamil-szingaléz ellenségeskedés is érintette Új-Delhit, hiszen India déli részén jelentős tamil lakosság él. Rádzsiv Gandhinak sikerült Colombóban megállapodást nyelnie útnie Srí Lanka vezetőivel és a „Tamil tigrisek” nevű szervezettel, hogy megpróbálják békét teremteni a szigetországban. A megállapodás végrehajtásának és a tamil fegyverletét ellenőrzésére több ezer indiai katonára érkezett Srí Lanka. Rádzsiv Gandhi tekintélyének növeléséhez szükséges lenne, hogy valóban érvénybe lépjen, megvalósuljon a megegyezés.

Gandhi kormányfő külpolitikai vonala ismert: következetesen antiimperialista, az el nem kötelezettséget érvényesíti. Ez sokaknak nem tetszik Londontól Washingtonig, s ezekben a fővárosokban az indiai jobboldalnak jó személyes kapcsolatainak vannak. Ezt sem lehet figyelmen kívül hagyni, amikor az Új-Delhiben kavargó belpolitikai vita okait kutatja valaki.

Pályf József

Befejeződött a termelés a tatai szénmedencében

Pénteken reggel hét óra négy perckor gördült fel az utolsó csille szén a Tatabányai Szénbányák 12/A jelű bányáüzemének lejtőszakánál. Ezzel befejeződött a termelés a tatai szénmedence utolsó termelő aknájában. Ebből az alkalomból megemlékeztek a szénmedence történetéről. Az eseményen részt vett Kaptóyi László ipari miniszter is. 1973-ban — új szénlőhelyek felkutatása után — a Tatabányai Szénbányák Vállalat kilépett a tatai szénmedencéből, azóta épült meg a csordakúti, a nagyegyházi és a mányi bányáüzem. A bűcsűző 12/A akna dolgozói e három helyen kapnak munkát.

Tito ötven éve állt a párt élére

Ötven esztendővel ezelőtt, 1937. augusztus 17-én állt Joszip Broz Tito a Jugoszláv Kommunista Párt élére. Az évforduló alkalmából e napokban szerte Jugoszláviában ünnepségeket rendeznek. A megemlékezések ki-

emelkedő helyet foglalnak el a sajtóban, a rádióban és tv-ben. Nyilvánvaló a cél és szándék: a nagy vezető emléke segíthet az országot ma győtrő bajok, a gazdasági válság és a nemzetiségi szétválás leküzdésében.

Nukleáris kísérletek

Amerikai tudósok és amerikai hivatalos vélekedésügyi képviselők is jelen lesznek Karaganda közelében szeptember elezésére jelenleg nem állnak rendelkezésre megfelelő eszközök, ezt a véleményt azonban számos szakértő, köztük sok amerikai tudós is cáfolja.

A The Washington Post pénteki jelentése szerint a nukleáris fegyverkísérletek ellenőrzésének kérdéseiről az elmúlt napokban megbeszélések folytak szovjet szakértők és Kenneth Adelman, az amerikai Fegyverzet-ellenőrzési és Leszerelési Hivatal jelenlegi vezetője között. A lap úgy értesült, hogy a megbeszélések előrehaladtá hoztak az ellenőrzés együttműködést alakított ki álláspontokban, s így lehettek tilalma ellenőrzési módszereinek kidolgozására. A tudósokkal együtt lesz jelen a kísérletnél az amerikai képviselőháza két tagja: Thomas Downey és Bob Carr. Downey már korábban törvényjavaslatot terjesztett elő a nukleáris fegyverkísérletek eltiltásáról — javasolja, hogy maximum egy kilotonna hatótávolságú robbantásokat lehessen végrehajtani. Jelenleg a föld alatti nukleáris fegyverkísérletek „felső határa” 150 kilotonna. Az

Amerikai rakéták Afganisztánban

Újabb AN-26 típusú afganisztáni repülőgépek vadászó afgán terroristákat. Ez év februárjában amerikai rakétáival löktek le egy AN-26-os repülőgépet. A gép 36 utasa meghalt. Júniusban egy másik AN-26-os 53 utasa szintén Stingerrel elkövetett terrorcselekmény áldozata lett.

A Pentagon 1986-ban kezdte szállítani ezeket a rakétákat — rögtön hatszáz darabot. A szeptember 30-án befejeződő idei költségvetési éven további hat-százat kapnak a kabuli kormány megdöntéséért harcolók.

A The Washington Post című amerikai lap szerint a dussmanok 1988-ban 670 millió, 1989-ben pedig egy milliárd dolláros segélyre számíthatnak Washington-kor Stingerekkel látja el a

Alkotmány napi ünnepség, kitüntetések

(Folytatás az 1. oldalról) dály Kórusnak, a Centrum Áruháznak, és a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat debreceni gyárának. Dr. Oláh Lajos, a debreceni városi népfőhadbíró titkára Kiváló Társadalmi Munkás jelvényt adott át Gitye Sándornak, Szilágyi Sándornak, Bíró Jánosnak, Keregyártó Istvánnak, Lakatos Jánosnak, Fényszá-

rosi Károlynának, Miklósvári Istvánnak, Kovács Tibornak, Pinczés Ernőnek, Kozma Jánosnak, Durkó Istvánnak, Csengeri Miklósnak, Bagosi Ferencnek, Harangi Istvánnak, Tóth Juliannának, Szilágyi Pálnak és Molnár Jánosnak; tizenhatan Erdemes Társadalmi Munkás kitüntetésben részesültek, és huszonegyen érdemtek ki jutalmat.

Általános munkabeszüntetések bénították meg a héten Dél-Korea gazdasági életét. A képen: strájkoló munkások magasabb fizetéseket és jobb munkakörülményeket követelnek (Fotó: AP—MTI—KS)

SZAB
Ve
tár

Évek óta zezgazdasági tőke Magyar egyes vállalatok. Kezdetben mert a me kellő érde desí forma bürokratika hiánya, a mint a me érdekeltség dásukat az működőtők segít a ga zív szakas z a versenyk sít, a me Ugyanakkor portját, s is. A kors zán növeke a munkasz is jótékony zó hatások ha maga. Ehhez visz len(én)ek: ne moneta az áru- és acban való hogy a vá legyeken. árfolyampo vetel... A hoz eleme cíó — a R inkább, m országba y hogy beru többi KGS részesedés gördülő je legfőbb m gatásához. gazdasági szint alatt ság viszony orientálták külföldi tő sem keese bekerülhet piacra. Ez gok — így földi műkö Mindezel is: megvén ták az els magyar ér Korlátolt

Alapgo

— Egy e tam, mi az Daróczy Be ja. — Még lasztottunk. A történe ban tavaly haipari Szé Hajdúnána böi jött lé kát a holla gukat kifo hire terjed vel ezelött szakembere nek is b ajánlották alapítaná nem fogad ván, ismer Előbb dola majd ezut nyugatnémtól, ugyané is, amelyet Vállalat k — Miutá tunk, felvez lalat alap az ügyvez pen olyan Nyilvánval jutott eszt miképpen landóan it szivárogtat ket és azt ben felker got, hogy szűnt az e lajdonosa „beadta” a főkönyvelő ugyanezen új céget a A KFT- 50 millió cég, a Ha 51 százalé cég 40 szá coop Kük kos tőkear zet alaptó saságot: a rintos tők jött létre, tekervénye

Szaba

— Tudt érdemes a

SZABÁSVONALAK

Vegyes vállalkozás társasági alapon

Évek óta nagy kérdése a magyar nemzetgazdaságnak: miért nem áramlik több tőke Magyarországra? Miért oly kevés a vegyes vállalat?

Kezdetben sokan azt állították, azért, mert a magyar vállalatok nem mutatnak kellő érdeklődést az említett együttműködési forma iránt. Kétségtelen, a lassú és bürokratikus ügyintézés, a tapasztalatok hiánya, a vállalatok önállótlanága, valamint a megoldatlan hosszú távú nyereség-érdekeltségük mind csak gyengítik vonzó-dásukat az efféle vállalkozásokhoz. Pedig a működőtőke-impórt számtalan előnnyel jár: segíti a gazdaság extenzív szakaszából intenzív szakaszba való átélését, lehetővé teszi a versenyképes termelőkapacitások létesítését, a modern technológia adaptálását. Ugyanakkor növelheti egy ország tőkés exportját, s helyettesítheti bizonyos importját is. A korszerű technika és technológia alapján növekedő gazdasági hatékonyság pedig a munkaszervezésre és a munkafelügyeletre is jótékony hatással lehet. Am ezen kedvező hatások csak akkor érvényesülhetnek, ha maga a tőke valóban „ide telepszik”. Ehhez viszont kedvező belső feltételek kelljenek: elsősorban a gazdaságot kellené monetarizálni, érvényre juttatni benne az áru- és pénzügyi piacokat. Mindez a piacban való gondolkodást jelenti, vagyis azt, hogy a vállalatok döntései piaciorientáltak legyenek. A monetarizálás viszont aktív árfolyampolitikát és konvertibilitást is követel. A külföldi működőtőke vonzásához elengedhetetlen a nemzetközi integráció — a KGST — elmélyülése is. Annál is inkább, mivel a tőke egy adott szocialista országba való „betelepülése” révén reméli, hogy beruházásai segítségével bekerülhet a többi KGST-ország piacára is. Ezt, a piaci részesedés növelésének nevezett, továbbgördülő jelenséget kell tekinteni ugyanis a legfőbb motivációnak a működőtőke mozgásához. Sajnos, a szocialista országok gazdasági integrációja jóval e kívánatos szint alatt van, éppen ezért a hazai gazdaság viszonylagos monetarizáltsága és piaci-orientáltsága csak határainkig terjedhet. A külföldi tőkét tehát jelenleg semmiképpen sem kecsegtethetjük azzal, hogy általunk bekerülhet a meglehetősen széles KGST-piacra. Ez az az ok, amiért a KGST-országok — így hazánk — nem vonzzák a külföldi működőtőkét.

Mindezek ellenére azért vannak kivételek is: megénkben július elsején megállapították az első vegyes vállalatot, a holland-magyar érdekeltségű Mode 3 H Textilipari Korlátolt Felelősségű Társaságot.

Alapgondolatok

— Egy évvel ezelőtt még azt sem tudtam, mi az a vegyes vállalat — mondja Daróczy Balázs, a KFT ügyvezető igazgatója. — Mégis ma úgy gondolom, jól választottunk.

A történet tizenhat esztendeje, pontosabban tavaly kezdődött. A Hajdúnánási Ruhaiipari Szövetkezet — a mostani KFT és a Hajdúnánási Ruhaiipari Kiszövetkezet, ebből jött létre — 1971 óta végzett bér munkát a holland E. Herzberger cégnek. Dolgozókat kifogástalanul látták el, így aztán híre terjedt megbízhatóságuknak. Egy évvel ezelőtt egy jó nevű nyugatnémet cég szakemberei megkeresték őket, végezzenek nekik is bér munkát, ám még jobb lenne — ajánlották —, ha egyből vegyes vállalatot alapítanának. A szövetkezet érthető módon nem fogadta el a társulás tervét, mondván, ismeretlenül ez felelőtlenség lenne. Előbb dolgozzanak együtt néhány hónapot, majd ezután meglátják, hogyan tovább. A nyugatnémetek végül is elálltak szándékuktól, ugyanezért az őket követő olasz cég is, amelyet a Hungarotex Kiskereskedelmi Vállalat közvetített a násznaiaknak.

— Miután a két cégnek nemet mondtunk, felvetődött bennünk is a vegyes vállalat alapításának gondolata — folytatja az ügyvezető igazgató. — De mindenképpen olyan céggel, amelyet már ismerünk. Nyilvánvalóan az E. Herzberger Vállalat jutott eszünkbe. Ajánlkozni azonban semmiképpen sem akartunk nekik. Így az általunk itt dolgozó technikusok révén kiszivárogtattuk, hogy miben törjük a fejünket és azt is, hogy társulás ügyében többet felkerestek minket. Bonolyította a dolgot, hogy tavaly szeptember 31-ével megszűnt az eredeti Herzberger cég. Idős tulajdonosa már nem akart tovább dolgozni. „beadta” az ipart. Szerencsére a vállalat főkönyvelője és kereskedelmi vezetője ugyanezen a néven idén január elsejével új céget alapított. Ők kerestek meg minket.

A KFT-t 2,25 millió gulden tőkével, ami 50 millió forintnak felel meg — három cég, a Hajdúnánási Ruhaiipari Szövetkezet 51 százalékos részesedéssel, a Herzberger cég 40 százalékos, valamint a Hungarotex Kiskereskedelmi Vállalat 9 százalékos tőkearányával alapította. (A szövetkezet alapítókat kettősztva alapította a társaságot: a kiszövetkezetek ma 27 millió forint tőkével bírnak.) A KFT hat hónap alatt jött létre, a szerződés aláírásáig azonban tekervényes út vezetett.

Szabad vámterület

— Tudtam, vegyes vállalatot csak akkor érdemes alapítani, ha annak alaptőkéje 25

millió forint fölött lesz — szögezi le Daróczy Balázs. — Ekkor a legjobbak az adózási feltételek. A KFT-forma pedig azért volt fontos, mert így a tagoknak nagyobb felelőssége és egymásra utaltsága, mint részvénytársaság esetében. Ezért is kértem a hollandoktól 500 ezer gulden, igaz, részesedésük végül is 900 ezer gulden lett. Aztán megbíztam az Autoritas Szervezési és Könyvszakértői Gmk-t, segítsenek a vállalat létrehozásában. Miközben intéztük az ügyeket, Belgiumban csödbe ment egy hozzához hasonló nagyságú ruhaipari cég. Erről a holland partnereink értesítettek, s mi rögtön odautaztunk. Kiderült, olyan speciális berendezéseket, vasalógépeket vehetünk, amilyenekre éppen szükségünk van; amilyenekről eddig álmodni se mertünk. Persze mások is meg szereték volna venni ezeket a masinákat... ám a cég régi vezetőjét Herzbergerék fölveték magukhoz technikusnak. Így aztán 1 millió 540 ezer guldenért az épület kivételével megvettük az üzemet, s február végén már itt is voltak a gépek. Igaz, ez csak elmondva tűnik egyszerűnek: a behozatali engedélyek megszerzése nagyon nehéz volt. A gépeket ugyanis az a KFT vette meg, amely csak július elsején alakult. Hiszen a Pénzügyminisztérium csak ekkor záradékolta a társasági és szindikátusi szerződést. S csak ettől a naptól nyitották meg devizaszámlánkat is. Így aztán haszonbérletbe hoztuk be a gépeket.

A vegyes vállalat nagy előnye, hogy vám szabad területen jött létre, ami azt is jelenti, hogy a KFT üzemé fizikailag is el van kerítve Hajdúnánástól. Az üzembe például csak a Vám- és Pénzügyőrség által kiállított engedéllyel lehet belépni, hiszen ez a zárt csarnok, külföldnek minősül. A KFT és a vám szabad terület előnye a korlátlan exportban és importban is megmutatkozik. Egyikhez sem kell engedély: ugyanakkor külkereskedelmi cég beavatkozása nélkül adhatjuk és vehetjük termékeiket. Így közvetlenül érintkeznek a nyugati cégekkel és piacokkal. Ugyanakkor kapcsolatrendszerük „tisztá” marad, nem épülnek közbe más szervezetek. Nem kell közreműködőit, ügyvívői jutalékokat fizetniük. Kedvezőbbek adózási feltételeik is: a dolgozók után fizetendő SZTK-n, valamint társasági adón kívül más nem terheli őket. Megmaradó pénzüket saját belátásuk szerint használhatják föl. A KFT csak devizáért adhat és vehet terméket, ami a hazai alapanyaggyártó cégek szempontjából is fontos lehet. Hiszen így módon magyar alapanyagot és magyar munkát tudnak értékesíteni devizáért. A vám szabad terület létesítése ugyanakkor fölvet egy problémát is. Elképzelhető, sőt a kezdeti ellenlépések már meg is történtek, hogy a külkereskedelmi cégek, látván a vám szabad területek számukra hátrányos, monopóliumtörő voltát, megakadályozzák létrejöttüket. Pontos lenne tehát, hogy az eddig ki-harcolt vegyes vállalatok alapítását serkentő kedvezmények továbbra is megmaradjanak, s hogy a külkereskedelmi cégek ezeket ne tudják csorbítani!

Társasági elképzelések

A KFT-t a három társaság három küldötte irányítja; a taggyűlések közötti időszakban pedig az ügyvezető igazgató. A tagoknak befizetett tőkéjük arányában 10 ezer guldenenként van egy-egy szavazatuk. Az igazgató az alaptőke húsz százalékát meghaladó üzlet kötésében csak a taggyűlés engedélyével dönthet.

A kiszövetkezet és a vegyes vállalat között igen szoros a kapcsolat. Nem csoda, hiszen a tőke 51 százalékát ők adják, s a KFT ügyvezető igazgatója egyben elnöke is a kiszövetkezetnek.

— Tulajdonképpen nincs bennünk féltélem — mondja Daróczy Balázs. — A régi szövetkezet termékeinek 98 százalékát korábban is exportálta. Most a KFT esetében ez a plusz két százalék már igazán nem nagy rizikó. Ráadásul a kiszövetkezet negyvenhat dolgozója is tőkés bér munkát végez ugyanúgy, mint a vegyes vállalat kétszázhatvan munkása. Attól, hogy a kiszövetkezet és a vegyes vállalat érdeke a közeljövőben eltér egymástól, nem tartok. Az alapítók tőkéjük arányában részesednek a nyereségből is, s mindenki oda fekteti be a pénzt, ahová akarja. Ha a KFT jól dolgozik, akkor nyereséget hoz, s ekkor nyilván ide... a vegyes vállalat viszont csak akkor lesz jövedelmező, ha azt a tagok fejlesztik. Eppen ezért úgy gondolom, az érdekek azonosak. Ettől függetlenül persze mondhatja valaki azt, hogy nem éri meg ide befektetni. Ez érthető, hiszen a pénzt ott kell dolgoztatni, ahol érdemes... S úgy tűnik, a KFT-ben érdemes!

A vegyes vállalatot nem érvényes a honi bér- és keresetszabályozás sem. Így itt annyit tesznek a munkások borítékjába, amennyit megérdemelnének. Az emberek akár kétszer vagy többször annyit is kereshetnek, mint a ruházati iparban máshol dolgozók. Fizetésük kizárólag teljesítményüktől és munkájuk minőségétől függ...

— Elképzeléseink szerint tőkearányos nyereségünk 25–30 százalék lesz — mondja az ügyvezető igazgató. — Ez a tőkés országokban is jó hozadéknak minősül. Úgy gondoljuk, ha évente legalább 15 millió forint nyereséget hoz vállalkozásunk, akkor már megérte.

Ráthy Sándor

PÁRTMEGBÍZATÁSA:

Vörös keresztés titkár

Egyszerű tábla egy széken meghúzódozó öreg ház falán a Bethlen utca 32. sz. alatt: „Szalag- és Zsinórgyár debreceni szalaggyára”. Aki még nem járt a kapun belül, el sem tudja képzelni, milyen jól szervezett tevékenység folyik a munkatér-ekben. Három műszakban, mintegy háromszáz dolgozó — többségben nők — festik a fonalakat, szövik a szebbnél szebb szalagokat.

Sebestyén Tiborné, a vörös keresztés alapszervezet titkára 1980 óta dolgozik az üzemben. A textilfestő üzemrészt vezetője. Képesítése vegyész.

Ez az üzemrészt három kisebb egységből áll: a festőből, az áruműködésből és a vasalószekcióból. Az üzemrésztben huszonegyen dolgoznak. Itt festik a különböző szalagféléseket a konfekcióipar számára. Belső szalagnálára — a himzett szalagokhoz — fonalfestést is végeznek. Néhány év óta — új termékek — a tépőzárak festésével is foglalkoznak.

— Mióta vörös keresztés titkár, s van-e ezen kívül más társadalmi megbízatása?

— 1982-ben kaptam párt megbízatásként a vörös keresztés alapszervezeti titkárságot. Mivel azelőtt nem végeztem ilyen munkát, eleinte sok segítségre volt szükségem. A városi vörös keresztés titkárától, Tar Sándornétól és munkatársaitól szerencsére meg is kaptam ezt. Így ma már — úgy érzem — elég önállóan tudom végezni feladataimat.

A vörös keresztés munkánk kívül szakszervezeti szemléletet vezetnek évek óta. Tagja vagyok a vállalati szakszervezeti tanácsnak is. Gyűléseinkben működik két polgári védelmi egészségügyi szakasz, az egyiknek a vezetője vagyok. A polgári védelemmel különben sok területen együttműködik az alapszervezetünk.

— Mindez bizony egy embernek nem kevés megbízatás. Úgy tudom, mindegyik közül a vörös keresztés munkát szereti legjobban. Ismerterese röviden az alapszervezet tevékenységét!

— Minden társadalmi feladatot szívesen csinállok, s igyekszem legjobb tudásom szerint eleget is tenni kötelességeimnek. En nem tennék különbséget köztük olyan szempontból, hogy melyiket szeretem jobban. Inkább így fogalmaznék: legalapvetőbb, legfontosabb társadalmi munkámnak a vörös keresztés feladatokat tekintem.

— Megközelítően száztágú vörös keresztés alapszervezet működik gyáregységünkben. Ez azt jelenti, hogy a dolgozók egyharmada a Vörös keresztés tagja. Az alapszervezetet kilencfős vezetői irányítja, akik jó segítőtőim a munkában. Egik fő tevékenységi területünk az egészségvédelem, ezen belül az egészségügyi életmódra nevelés. Üzemorvosunk, dr. Papp Katalin, aki a vörös keresztés alapszervezet elnöke is, sokat segít ebben. Előadásokat, kiállításokat, bemutatókat szervezünk rendszeresen. Evtente egyszer egészségügyi napokat tartunk. Sok segítséget szoktunk kapni ilyenkor a megyei egészségnevelési csoporttól. Van egy faluújságunk is, ahol rendszeresen tájékoztatjuk dolgozóinkat az aktuális feladatokról.

Folyamatosan gondot fordítunk a szűrővizsgálatok szervezésére, például a nőgyógyászati szűrőkre, újabbak pedig a fogászati szűrőkre.

— Fontos és folyamatos feladatunk a környezetvédelmi tevékenység. Minden évben meghirdetjük a tisztasági versenyt az üzemrészek között. A helyzetet

minden hónapban egy bizottság értékeli, s évente egyszer — november hetedikén — eredményt hirdetünk. Ilyenkor jutalmat is adunk az első helyezetteknek. Üzemegységünkben tíz elsősegélynyújtó hely van. Minden műszakban kiképzett dolgozók látják el az elsősegélynyújtási feladatokat. Részükre rendszeresen tartunk alapképzést és továbbképzést. Az emberekről való gondoskodásunk egy másik megnyilvánulása nyugdíjas dolgozóinkat érinti. Úgy gondolom, jólesik nekik, hogy gondolkodunk rájuk, hogy szívesen látjuk őket rendezvényeinken, de azon kívül is.

— Vörös keresztés tevékenységünk kiemelt területe a véradás. Örömmel számolhatok be róla, hogy két évtizedre visszamenően dolgozóinknak mintegy húsz százaléka rendszeres véradó. Jelentős számban vannak többszörös véradók is. Evtente hat-hét dolgozóknak szoktunk ezért kitüntetését is jutalmat adni.

— A vörös keresztés alapszervezetnek milyen kapcsolata van a gazdasági vezetéssel és az üzemegység politikai szerveivel?

— Úgy gondolom, egvedül semmire sem volnánk képesek. A felvilágosító munkában, a környezetvédelemben, a véradásban, az idősekről való gondoskodásban nem lennének ilyen eredményeink, ha nem volna jó együttműködésünk a párt-szervezettel éppen úgy, mint a gyáregység gazdasági vezetésével.

Sebestyén Tiborné szavai-ból kitűnt, milyen sokrétű, milyen szerteágazó tevékenység a vörös keresztés munka. Akik ezt vállalják, úgy gondolom, nagyon gazdag emberek. Elsősorban lelkiekben, hiszen szinte mindennap adnak valamit másoknak: örömet, szeretetet, megértést, gondoskodást, segítséget. Önzetlenül, minden fizetség nélkül. Ezért ők is megérdemlik a tiszté-letet.

Kovács Gábor

Fordulat az építőknél

A félév környékén meg-szokott statisztikai adatokból egyik-másik már nem is szolgol meglepetéssel. A gazdasági haladás trendje elég határozott folyamatnak ígérkezik, ezért aztán üdítő szívfoltja a számlaszlopok-nak az, amelyek a féléves lakásépítési, illetve átadási eredményeket szemlélteti.

Már csak azért is, mert hosszú évek után nemcsak teljesítették, hanem túl is teljesítették a programot.

Az adatokból kitetszik, hogy vidéken több mint öt-ézet, a fővárosban pedig a háromezret meghaladóan készült el az új otthonok. Ma már, a lakásépítés korszerűsödő feltételei és szigorúbb gazdasági körülményei közepette időszerűtlen lenne azt mondani, hogy a megyei építők a saját házuk táján, a budapestiek pedig a székhelyükön tettek eleget feladatuknak, hiszen a gazdasági érdekeltség azt diktálja, hogy a kivitelezők keressék meg a beruházót, a megbízót. Így aztán meglehetősen kusza kép alakulna ki, ha a vállalatok nevével próbálnánk térképet rajzolni arról, ki, hol építette meg a tervezett lakászatot.

A lényeg azonban mégis az, hogy megszokadni lát-szik egy olyan vállalatit struktúrát, amelyik mindig — különösen a naptári fordulóik idején, az átadások küszöbén — offenzívába kényszerült. Magyarakodni volt kénytelen, miért nem sikerült felépíteni a lakásokat. Ebben az egyoldalú párbe-

szédben a másik fél, a be-ruházó sem volt igazán vi-tapartner, mert tovább gurította a labdát, csak hogy el-től nem szűpültek meg a statisztikák.

A mostani jó eredmények egyik magyarázata kétsége-mentlenül az, hogy akik teher-ték, jelentős áthúzódo állománnyal kezdték az idei esztendő. Félig kész házak-kal, amelyek az év első hat hónapjában zavartalanul és ütemesen dolgozhattak a szakiparosok, akik korábban jószerivel ácsorogni kényszerültek, a szerkezetépítőkre várva. Ha sikerülne tovább is tartani ezt a jól szerve-zett előkészítést, az építők egyik legnagyobb terhük-től tudnának megszabadulni: az év végi hajráktól. Ezek óha-tatlanul a minőség rovására mentek, de ma már nem mehetnek. Időközben ugyan- is megszigorították a beru-házók a műszaki átadás-át-vétel rendjét, és ma már el-képzelhetetlen, hogy hiányzó fölszereléssel vagy hibával vegyének át lakoházakat. Ameddig ezeket nem pótol-ják a kivitelezők, nem is juthatnak hozzá a teljes ár-bevétellükhöz.

A másik ok, ami megma-gyarázza a sikeres félévet, az, hogy lassan egensúlyba kerül az építési kereslet és a kapacitás. Ez ugyan elvi-leg idáig is arányban állt egymással, ám gondot oko-zott, hogy nem mindig volt egy helyen az igény és a ki-vitelezés. A régi, tervutasítá-sos rendszerben ugyan elő-fordult, hogy egy-egy me-

gyei építővállalat átruccant a szomszédba, bajba került társán segíteni, de ma már egészen más elv vezérli ezeket a mozgásokat: a gazdasági érdek.

A lakásépítési piac egyen-súlyba egyébként nem fajda-loommentes tortúra, a szer-vezetkorszerűsítés kissé von-tatottan haladó folyamatának is eredménye. Ennek során a régi nagyvállalatok kénytelenek voltak „fogyó-kúrába” kezdeni, hatalmas összegű telegeiket, drága áll-voezetkorszerűsítés részét áruba bocsátani. Ilyen meggondol-lásból került sor arra is, hogy helyenként leépítsék a létszámot, elküldjék vagy át-képezzék azokat az embere-keket, akiknek nem tudnak már munkát adni.

A méreteikben kisebb, vállalkozásaikban rugalmasabb szervezetek nemcsak saját lehetőségeikhez alkal-mazkodnak könnyebben, ha-nem a megváltozott piaci feltételekhez is. Ennek egyik jelét kell látnunk abban a pozitív adatban is, hogy a féléves lakásépítési tervet sikertől végre teljesíteni az országban. Ezzel a teljesít-ménnyel nemcsak kifelé, a közvélemény felé igazolják az új lakás piac jogosultsá-gát, a szabályozókban azt a hatását, ami érdekeltséget teremtett, hanem a vállala-tok belső életükben is nyu-galmasabban készülhetnek a jövő esztendőre.

Am előttnnk van még csaknem fél év, ami a jelk-szerint nem kényszeríti már hajrára az építőket.

Szikora Katalin

Amit A hajdú

Kérdőív
rosban do
626 vissza
elégleges
boszlói ért
merjük. A
főiskolát v
akik vezet

Jövedele körülmén

A megkérde
ben igen keve
ahol kettőnél
van. Az orvos
harmadában
van, viszont a
telmésig csak
resóvel rende
aránya minde
lék felett van

A családi
kérdések után
seket foglalt
amelyekből ké
het a jövedelm
és a jövedelem
Lényeges e
tartom a
szerzés kör
ezért ilyen je
is szerepeltek
Az nyilvánval
cialista életm
nem lehet az
latoknál ma
igyekeztem f
delem fogva
változtatásána
geit is.

A főmunka
tott jövedelm
igényeinek ki
kedeztem a
telmésigektől
több pedagóg
Hajdúszoboszl
pedagógusok
nak — csak a
választott ige
több mint egy
nyilatkozott.
gondó
szerzett jöved
nyek biztosít
ményt formál
fele ügy vált
részben elege
kaidóval kapc
lem szükségé
sére. A többi
is hasonló l
kotott, elége
kismértékben
gógusoknál.
peznek a
akiknek ma
megfelelőnek
munkaidőben
vedelmet.

Milyenek a
Beosztása
van-e szakm
vel? A pedag
1 százaléka
mel, viszont
könek és
egygyede
beosztása nin
szakmai végz
válasz alátár
tényt, hogy a
túra és a m
túra között
van szakadék
szoknak csak
jogászoknak
érzi úgy, h
nincs összha
végzettségével
Az előző k
san összefügg
kontrollkérd
fogható —, h
teli-e munk
matos önkép
szok elemzés
gyvőzötttem ar
laszárányok
vannak az
adott vélemé
a pedagógus
léka igennel
nők, agrá
többi szakért
pest a legna
a nem válasza

Munkakö

Beosztása
van-e szakm
vel? A pedag
1 százaléka
mel, viszont
könek és
egygyede
beosztása nin
szakmai végz
válasz alátár
tényt, hogy a
túra és a m
túra között
van szakadék
szoknak csak
jogászoknak
érzi úgy, h
nincs összha
végzettségével
Az előző k
san összefügg
kontrollkérd
fogható —, h
teli-e munk
matos önkép
szok elemzés
gyvőzötttem ar
laszárányok
vannak az
adott vélemé
a pedagógus
léka igennel
nők, agrá
többi szakért
pest a legna
a nem válasza

A jövedelm
a jövedelem
rűlményeivel,
közértelem,
munkahelyi s
zésével össze
után a jö
módját, a

A jövede

A jövedelm
a jövedelem
rűlményeivel,
közértelem,
munkahelyi s
zésével össze
után a jö
módját, a

Közös ügye az országnak

Egy sertésfelvásárló vallomása

A sertésfelvásárlásra sok szót „pazarolunk” mostanában, de eddig főleg a gazda beszélt. Mindjárt ez jutott eszembe, amikor Papp Béla háztáji főgazdat-vezető Balmazújvárosról soraival megkeresett. Ő maga felépülőben, épp hogy kiengedték a kórházból. „Zavar, ha fekszem?” — ültet le a kis asztalkához lakásán. Vizsgálódnival jöttem, s hogy ennyire fontosnak ítélem levelét, már-már vallomását, felvillanyozza. A fárdart arcban a szemek megélnéülnek. Megmondom neki őszintén: csodálom, hogy ilyen állapotban is a foglalkozásával törődik. Mi több, a szakma gondjai aggasztják. Ezzel kél, s ezzel fekszik. Elnézi nekem e furcsalkodást, s megtoldja aztal, hogy bár ténnyen van, megtartotta-fenntartotta a Lenin Tsz-ben döntési jogát. Itt jegyzi meg, hogy Balmazújvárosban a hízalási kedv, ha újabban lankad is, mindig nagy számokat dobott a felszínre. A 80-as évek derekán 40 ezer felé közelített a háztáji sertésélszám. Vagyis majdnem ennyi sertést vásároltak fel egyetlen esztendőben Balmazújvárosban.

Hús-egynéhány éve a faluban a kocák fajtajelleg nélküliek voltak, olyannyira — veszi elő legjobb emlékezetét Papp Béla —, hogy az utódok tenyésztéké teljesen leromlott, gazdasági értéke elveszett. A brucellózis, a leptospirozis (a két szörnyű sertésbetegség) kiszedte a jövedelmet a termelők zsebéből.

S mit tett a háztáji ágazat? Felülvizsgálta a teendőt. Arra a megállapodásra jutott a község vezetőivel, hogy az állattenyésztési felügyelőséget és a mesterséges termékenyítő állomást kell segítséggel hívni. Sikertült és a község 56—60 betegséghurcoló-terjesztő apaállatát funkciójából leváltatni. Onálló inszeminátor állt munkába; termelőszövetkezeti irányítással. A mentesítő nemestés egyik lehelyesebb lépése ez volt. A zugkanokat a községi tanács hol büntetéssel, hol meggyőzésel főltszámolta: egyidejűleg megszüntette a csúrhéztést. Érthető, hogy miért. A beteg állatok kiszűrése tehát megtörtént.

Kissé pontosított. Az 50—60 apaállat (a község tulajdonában) hatalmas pénzértéket jelentett. S ez az érték is nagy kockázatként volt kitéve. A kanoknak a falu saját külön istállója adott szállást. Együtt voltak, s ez az összezártság is „kedvezett” elfertőződésüknek. Megírásra érdemesebb — ajánlja Papp Béla —, hogy a kötelező inszeminálás hosszú ideig 85—90 százalékos megtermékenyülési eredménnyel járt — az országos statisztikai mércét jóval meghaladva. A káprázatos javulás közben egy-két zugkanos belépett a sorba. A kistermelők hamar észre vették, mert genetikailag tönkre ment az állományuk. Sőt! Elfertőzödték a szomszédban lévő sertések is. Bebizonyosodott az a tény, hogy aki nem fajtiszta állományra áldoz, annak a hízalási ideje egy, sőt két hónappal kitolódik. Márpedig, mondjuk 50—60 hízósértést tartva tekintélves summától fosztotta meg magát az illető.

Irod, hogy létezik olyan rendelkezés, mely szerint bárki tarthat, megvásárolhat apaállatot. Hovatovább gébenin végezhet bűgátást, berakást. Sajnos így van. Visszakanyarodtunk az ősi módszerhez, — az illető gazda ugyan csak vérvételzett kant tarthat. Am arra gondolj, hogy annak idején, mi-

botlik meg az adóügyi hivatal...

— Aztán, miben látható még meg a zavar?

— A termelők, vagyis a tenyésztők rájöttek arra, ha sok a sertés az országban, úgy szigorú külső osztályzati bírálatok vesszöje suhog, de ha kevés a sertés, úgy a külső osztályzati bírálatok, szempontok szinte simogotnak. Ugyanez a felismerés áll az objektív vágásra is. Egyes vágóhidak a kalkulált átlagához igyekeznek az objektív minősítést igazítani.

Papp Béla nem háborog, csak sok éves, felgyült tapasztalata előtt nyit föl egy-egy zsilipet.

Térjünk vissza a tenyésztői munka fontosságára. A fajtaváltás (a fehérhús, a színes sertések, a szalonnavastagság követelménye) maradjon továbbra is a tenyésztők kezében, akik hivatalból foglalkoznak a munkával. Az Állattenyésztő Vállalat és a kutatóké maradjon ez a hatáskör. Megvagyok győződve arról, hogy az állattenyésztési vállalat nehéz helyzetben van, mivel önellátónak kell lennie, saját magát kell fenntartania, de ne cirokseprű és légyviro árusításával.

— S ezt a két áruféleséget hol lehet kapni?

— Pallagon.

— Mit lehetne ma korrigálni? De azonnal!

Ha a húspari vállalat a tenyésztőkkel egyetértésben elfogadna egy olyan felvásárlási árat, amely megfelel az egész éves piaci áraknak. Legyen ugyanaz az egységár! Vagyis a kistermelők ugyanazt az árat kapják, mint a nagygazdaság. Az elmúlt évben a tröszt megosztóval szinte licitálásra ment a sertés felvásárlása. Kinek jó ez? A népgazdaságnak? S azok a regionális húszemek, amelyek alig kezdtek egy-két éve, a húsüzemből származó nyereségből, vagy tartalékalapból képtelenek erre a versenylicitre. Tudok olyan kirívó esetről, hogy X községben 47 (negyvenhét), Y községben 41 (negyvenegy) forintot adtak a hízósértés kilogrammjáért. Nagyzüemi sertésfelvásárlásról van szó.

Kérdezhetsz a takarmányok értéke felől is. Balmazújvárosban harminc takarmánybolt nyit ki nap mint nap. Ebből hét a Lenin Tsz-é. Megírható, hogy az abrakok beltartalmi értéke sokkal jobb lehetne. Tudok róla, hogy az országban számtalan olyan abrak-takarmányt árulnak, ami defektus, gyönge minőségű. A kérődző állat abrakadagját egyéb szalásokkal ki lehet egészíteni, föl lehet javítani, de a szerencsétlen hízósértés arra van utalva, amit összekeverünk neki. Más kiegészítő takarmánya nincs, s ez bizony erősen rányomja bilyogát a haszonra, a hozamokra. Harmincöt kistermelőnél végezhettem etetési kísérleteket. A jó minőségű takarmány háromszáz forinttal emelte meg az egy sertésen lévő hasznót. A gyengébb minőségű takarmánytól (volt rá eset) el is hullott a jószág. Nem áll szándékomban a konkurenciát rontani, de mégis föl kell hogy nyíljon végre az illetékesek szeme, hogy csupán és csak kiváló takarmányt lehet kiadni. Vegye azt kistermelő vagy a gazdaság, mindegy.

— Miért éppen 1987-ben kongatod meg a figyelmeztetés harangját?

Mert úgy érzem, veszélybe került maga a hízalás. Úgy pedig még mindig közös ügy a nagyüzemnek és a háztáji gazdáknak, s az országnak.

Szalai Csaba

Ilyen ez a nyár

KÜLÖNÖS NYÁR. Mármost a mostani. Nem az időjárás szélsőségei miatt, arról a meteorológusok pontosan meg tudják mondani, mikor volt már hasonló, vagy a hőséget, esőt ennél is szélszyesebben adagoló. A szokatlan agyestjeinkben jelentkezik. Az idén mintha nem vették volna ki rendes nyári szabadságukat. Hiába utaztunk a Balatonhoz, a hegyekbe, rokonlátogatásra, hasztalan vonultunk ki a kellemes időtöltés minden szükséges kellekével felszerelve a strandra, hogy na most aztán átadjuk magunkat a boldog és kiérdemelt semmittevésnek, agyunk kereke nem hajlandó erről tudomást szerezni. Csak forog, forog és számol, mint egy nekiveselkedett masina. Ha az adóreform következtében csökkennek a termelői árak, de a forgalmi adót ráteszik, az jó, rossz vagy mi lesz nekünk? Ha a másodállásban keresett három-ezer forintból hatszázat elvisz a személyi jövedelemadó, akkor érdemes-e tovább válni, vagy jobban járunk, ha több szabadidőt arra fordítva a háztartás önköltségeit csökkentjük? Hiszen egyetlen üveg sajtot kezdleg ellett meggybefőttön húsz forintot lehet megtakarítani. És összekotorjunk-e minden forintot, hogy még az idén megvegyük a jövőre beütemezett tapétát, nem járunk-e úgy, hogy éppen annak az ára fog lemenni...

Számolunk, töprengünk. Az üdülőbéli éppencsak megismert asztalszomszédokkal is mihamar arról vitatkozunk, a láthatatlan jövedelmek megadóztatása csökkenthetné-e azokat vagy éppen ellenkezőleg, még láthatatlanabbá tenné. Meg hogy ha megszüntetjük a veszteséges termékek gyártását, lesz-e honnan s miből külföldit behozni? Nem nő-e majd kilométeresre a hiánycikkek listája?

Annyi kérdés, ahány búzaszem egy kévében lehetett hajdan, s még arról is véleményem kell alkotni, vajon mekkorára nőtt az idei búzaszem, és ha az aszály ellenére is termett elég, vajon milyen lesz az idei cserearány a világpiacon...

No majd meglátjuk — mondjuk, miközben végre eljutottunk a minden biztonnal átlagon felüli jövedelem után adóztatandó lánghosszú bódéjág, s miközben szájunkat lefogalja a frissen sült lángos, agyunkban talán még az is megfordul: szerencsére nem nekünk kell a megoldás végső, országos érvényű módját kitalálnunk. Mert az aztán valóban nem lehet könnyű feladat. Ezen a nyáron az „illetékesek”, vagyis a szakemberek, a legfelsőbb döntéshozatalra jogosult és kötelezett politikusok ugyancsak megoldozhatnak a pénzükerét. Elég akár csak fél szemmel figyelni a különböző újságokban, folyóiratokban megjelenő véleményeket, ahány, annyiféle szempont és mind figyelemre méltó, az ember hajlamos rá, hogy amelyiket éppen olvassa, annak adjon igazat. Kivéve talán Fekete Gyulát, aki a Kritikában azt bizonyította be — egy igazán tipikusnak tekinthető hatgyerekes mérnök példáján —, hogy százfintos családpótlék-emeléssel az adóreform „nemzeti öngyilkosság”. Csak azt nem tudom, honnan vette ezt a százfintos összeget, mivel én eddig minden tájékoztatásban lényegesen többről hallottam. Dehát ez is egy vélemény, így sokszínű a paletta, ettől könnyebb is, nehezebb is a dolga azoknak, akiknek tisztéhez tartozik a döntés. Terhelve a súllyal, hogy most már nem igen lehet tévedni, bizonytalankodni. És azokra a sokat emlegetett kiskapukra is erős lakatokat kellene tenni, hogy ne csordogálhasson el az a nemzeti energia, ami tudjuk, hogy megvan, csak éppen évek óta nem akar összeállni igazi, sikert hozó erővé.

A KISOLLÓ. Vannak persze bajainknak külső okai is. Cserearányromlás — már oly ismerősen cseng, mint nagyapáinknak az aszály vagy a jégeső. A világpiacon létező-kelődött népgazdaság — meg kell mondanom, hosszú ideig nem nagyon tudtam hova tenni ezt a kifejezést. A termék termék, a minőség minőség, állítólag ezek a fogalmak a kapitalista világban a maguk pörögésében jelentkeznek, hogy a csodában lehet hát oly nagy különbséget tenni árak esetében annak alapján, hogy melyik országban gyártották. Aztán vettem egy kisollót. Pontosabban a második kisollómat, és azóta valahogy kézzel foghatóbb számomra ez a dolog. Az elsőt angolok gyártották, egy kicsit sokalltam érte a 160 forintot — évekkal ezelőtt —, de annyira praktikus volt, kicsi és összecsuksukható, hogy megvettem, hiszen kézimunkázó nőnek az efféle, akár zsebre is tehető alkalmatlanság aranyat ér. Aztán elvesztettem. Egy darabig nem volt kisollóm, míg meg nem láttam a másodikat. Ugyanolyan praktikus, összecsuksukható, műanyagdobozkájával együtt sem nagyobb egy fél gyufásatkutyánál. Kinában készült és a magyar boltokban 20 forintért kínálják. Használati értéke azonos, minősége talán ha 10—20 százalékkal marad a másiktól. Hát azóta, ahányszor csak kezembe veszem a kisollómat, valahogy el tudom képzelni, milyen is lehet a világpiacon alul értékelte gazdaság.

Szabadságom néhány napját az idén Győrben töltöttem. Mi az istennek építenek várost ott, ahol nincs hozzá elég hely — dohogtuk nem egyszer debreceni öntudattal a

reménytelen méretű közlekedési dugók látán. Egyik ácsorgásunk idegességét levezendő megszámoltuk: ötvennégy autó állt sorban — közülük kilencnek volt magyar rendszáma. Jönnek a szomszédok, sógorok, hát csak jöjjenek, örülünk a vendégnek. Viszont két nap múlva, mikor melbe csapott a hír, hogy kis Trabantom italtál litemként két forinttal felemelték, eszembe jutott az az autósor, és biz isten, azt mondtam, emeljék csak! Miért legyünk mi olyan nagylelkűek másokhoz — főként nálunk sokkal jobban állókhoz —, hogy a pénzüket, ráadásul egyre több forintra beváltva, még a benzint is olcsón kapják a hús, a sajt, a fogcsináltatás, hajvágás és minden egyéb mellé. Bár eljutnánk egyszer oda, hogy mindent árán adjunk, és persze mi magunk is a végzett munkánk értékének megfelelő bért kapjunk. Milyen világos és egyszerű lenne minden. Talán még az idegenforgalmi bevételeink sem sýnylené meg, hiszen épp a napokban hallottam egy idegenforgalmi szakember kesergését, hogy nálunk a külföldiek sokkal kevesebbet költenek, mint más hasonló üdülőországokban. Miért költenének sokat, ha kevésebb is megkapják, amit akarnak? Tudom, ez is egy fajta vonzerő, és a behozott keményvalutára óriási szükségünk van, de hiszem, hogy a kecske és a káposzta egyensúlyát e kérdésben is meg lehetne találni.

AZ ARANY TOJÁS. Természetesen nem minden külföldi azért vásárol nálunk, mert itt olcsóbban teheti. Van aki egyszerűen azért, mert itt van áru. Náluk otthon pedig nincs. Fájdalmas ez a tudat, mert különösen mi, az idősebb korosztályhoz tartozók emlékszünk rá, micsoda óriási teher egy család életében a naponkénti sorban állás, a legszükségesebbek beszerzése végett való szaladgálás, idegeskedés. Isten ments, hogy a mi fiataljainknak valaha is meg kelljen ismerkedni ezzel az érzéssel. Igaz, a Központi Bizottság legutóbbi határozatában az ország lakosságának áldozatvállalásáról, konkrétan a fogyasztás visszafogásáról van szó, s az is igaz, hogy a kenyér ma drágább, mint két hónappal ezelőtt. De van, és bármilyen kellemetlenül érint is az áremelés, nem jelent különösebb gondot, hogy megvegyük. A kalácsot is meg tudjuk venni, legfeljebb a bele kívánczó mazsolával kell takarékosabban bánni — képletesen szólva és nem a fűszerbolti hiánycikklistára gondolva.

Ez is a súlyos döntések közé tartozik: maradjon olcsó, de korlátozzuk minimálisra a kínálatot, vagy legyen választék viszonylag magasabb áron? Más, realis alternatívát aligha tudna pillanatnyilag bármelyikünk is mondani. Az utóbbi lehetőség nekünk magunknak adja meg a választás jogát, oszthatunk, szorozhatunk családi pénzügyminisztériumunkban, azt vásárolhatjuk, amit mi magunk a legszükségesebbnek tartunk.

A keleti szomszédok „vásárlási szokásai” más alternatívára is utalnak. Miközben mi évről évre csak szeretnénk lejjebb srófolni külföldi adósságaink volumenét, ők ezt bravúrrosan meg is valósítják. Azon az éron, hogy a belső fogyasztást az ismert szintre szorították. Mi is megtehetnénk? Miért ne! Egy-két év alatt, ha vállalnánk, hogy a szó szoros értelmében kenyérgondokkal kinlódjunk s mindent, amit csak eladni lehet, külpiaira dobjunk, valószínűleg visszafizethetnénk a tartozásainkat. Kezdhethetnek tiszta lappal, az adósságok nyomasztó súlya nélkül, és élhetnénk, mint Marci hevesen. Csakhogy a dolog nem ilyen egyszerű.

Annak idején úgy szölt a jelmondat: ne egyik meg rántott csirke formájában azt a tyúkot, amelyik az arany tojást fogja tojni. És nem ettünk rántott csirkét. Az árát tétlára, cementre költöttük, hogy gyárak épüljenek. A képlet egyszerűnek tűnt: néhány év és a gyárak majd ontják a jólétet. Nem egészen így történt, bár a részizgazságokat nem lehet elvitatni. A megkoplalt éveknek volt eredménye, ám az a bizonyos arany tyúk feltehetőleg többet tojt volna, ha nem takarékoskodunk meg az ő táplálékával is. Vagyis mértékelt, helyes arányt kell találni. A mindent felélés, Krözusként fejlesztés és a nadrágszji utolsó lyukra húzása, a beruházások, modernizálások teljes visszafogása között számtalan fokozat van — a nekünk, helyzetünknek legmegfelelőbbet kell közülük kiválasztani. Hogy jusson is, maradjon is. Mennyi fejtöréssel jár ez a legkisebb háztartásban is, hát még ott, ahol tízmilliónál többen ülnek reggel, délben, este asztalhoz. És az egyik azért méltatlankodik, hogy miért nem kap szert vacsora után, a másik a pudingról lemaradt tejszínhabot reklamálja. Elég nehéz megérteni, hogy most nincs, mert nem telik rá, de attól még egyikük se marad se éhen, se szomjan.

Hát ilyen ez az idej nyár. Gondolkodunk, számolunk, oszunk, szorunk, spekulálunk. Miként kellene csinálni, hogy lenne jobb? Elsősorban saját magunknak, ez természetes, de azért úgy, hogy ne járjon rosszul a kismenyűdíjas szomszédnéni meg a három gyereket nevelő munkatársunk sem. Nem könnyű dolog. De mit csináljunk, ha erre a nyárra ezt kaptuk házi feladatul...

Nagy Zsuzsa

Amit a kérdőív mutat

A hajdúszoboszlói értelmiségiek életmódja

Kérdőíves módszerrel megvizsgáltam a városban dolgozó értelmiségiek életmódját. A 626 visszaérkezett és jól kitöltött kérdőív elégséges alapot ad arra, hogy a hajdúszoboszlói értelmiségiek életkörülményeit megismerjük. A réteghöz soroltuk az egyetemest és főiskolát végzett dolgozókat, valamint azokat, akik vezetői munkakört töltenek be.

Jövedelem és megszerzésének körülményei

A megkérdezettek körében igen kevés az a család, ahol kettőnél több gyermek van. Az orvoscsaládok egyharmadában csak 1 kereső van, viszont a többi szakértelmiségi családnál a 2 keresővel rendelkező családok aránya mindenütt 70 százaléknál felett van.

A családi életet érintő kérdéseket után olyan kérdéseket fogalmaztam meg, amelyekből következtetni lehet a jövedelem mértékére és a jövedelemszerzés útjaira. Lényeges életmódelemnek tartom a jövedelem megszerzés körülményeit is, ezért ilyen jellegű kérdések is szerepeltek a kérdőívben. Az nyilvánvaló, hogy a szocialista életmód elemzésénél nem lehet az előbbi vizsgálatoknál megállni, ezért igyekeztem feltárni a jövedelem fogvasztási javakká változtatásának lehetőségeit is.

A főmunkaidőben biztosított jövedelem elegendő-e igényeinek kielégítésére? — kerdeztem a szoboszlói értelmiségiektől. A 326 válaszoló pedagógusnak — a Hajdúszoboszlón dolgozó pedagógusok 80 százaléka — csak a 4 százaléka választott igennel, viszont több mint egyharmada úgy nyilatkozott, hogy nem elegendő a főmunkaidőben szerzett jövedelem az igények biztosítására, a vélelmet formálók több mint fele úgy vélte, hogy csak részben elegendő a főmunkaidővel kapcsolatos jövedelem szükségleteik kielégítésére. A többi szakértelmiségi is hasonló vélelmet alkotott, elégedettségük csak kismértékben jobb a pedagógusokénál. Kivétel képeznek a közgazdászok, akiknek majdnem egyötöde megfelelőnek tartotta a főmunkaidőben biztosított jövedelmet.

Milyenek a főmunkaidő-

kekből? Az élelmiszer áru-főcsoportról alkotott vélelmet nem kedvezőtlen, hiszen a válaszolóknak több mint egyharmada jónak, több mint fele megfelelőnek tartja az ellátást és csak egytizede vélekedik úgy, hogy rossz az árukinlát. Az átlagos megítélés mögött azonban elég nagy a szóródás, mert ugyan a pedagógusok és agrármérnökök vélelme majdnem azonos az átlaggal, de a közgazdászok, jogászok fele jónak minősíti az élelmiszer-ellátást, nem nagyon maradnak el ettől a vélelmetől az orvosok sem. Sőt a jogászok közül senki sem vélekedik úgy, hogy rossz az élelmiszer-árukinlát, viszont a mérnökök egyötöde rossznak tartja az ellátást.

Más megítélést adnak a hajdúszoboszlói szakértelmiségiek a ruházati árukról, mert a megkérdezetteknek csak 9 százaléka tartja jónak a kínálatot, majdnem fele megfelelőnek, viszont 42 százaléka rossznak minősíti a ruházati ellátást. A legkedvezőtlenebb vélelmet formálták a mérnökök, mert 57 százaléka a jogászok, mert 56 százaléka a közgazdászok, mert 46 százaléka a pedagógusok, mert 43 százaléka a rossz minősítést adta a hajdúszoboszlói ruházati kínálatról.

Valamivel jobb képet alkottak a válaszoló értelmiségiek a vegyipar-cikkek áruellátásáról, ugyanis az árukinlátat a vélelmet formálók egynegyede rossz-

nak, 64 százaléka megfelelőnek és egytizede jónak tartotta. A vélelmeinek eltérése a szakértelmiségi rétegeknél ezen a téren is megfigyelhető, mert a jogászok egyharmada, a pedagógusok egytizede jónak, a mérnökök majdnem fele, az agrármérnökök és közgazdászok egyharmada, a pedagógusok egyötöde viszont rossznak minősítette. Ezen árukról az orvosok nem mondtak vélelmet.

Megvizsgáltam az értelmiségi családok lakáshelyzetét is. A családok 14 százaléka saját lakásban él, amelyet már kifizetett, viszont 70 százaléka olyan sámsákkal rendelkezik, amelyet még törleszteni kell. Mind a tanácsi, mind a szolgálati lakásban élők aránya 6 százalékat tesz ki, a megkérdezetteknek 4 százaléka még albérlésben lakik, ugyanakkor a nőtlen és hajadon értelmiségiek aránya 10 százalék. Valószínű, hogy az albérlésben lakók is az utóbbiakból kerülnek ki.

Jövedelméből takarékoskodik-e a család? A vélelmet adó értelmiségiek kétharmada igennel, egyharmada nemmel választott. Az orvosok háromnegyede takarékoskodik, majdnem ilyen arányú a pénzügyítés mértéke a mérnököknél, valamint ez alatt van a közgazdászok takarékosága. Az agrármérnököknek kétharmada, a pedagógusoknak pedig 62 százaléka, viszont a jogászoknak csak egyharmada nyilatkozott úgy, hogy jövedelméből megtakarít.

Mire és hogyan takarékoskodnak?

A jövedelem nagyságáról és a jövőbeni vásárlási szándék minőségéről sokat mond a takarékoskodás módja is. A válaszolóknak alig több mint egyötöde fix összegben, valamivel kevesebb mint egyharmada alkalmasszerűen takarékoskodik és majdnem fele úgy nyilatkozott, hogy annyi jövedelmet takarít meg, amennyi marad.

A válaszok közül a legnagyobb eltérést a feldolgozás során tapasztaltam, hiszen a közgazdászoknak és orvosoknak majdnem egyharmada fix összegben tesz félre jövedelméből, alig maradnak el tőlük a mérnökök, viszont a pedagógusoknak csak 17 százaléka, az agrármérnököknek 16 százaléka végez ilyen jellegű megtakarítást. A gyógyszereszek és jogászok közül senki sem tesz félre pénzt fix összegben. A közgazdászok mintegy egyharmada alkalmasszerűen takarékoskodik, a pedagógusok, mérnökök, agrármérnökök 30 százaléka. Érdekes, hogy az orvosok körében az alkalmasszerű megtakarítás aránya csak 12 százalék, a jelentős fix összegű megtakarítás mellett, az amennyi marad választ pedig az orvosok 53 százaléka húzta alá. Csak ezt a választ jelölték meg a gyógyszereszek, de az agrármérnököknek és pedagógusoknak is több mint a fele ezt a vélelmet rögzítette.

A takarékoskodás és annak módja szoros kapcsolatban van azzal is, hogy a megkérdezettek milyen beszerzési vágyaik vannak, hiszen pl. a lakás, a telek, a gépkocsi jelentős jövedelmű igények. A válaszolók egyharmada valamilyen tartós fogyasztási cikket kíván vásárolni, ami elsősorban a cserekereskedelm fejlettségét követeli meg, hiszen pl. fekete-fehér televíziót színesre, hagyományos mosógépet automata mosógépre, régi bútor új bútorra kíván kicserélni a vélelmet alkalkítóknál nagy hányada. A válaszolók alig több mint egyötöde gépkocsit akar venni. Nem kevés azoknak a száma sem — 18 százalék —, akiknek új vagy jobb, vagy nagyobb lakás iránt van igényük. Kedvező az is, hogy a megkérdezettek 15 százaléka utaz-

szalék — a telek iránti igény. A tartós fogyasztási cikkekkel kapcsolatos beszerzési vágy legnagyobb a gyógyszereszek, pedagógusok és orvosok körében. A jogászoknak kétharmada kíván lakáshoz jutni, a pedagógusoknak pedig egynegyede. A közgazdászok, mérnökök és orvosok lakással kapcsolatos igénye összes igényüknek mintegy egyharmadát teszi ki. Kevés az agrármérnökök lakásigénye, mert a válaszolóknak csak egytizede jelölte meg ezt. Nincs lakás iránti szükséglet a gyógyszereszek körében. Az agrármérnökök, mérnökök, pedagógusok, jogászok és közgazdászok egyaránt úgy nyilatkoztak, hogy egynegyedüknek van gépkocsi-beszerzési vágya. Az orvosok ilyen igénye az összes szükségletük egyötödét sem éri el. Érdekesen alakultak az utazással kapcsolatos vélelmeik. Legnagyobb az utazási vágya a gyógyszereszeknek. A mérnököknek, agrármérnököknek egynegyede, az orvosoknak, közgazdászoknak valamivel több mint egyötöde kíván utazni. A jogászoknak egytizede támaszt ilyen igényt. Igen kedvezőtlen viszont az a tény, hogy a válaszoló 326 pedagógus az összes igényei közül csak 4,3 százalékban jelölte meg az utazást.

Hogyan vásárolt tartós fogyasztási cikket? — A válaszolók egyharmada készpénzben, kétharmada pedig hitelben végez ilyen jellegű beszerzést. Mindkét esetben jóval nagyobb volt az aránya a készpénzben történő vásárlásnak, mint a hitelben megvalósított beszerzéseknek. A hitelben történő tartós fogyasztási cikk vásárlásának aránya mind 1979-ben, mind 1982-ben a munkásoknál alig haladta meg az összes vásárlás egyharmadát, a parasztság körében pedig egyötödét, a nyugdíjasok az összes vásárlásnak csak 16 százalékát valósították meg hitelben. Így az értelmiségiek körében a mostani kétharmados arány igen magas, meg akkor is, ha feltételezzük, hogy az értelmiségiek a munkásoknál és parasztnál 1982-ben is nagyobb arányban vásároltak hitelben.

Dr. Takács Imre

A siker titka: a család

AZ EGÉSZSÉGGEL MINDENKI NYER!

Interjú dr. Botta Ádám főigazgatóval

Narkománia, szex, AIDS — ezek voltak a fő témakörök a Művészeti és pszichológiai napok címmel július 31. és augusztus 2. között Szegeden megrendezett rendezvényorozatnak. A nagyszabású vállalkozás támogatói között volt az Országos Egészségnevelési Intézet is. Valamennyi program alapfölközlata: természetesen, egészségesen. Ennek folytatásaként is felfoghatjuk a következő, az augusztus 29-re meghirdetett országos találkozót. Az intézet Budapestre, a Népstadionba invitálja a vállalkozó szellemű, játszani, sportolni szerető családokat, hogy a vidám együttléten kívül számos ötletet, tanácsot adjanak a szakemberek az egészségkultúra, az egészséges életvitel kialakításához. Merthogy: az Egészséggel mindenki nyer — mondja az ONI. A szervezés lázában kerestük meg dr. Botta Ádám főigazgató főorvost.

— Arra kérem, először mutassa be az intézetet.

— Nem sokkal a felszabadulás után, az Egészségügyi Minisztérium egyik osztályaként kezdett dolgozni az Országos Egészségnevelési Intézet jogelődje. Legfőbb feladata az egész országra kiterjedő egészségügyi felvilágosítás volt. Tíz estendővel ezelőtt megváltozott az akkor központi neve, több lett a munka és a lehetőség; létrejött az országos hálózat. Feladatunk lett az egészségnevelés elméleti, módszertani kutatása, az oktatás, képzés, továbbképzés megszervezése, valamint a helyes életmód reklámozása.

— Milyen eredménnyel?

— Alig történtek hatékonysági mérések. Sok a tennivaló, hiszen az emberek egészségkultúráját kellene javítani. A júniusi minisztertanácsi elterjesztés hosszú távú feladatként jelölte meg az egészségmegőrzés társadalmi programját.

— Megítélése szerint mi a lényege a programnak?

— Tagja voltam a programbizottságnak, amely kidolgozta, összehelyezte a tervezet alapanyagát. Felelősségem tudatában mondom: nemzeti ez a program. Hiszen az egészségmegőrzés minden réteget érint. És csak együttgondolkodással, együttműködéssel lehet megvalósítani. Szükség lesz a profi egészségnevelőkre és a más területen munkálkodók koordinálására. Más ne mondjak: a Vöröskereszt, a TIT és a HNF is végez egészségnevelő propagandát, gyakorta párhuzamosság következik be. Jó lenne egyeztetni, szintetizálni a különböző helyről származó kutatási eredményeket és információkat. Ekvitel tekintetében mi, hivatásos egészségnevelők voltunk rá hivatottak. Az Országos Egészségnevelési Intézet szívesen venné, ha megbíznák egyes területek koordinálásával. Az egészségmegőrző program társadalmi és szakmai vitájának lezárása után bizonyára elemzik majd a vitát, s ennek nyomán születik meg az új elterjesztés. Az a vélelmem, továbbbélésük egyik feltétele a program megvalósítása. Mélyreható változásoknak kell bekövetkezni.

— Az egészséges életmódhoz, az egészség megőrzéséhez pénz is kell. Nem túl optimista ennek a programnak a felvetése?

— Jobb volna gazdasági progresszió idején indítani, de erre mi nem számíthatunk. Fel kell tehát tárni a tartalékokat. 1984-ben az Egészségügyi Világszervezet, a WHO Európai Regionális Bizottsága egészségnevelést mindenkinél 2000-re stratégiáját hazánk is elfogadta. Magyarország is vállalja, hogy az idült, nem fertőző betegségek és a halálozás arányát csökkenti.

— Mi várható az egészségmegőrző programtól?

— Életmód-, életvitel-változás, s ennek következtében a halálozási arány javulása.

— Mit tud tenni a tervezet szellemének megvalósulásáért maga az intézet?

— Fokozzuk reklámpropagandánkat. Folytatni kívánjuk eddigi tevékenységünket, s ahol lehet, ott ez évi rendezvényeink közé tartozik az augusztus 29-i családi fesztivál. A vidéki érdeklődőknek díjtalan kempinghelyet biztosítunk a Népstadion X. kerületi Fehér úti sporttelepen. A találkozóról a rádió és a televízió is készít felvételt. Indítunk egy országos vetélkedőt A siker titka a család címmel. Meggyőződésünk, hogy a család teheti a legtöbbet a nevelésben, az egészség megőrzésében, az érzelmi kialakításában és még sok minden másban. Szeptember 7-ig várjuk a vetélkedéshez kedvet érző családok jelentkezését. A nagyobb programok lebonyolításával a HIRNÖK Szolgáltató Kiszolgáltatókat bízunk meg, mert az intézet mindössze 34 embert foglalkoztat. Ez a fűtő épünyű beletartozik, mint a főigazgató. Éve év novemberben fűtmentes bált tartunk az Atrium Hyattban. A WHO november 17-ét fűtmentes nappá nyilvánította, s ennek ürügyén tartjuk 14-én a bált. Ide elsősorban az egészséges életmódról, a tisztább levegőért fadózó egyesületek, csoportok, klubok, táborok és közösségek képviselőit várjuk. Aligha kell mondani: tilos lesz a dohányzás. A jövő évtől kezdődően egyébként az Országos Egészségnevelési Intézet munkatársainak is megtiltjuk az intézetben a dohányzást. Az, aki nem képes leszokni a cigarettáról, kénytelen lesz megválni tőlünk.

— Ez — úgy tűnik — csorbítja majd személyiségjogait...

— Példát kell mutatnunk. Hogy néz az ki, hogy az egészséget károsító dohányzás ellen harcoló egészségnevelési intézetben dohányoznak a munkatársak?

— Szerepel-e terveik között más kezdeményezés is?

— Törekszünk a jövőben arra, hogy olyan vállalkozásokba kezdjünk, amelyek nyereségesek. Gondolok itt megelőzést, rehabilitációt szolgáló könyvek kiadására, videofilmek forgalmazására. Utóbbira megkaptuk az engedélyt. Természetesen nem arról van szó, hogy valamennyi akción, programunk nyereséges lesz. Mindenesetre törekszünk arra, hogy rendszerszemlélettel közelítsük meg a káros hatások megelőzését, az egészségmegőrző program megvalósítását és az egészségnevelés elengedhetetlenül szükséges képzést, továbbképzést.

H. T.

Munkakör és továbbképzés

Beosztása összhangban van-e szakmai végzettségével? A pedagógusoknak csak 1 százaléka választott nemmel, viszont az agrármérnököknek és mérnököknek egynegyede úgy vélte, hogy beosztása nincs összhangban szakmai végzettségével. Ez a válasz alátámasztja azt a tényt, hogy a szakmastruktúra és a munkahelystruktúra között több esetben van szakadék. A közgazdászoknak csak 7 százaléka, a jogászoknak pedig egytizede érzi úgy, hogy beosztása nincs összhangban szakmai végzettségével.

Az előző kérdéssel szorosan összefügg az — ezért kontrollkérdésként is felfogható —, hogy: megköveteli-e munkaköre a folyamatos önképzést? A válaszok elemzése során meggyőződtem arról, hogy a válaszarányok összhangban vannak az előző kérdésre adott vélelmenyvel. Ugyanis a pedagógusoknak 98 százaléka igennel felelt és a mérnökök, agrármérnökök a többi szakértelmiségihez képest a legnagyobb arányban a nem választ jelölték meg.

A jövedelemelköltség módjáról

A jövedelem mértékével, a jövedelemszerzés útjaival, a jövedelem megszerzés körülményeivel, a munkahelyi közérzettel, a szakmai és munkahelyi struktúra elemzésével összefüggő kérdések után a jövedelemelköltség módját, a jövedelem fo-

Ezen kérdéshez szorosan kapcsolódik, hogy van-e lehetősége szakmai ismereteinek bővítésére? A legkedvezőbb vélelmet az orvosok és a pedagógusok alkották, mert az orvosok mindegyike, a pedagógusok 94 százaléka úgy nyilatkozott, hogy van lehetősége szakmai tudásának növelésére. A többi szakértelmiségi dolgozó is kedvezőtlen vélekedik, mert a közgazdászoknak 89 százaléka, az agrármérnököknek, jogászoknak és gyógyszereszeknek 88 százaléka, a mérnököknek pedig 80 százaléka az igen választ húzta alá.

Van-e másodállása, mellyel foglalkozása? — Az orvosok több mint fele, a mérnökök egyharmada választott igennel. A pedagógusoknak és közgazdászoknak 15 százaléka az igen választ húzta alá. Az agrármérnököknek egészen elenyésző az ilyen állások aránya, mert a vélelmet alakítóknak csak 6 százaléka mondott igent. A gyógyszereszeknél és jogászoknál viszont nincs másodállásban és mellékfoglalkozásban dolgozó.

gyasztási javakká változtatásának lehetőségeit és a beszerzési igényeket is elemeztem, hiszen ezek is szerves részét képezik az életmódnak. Milyenek tartja Hajdúszoboszlón az áruellátást élelmiszerből, ruházati cikkekből és vegyipar-cik-

100%

politika és irodalom

Az első jelentős magyar kommunista folyóirat megjelenésének 60. évfordulójára

A magyar sajtó történetében a 100% volt az első olyan politikai és kulturális folyóirat, amelyet a Kommunista Magyarországi Pártja irányított, amely Magyarországon hosszabb időn keresztül megjelenhetett, és tabort tudott maga köré tömöríteni. Bonyolult korszakban indult útjára az illegális KMP legális folyóirata hatvan évvel ezelőtt, 1927. augusztus 15-én. Európa-szerte a forradalmi hullám apályának, a kapitalizmus viszonylagos stabilizációjának ideje volt ez, Magyarországon a Bethlen István miniszterelnök nevével jelzett konszolidáció időszak. A rendszer viszonylagos liberalizálódását felhasználva az emigráns írók egy része visszatért Magyarországra, s a kulturális életben is erősödött a baloldali befolyása.

Am a helyzet megítélése ellentmondásos volt: a haladó írókban, még Móricz Zsigmondban is illúziókat ébresztett a bethleni konszolidáció, a magyar kommunista párt stratégiai célkitűzése viszont a proletárdiktatúra azonnal kivívása volt. Változatlanul reálisnak látta a forradalom gyors bekövetkezését, és ez a szövetségi politika helytelen értelmezését, így a nem kommunista írókkal szembeni bizalmatlanságot is jelentette. Ez a szemlélet tükröződött a 100% pártirányításában is.

Az évenként tízszer megjelenő 100% szerkesztője Tamás Aladár kommunista író, szellemi irányítója pedig a Tanácsköztársaság bécsi emigrációba kényszerült vezetői voltak. Ez bonyolulttá tette a szerkesztői munkát. A lap indításának megbeszélése céljából Tamás Aladár dr. Lukács Hugonak, Ady egykori orvosának bécsi lakásán találkozott Komor Imrével, aki elvezette a szerkesztőt Kun Bélához, s együtt mentek át egy kert-helyiségre, ahol Landler Jenő, Révai József, Lukács György és Lándor Béla ültek körül az asztal.

A párt vezetői úgy döntöttek, hogy a többi kapcsolattól független, önálló vonalnak kell az új, legális lapot Béccsel összekötni. Az összekötő Földes Pál lett, aki az osztrák fővárosban igen komoly állással rendelkezett, egy textilgyár igazgatójaként dolgozott. Később egy Bécsben élő író, Vajda Sándor vette át ezt a fontos feladatot. A kéziratok vaskos levelek formájában Szelényi István zeneszerző címére érkeztek Bécsből Budapestre.

A folyóirat hasábjain kezdetben az irodalom és a művészet többi ága szerepelt, majd fokozatosan előtérbe kerültek a magyar és a nemzetközi munkásmozgalmak témái, a gyarmati kérdés, a Szovjetunió helyzetét elemző cikkek, tanulmányok. A magyar munkásmozgalmak ideológiai, eszméleti és kulturális nevelésével szinte felmenthetetlenül fontos szerepet töltött be a 100% az ellenforradalmi Magyarországon.

Figyelemre méltó a lap első munkatársainak névsora is: Nagy Lajos, Gergely Sándor, Gereblyés László, Schönstein Sándor, Erg Ágoston, Molnár Farkas, Dési Huber István, az emigrációból Bolgár Elek, Lukács György, Révai József. A 100% köre volt Magyarországon időrendben az első kommunista írói csoportosulás. Műveikben a korabeli magyar élet tényeinek kö-

nyörtelen felmutatása, a valóság ábrázolása volt a legfontosabb. A megfogalmazásnak természetesen alkalmazkodnia kellett az akkori viszonyok lehetőségéhez. A Tanácsköztársaság jelentőségére például csak „virágnyelven” lehetett célozni:

„... A felületen persze ma is fennáll a társadalom régi hierarchiája, sőt szilárdabbnak látszik, mint valaha volt. Am a forradalmak és ellenforradalmak viharai közben fenekestül felforgatták a régi hierarchiát. Ha a munkások, a parasztok, a kispolgárok visszavetődtek a régi társadalmi helyzetükbe (a legtöbbször a réginél rosszabb körülmények között), mégis a forradalmak és ellenforradalmak megválasztásai közepette állottak már máshol is. Nem magától értetődő többé senki számára, hogy hova állítja a gazdasági és társadalmi törvények pillanatnyi törvényszerűsége...”

A 100% főként a munkás lapterjesztőkön keresztül jutott el a mozgalom résztvevőkhöz, és fellendítette a szavalókórusok működését is. Három és fél ezer fiatal munkást mozgósított a szavalókórusokba a folyóirat, ennyi aktív harcost nyert meg a mozgalom párt vagy a KIMSZ irányította legálisán működő szárnyának.

Nagy érdeme volt a folyóiratnak, hogy a nemzetközi haladó kultúra áramába kapcsolódva olyan szervezetben és bőségben közölt a szovjet és más népek kortárs íróinak, költőinek műveit, ahogyan korábban magyar nyelven nem jelenhettek meg. Hogy csak néhány nevet említsünk: Babel, Gladkov, Gorkij, Panfjorov, Ehrenburg, Tyihonov, Solohov, Majakovszkij mellett a német Becher, Weiskopf, Tucholsky, Mühsam műveivel, az amerikai U. Sinclair, Reed alkotásaival, a cseh írók közül Hasek, Wolker Kisch munkáival ismerkedhettek meg a 100% olvasói.

A viszonylagos nyugalom éveinek véget vetett az 1929. október 24-i New York-i tőzsdekrach, amellyel megkezdődött a világgazdasági válság. 1930 a nagy tömegmozdulások és a megtorlások éve. Nem is csodálkozhatunk azon, hogy 1930. június végén a rendőrség letartóztatta Tamás Aladárt. Írók és értelmiségiek egy csoportja erkölcsi garanciát vállalt a szerkesztőért, és szabadon bocsátását követelte. Közük volt Kodolányi János, Illyés Gyula, Karinthy Frigyes, József Attila. Külföldről tiltakozott Gorkij, Andersen Nexö, Roman Rolland, Henri Barbusse, André Gide, Stefan Zweig és Ludwig Renn. Az ítélet kénytelen volt megállapítani, hogy a 100% „magas színvonalú, tárgyilagos szellemű lap”. A szerkesztőt felmentették, de a lapot — éppen háromévi működés után — 1930 augusztusában betiltatták.

Ma már nem mindenben értünk egyet a hatvan évvel ezelőtti folyóirat cikkeinek megállapításaival, de tisztelettel emlékezünk a lap kommunista eszmeiségért vívott harcára, a kortárs világirodalom értékeinek közvetítésében vállalt szerepére, és a magyar nép sorsáért érzett felelőségére.

Imre Erzsébet

KISS BENEDEK:

Szűkülő szemmel

Egy hete még a tenger, cigánylány-sirályok rikoltozása, homokpart gyehennájára vetve testek kagyló-kitárulása, combok közt gyöngy-igéret, csalánczó sötét moha, az örökkön-örökké-várlak, s a tiéd-nem-leszek-soha.

Szitja szomjad a sós szél, de szemed egyre szűkül, és szűkülő szemedben minden nő egyre szőkül, már nem lányt keresel régen, mégis mind lányvá válnak, bőrük feszes, nem rontja ráncra tapasztalásnak, mint elsőt, mind úgy nézed, miként az Örök Évát, s nem tudod: öregedés ez benned, vagy fiatalság?

Egy hete még a tenger, cigánylány-sirályok rikoltozása, egy hete még a tenger, s most kész vagyok megint a halálra.

CSANÁDY JÁNOS:

Emlékezés egy régi utazásra

Milyen fontos volt az az utazás Kalandosan a busz méhébe bújva — míg megejtett az ősi kód-varázs már Nógrád dombjai között gurulva; az ismertből az ismeretlen idő-tenger felé evezni, s salgótarjáni esti füstben város tenyerén megérkezni. — Milyen kalandos volt az az út, pedig csak a sors vetett kockát, s hogy a kocca hatosra fordult, tán csak a város dzsinnei tudták; fogadásukra megjelentek esti ezüst köpenyben, és a szobor körül lebegtek áttetszően és könnyen — ifjú jövőnk, forró szerelmünk, szellem-kezüld áldása rajta, ma sem hagy érintetlenül a ködös alkony varázslatja; hiszen, ha csak vándor-diákok lettünk volna, de nem, mi nem akartunk kevesebbet akkor: meghódítani az egész világot!

BÁN ZSUZSA:

Úgy ment el a május, hogy szinte végig esett az eső. Mégis azért kiszáradt a kert, a fűvet már le kellett kaszálni, és annak már nyárlillata volt. A korai cseresznye is érni kezdett, de sajnos, csak a szomszédban. Ebben a kertben egy másik cseresznye áll, melyen még mindig csak zöld bogycoktat ringatnak az ágak. Lesz ribizli, málna, talán néhány szem szép eper is, és ha ritkán kisüt a nap, minden meleg fénybe borul. A diófa tetejéről a házak piros cserepe, távolban az autót, melyen fényes hátú ezüstbogarok sietnek a Balaton felé.

De tart még az iskola. Ha majd igazán itt lesz a nyár, nem kell iskolába menni, és a tízéves kislány erre az időre gondol fenn a fa tetején, ahová egy kötéllel oda is erősítette magát, mint legutóbb egy hajósina az árbockosárhoz valamelyik filmben, melyet nemrég láttam. Azt képzelte, hogy ő az a hajósina, és a diófa egy hajó, mely a borús ég alatt part felé vitorlázik. A part, ahová majd elér, maga a nyár lesz majd. Egy olyan föld, amilyen létezik is, csak nem itt. Ahol mindig sötét a nap, ahol mindig érnek a gyümölcsök a fán, és nem szídják és büntetik a gyerekeket. Ott nevetés van, és béke.

Annak a földrésznek a partjainál még a tenger is csendes-kék, apálykor tengericsillagok maradnak a homokban, és csigák. És ha az ember meztelb jár azon a homokon, az apály után, a lábnyomába víz szökik, sok kicsi tó keletkezik közvetlenül a tenger szüntelenül hullámozó, végtelen vize mellett.

HAJÓ

Azon a földrészen olyanok a gyerekek, mint ő. Például nem mosnak mindig kezét, és estenként belebámulnak a holdba, ahol mindig változik valami. Néha olyan, mint egy arc, de nem mindig egyformán néz le a földre. Van, hogy jókedvű, de van, hogy majdnem sírva fakad.

De lehet, hogy az egészet csak beképzeli. Mert ha fáj a szíve valamért, akkor mindig éppen sírni készül a hold is. De ha anyu vett egy új kisautót, vagy elvitte a moziba, akkor mindig jókedvű a hold.

Ott, azon a földön minden ember közül, akit ismer, egyedül csak anyut lehet elképzelni. Ahogyan megcsillan szemében a nap, ahogyan elmosolyodik, amikor a csillagokról mesél neki. Nemrég kijött a házból, és kiabált neki, hogy menjen be ebédelni, és nem vette észre, hogy ott ül a feje felett, a fán.

Nem válaszolt neki, mert nem is volt kedve ebédelni. És ha most le-mászna innen, akkor eltűnik alóla a hajó, a tenger, és nem álmódhatna tovább a földről, amerre vitorlázna. A földről, ahol örökké tart a nyár.

Mégis. Megtört a varázs azzal, hogy ebédelni hívták. Már nem tudta egészen beleképzeli magát az előbbi hangulata, most félig hajósina volt, félig az a kislány, aki ezen a napon nem ment iskolába.

Ettől visszatért valamely reggeli szorongásából, amikor másik buszra

ÉRTSÜNK SZÓT!

Ügymond

Értelmező kéziszótárunk szerint az *ügymond* mondatzó irodalmi nyelvi elem, amelyet leginkább idéző mondatként alkalmazunk. Alapjelentése: így szól; így szólít; azt mondja; azt mondta. Formailag megelőzheti vagy követheti az idézett szövegrészt, de gyakran be is ékelődik abba. Különállását írásjelek mutatják: vesszők vagy gondolatjelek, esetleg kettőspont: „Ügymond: ő tiltakozik.” — „Ő, ügymond, tiltakozik” — „Ő tiltakozik — ügymond.” A vele bevezetett idézet lehet szó szerinti (= egyenes beszéd) vagy tartalmi (függő beszéd): Hadd „látom, ügymond, mennyit ér A velszi tartomány” — „Jogát, ügymond, ő nem hagyja.”

Történetét tekintve már legrégebbi nyelvműveinkben megjelenik elbeszélő típusú szövegekben, rendszerint a latin *dixit*, *inquit* narratív elemek fordításaként. Egy példa az 1466-os Müncheni kódexből (nem betű szerinti átírásban): „Estve lévén *ügymondotok*: derhenyő lézen, mert verhenyő a menny” — Facto vespere dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim caelum (*derhenyő* = derült idő). A nyelvi fejlődés során az *ügymond* ragozatlaná vált, mivel használata leginkább az egyes szám harmadik személyben rögzült.

Ilyen előzmények után érthetjük meg az *ügymond* mai divatszavá fejlődését. Az első „lazulás” az volt, amikor már nem csak szó szerinti idézéseken jelent meg: a tartalmi idézet szavait nem az idézett, hanem az idéző mondja. A fenti Arany-sor pontos idézése ez lenne: „Jogomat, *ügymond*, én nem hagyom.”

A következő fokozat a jelentés kitágulása, általános érvényűvé fejlődése, az „azt mondják” árnyalat kialakulása: „Így beszélt a magyar ember: Ha per, *ügymond*, hadd legyen per!”

Sajátos újabb jelentésfejlődés az, hogy az *ügymond* már azt is érzékeltetni tudja, ha az idézett véleménnyel az idéző nem ért egyet: „azt mondja, úgy hírlík, de nem okvetlenül elfogadható” — „Az amerikai külügyminisztérium e célból valamiféle petíciót próbál tétő alá hozni, amelyben az, *ügymond*, hálás grenadaik az Egyesült Államokkal való politikai társulást kérelmeznék” (= a grenadaik nem hálásak) — „Kohl és Strauss azt bizonygatta, hogy az NSZK-ban *ügymond* semmi jele a revansizmusnak” (= szerintük) — „A besúgó szemszöge kibúvó a valóságos történeti alakok *ügymond* objektív ábrázolásának „kötelme alól” (= elvárhatólag, látszólag objektív). — „A kemény munkával megkeresett pénzt haza kell küldeni feleségüknek, hogy az asszonyok csinosíthassák otthonukat, és bőségesen vásárolhassanak arany ékszereket — *ügymond* — vigaszul az egyedül töltött hónapokért, éve-kért” (= állítólag, a hamis közfelfogás szerint vigaszul).

Látható, hogy az *ügymond* jelentése már ezekben a példákban pontatlan, bizonytalan, ködös, csak annyi világos, hogy az idéző nem azonosul az idézett véleménnyel. Az alábbi mondatokban már kifejezetten hibás, értelmetlen, töltelékessé jellegűvé válik. „Az iskola — *ügymond* — teljesen kisajátította a diákokat, akik a kollégiumot alig érzik otthonuknak” (a mondat senkit sem idéz, jelentése csupán ez: úgyszólván, majdnem). — „Ezzel az ügy, *ügymond*, be is fejeződik, mondaná az olvasó” (duplafenekű semmitmondás). — „Most éppen Nyuli Lászlót kaptam — *ügymond* — mikrofonvégre” (= hogy úgy mondjam, hogy ezt a kifejezést használjam).

A jelenség végső elfajulási formája az, amikor az *ügymond* még meg van toldva egy értelmetlen *hogy* kötőszóval — talán az előbb idézett árnyalat kifejezésére: „A hipermodern tallinni szálló *hogy ügymond* keleti kényelemmel fogadott bennünket” — „Ma *hogy ügymond* szomorúság, őszies időjárást tudhatunk magunk mögött”. E két utolsó mondatot a rádióból hallottam, bennük teljesen felesleges a *hogy ügymond* szerkezet. Félő, hogy elterjed, jó lenne nem követni a rossz példát.

Sebestyén Árpád

Kormorán

Caracas m (Fotók: Ha

volna meg Bent ideget a reg Rápillantot tek közöm szokták a paszkodott hogy ez a amerre ke ná leford más irány volt. Valar amelyek ta meg itt.

Megnyon lott, és ag gyan: szale egyre távo későbbben majd vissz Késébe valahogy tát a járm de szólni e Vége e fékezett, o sem volta szántóföld megálló, h felszállt, n tőle, mert ott.

És akko jával a ke jával az a elhagyatot Hogy tört hosszabb t szor egyed ilyen, és n ke hétköz ratlanul it tól, az isk Az út k kezdett a Azt gond

1987-12.

BÉKESI ÉLET

Csoba László: A Tanítóképző Főiskola (Debrecen-Békéscsaba) = Békési Élet, 1987. XXII. évf. 2. sz. 207-209. l. Uo.: Vida István: Bajcsy-Zsilinszky Endre és Derecske. = 210-228. l.

Kürti Katalin, Sz.: Egy elfelejtett köröstarcai művész, Szakál Albert Debreceni vonatkozású adatok is. = Békési Élet, 1987. XXII. évf. 2. sz. 237-242. l.

FORRÁS

Szekér Endre: Tóth Árpád: Alarcosan. (Verselemzés a költő születésének centenáriuma.) = Forrás, 1987. máj. 18. évf., 5. sz. 18-21. l.

Uo.: Vekerdi László: Érvényes példák, tanulságok - vitatható általánosítások. (Karácsony Sándor: A magyar észjárás c. művéről.) = 21-26. l.

FOTÓMŰVÉSZET

Sz. Kürti Katalin: A debreceni fényképezés hőskora (1862-1902) = Fotóművészet, 1987. XXX. évf. 1. sz. 9-14. l.

IRODALOMTÖRTÉNET

Nemes Nagy Ágnes: A mi Csokonaink. (Bán Magda beszélget a költővel.) = Irodalomtörténet, 1986. XVIII. évf. 1. sz. 231-236. l.

Uo.: Domokos Máttyás: Szab 6Lőrinc (Illyés Gyula, Nagy László) versmondásáról. = 237-242. l.

KIRAKAT

Király József: Megújított vevőkapcsolatok. (H.-B. M.-i Ruházati Kiskereskedelmi Vállalat) = Kirakat, 1987. ápr. 4. l.

KÖLYÖK MAGAZIN

Szűcs Lajos: Mibe Bem címke és címke Debrecenből. (A Debreceni Szalag- és Zsinórgyár) = Kölyök Magazin, 1987. május 5. l.

KÖZNEVELÉS

Novák Gábor: Közoktatási helyzetkép Hajdú-Bihar megyéből. = Köznevelés, 1987. jún. 26. XLIII. évf. 26. sz. 6-7. l.

KRITIKA

Emlékezés Pándi Pálra. (Tematikus összeállítás) = Kritika, 1987. júl. 7. sz. 22-37. l.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

Mezei Ottó: Kigyós Sándor-emlékkiállítás. (Egy Debrecenből indult életpálya.) = Magyar Építőművészet, 1986. 6. sz. 60-61. l.

MAGYAR HÍRLAP

Kiss János, D.: Városszéki faluvég. (Hajdúvid) = Magyar Hírlap, 1987. jún. 5. 20. évf. 131. sz. 4. l.

MAGYAR IFJUSÁG

Antall István: A tévedés joga... (Püspökladány) = Magyar Ifjúság, 1987. jún. 12. XXXI. évf. 24. sz. 9-11. l. Pálffy: Soós Imre. (Emlékezés egy tragikus végű pályára.) = Magyar Ifjúság, 1987. jún. 19. XXXI. évf. 25. sz. 27. l.

Egerházi Péter: Viszockij Debrecenben (Horányi László tolmácsolásában.) = Magyar Ifjúság, 1987. júl. 17. XXXI. évf. 29. sz. 6. l.

MAGYAR NEMZET

(Görömbölyi): Nagycsaládosok klubja alakult Debrecenben. = Magyar Nemzet, 1987. jún. 10. I. évf. 135. sz. 3. l. Baróti András: Felmillió harapás. Biogal = I r. Magyar Nemzet, 1987. jún. 22. I. évf. 145. sz. 10. l., II. r. jún. 23. 146. sz. 8. l.

Uo.: Görömbölyi László: A vonzóvá tett falu. (Felhívás Álmosdról.) = 5. l.

Görömbölyi László: Kifizetődő kísérletek. Versenyhelyzet a mezőgazdaságban. (A Debrecenben tartott 2. nemzetközi növénytermesztési konferencia.) = Magyar Nemzet, 1987. júl. 6. L. évf. 157. sz. 5. l.

Görömbölyi László: Mi vár a Bocskal-várra (Nagykerékben)? = Magyar Nemzet, 1987. júl. 8. L. évf. 159. sz. 5. l.

Turi Gábor: Gitárhangok. (Nemzetközi hírv gitárművészek Debrecenben.) = Magyar Nemzet, 1987. júl. 17. L. évf. 167. sz. 4. l.

NÉPHADSEREG

Kacsó Lajos: Közelkép: Fábán Gyula vezérőrnagy. (Pályafutása a Hajdúságból indult.) = Néphadsereg, 1987. febr. 28. XL. évf. 9. sz. 10. l.

Kardok oltalma alatt. (Katonai esküvő Hajdúböszörményben. Képiport.) = Néphadsereg, 1987. ápr. 11. XL. évf. 15. sz. 1., 3. l.

Molnár István: Kiváló honvédből - tábornok. (Balmazújváros, Berki Mihály vezérőrnagy szülőfaluja.) = Néphadsereg, 1987. ápr. 18. XL. évf. 16. sz. 6. l.

Katona M. István: A katonazene ünnepe (Debrecenben) = Néphadsereg, 1987. júl. 11. XL. évf. 28. sz. 1., 2. l.

ORSZAG-VILAG

Göz József: Régi gyógyvíz, új termálfürdő (Debrecenben.) = Ország-Világ, 1987. ápr. 8. 31. évf. 14. sz. 2-3. l.

ORVOSI HETILAP

Szállási Zoltán: Medikusok a kutatásban. (Elhangzott 1986. dec. 5-én a Debreceni Tudományos Diákköri Konferencia megnyitóján) = Orvosi Hetilap, 1987. máj. 3. 128. évf. 18. sz. 941-942. l.

Váradai Valéria - Tóth Zoltán - Kórodi Ilona - Papp Zoltán: A veleszületett hydrocephalus (kamratárgulat) heterogenitása és ismétlődő kockázata (DOTE Gyermekek és Szülészeti Klinika munkatársainak vizsgálata) = Orvosi Hetilap, 1987. jún. 23. 128. évf. 26. sz. 1349-1356. l.

Széles Lajos: Hatvani professzor emlékezete. (Emlékezés Hatvani István debreceni professzor halálának 200. évfordulóján.) = Orvosi Hetilap, 1987. jún. 28. 128. évf. 26. sz. 1366-1367. l.

ÖTLET

Mint oldott kéve: (Elnéptelenedő falvaink egyike Kismarja.) = Ötlet, 1987. júl. 9. 6. évf. 28. sz. 8-10. l.

SZÖVETKEZETI HÍRLAP

Kisszövetkezetek Hajdú-Bihar megyében. (Tematikus összeállítás.) = Szövetkezeti Hírlap, 1987. márc. 16. XXXI. évf. 4. sz. Melléklet.

SZÖVETKEZETI KERESKEDELEM

Béres József: Településhez igazodó kínálatot (H.-B. m.) = Szövetkezeti Kereskedelem, 1987. jan. 1. sz. 14-15. l.

VASÁRNAPI HÍREK

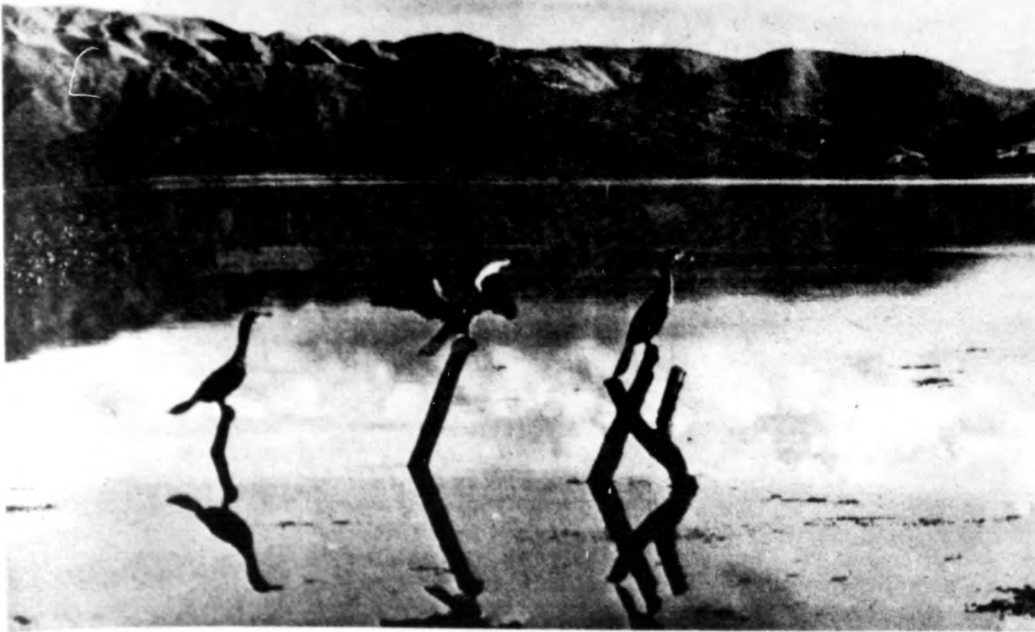
Széchy András: Új Magyarországot akartak. (Márciusi Front évfordulója.) = Vasárnapi Hírek, 1987. márc. 8. 3. évf. 10. sz. 5. l.

Uo.: A népröntő bölcsőjénél. = márc. 15. 11. sz. 3. l. (Molnár): Hatálytalanították a fegyelmi határozatot. („Diszko-ügy” Nádudvaron.) = Vasárnapi Hírek, 1987. máj. 31. 3. évf. 22. sz. 8. l.

ÚJ TÜKÖR

Soltész István: A fényírdák olvasata. (Régi fényképek kiállítása a debreceni Déri Múzeumban.) = Új Tükör, 1987. július 5. XXIV. évf. 27. sz. 16-17. l.

Szerkesztette: Surányi Béla

Kormoránok

Andesi kislány

Gabriel Gaszó fotói

Caracas madártávlatból
(Fotók: Hauner Lajos reprodukciói - KS)

Apának lenni, fát ültetni és könyvet írni a hasznos élet megvalósításának három elfogadott formája. De a teljességhez hiányzik egy negyedik is: a művészi. Ez a kiállítás, melynek megvalósítására öt év óta fordítom minden szabadidőmet: művészi hitvallásom.

Alkotásaim színtere Venezuela, mivel ez választott hazám, ott nevelkedtem, ott nőttek fel gyermekeim, ott élek, dolgozom és küzdök. Venezuela különleges adottságokkal rendelkező ország, mivel egyszerre karibi, amazonasi és andesi. A tengerpart és a strandok, a tenger és a szigetek mellett ott van az őserdő, a fennsík, a sivatagok, a síkságok és a hegyek. E vidékek közül sokat nehezen lehet megközelíteni, én pedig teljes ragyogásukban és - sokszor érintetlen - szépségükben akartam őket megörökíteni.

Az volt a szándékom, hogy megmutassam ezt a földet vízeivel, sivatagaival, pálmáival, ezt a földet, ahol a kék egybeolvad a türkizzel. Karnyújtásnyira akartam hozni a tepuyokat, kirándulni a nagy szavannán. Érzékeltem akartam az Orinocót és az őserdőt. Bejártam a sivatagokat, hogy megfigyeljem a létért folyó küzdelmet. A síkságok fölé repültem, hogy lássam, a horizont mögött újabb és újabb horizont van. Bejártam az Andokot, hogy részt vegyek a mindennapok kemény munkájában, és megcsodáljam a havas csúcsokat

és a mély völgyeket. Láttam a városokat a magasból és a földről, hogy képet kapjak az egészről és a részről. Láttam a napot, a felhőket, a fákat és a hegyeket. Meg akartam örökíteni a látottakat, hogy másoknak is megmutathassam.

A fényképezőgép lencséjével akartam megfesteni Venezuelát, olyannak, amilyennek én szeretem; saját absztrakcióm, leegyszerűsítésem, elrendezésem és hierarchiám szerint. Az én hozzájárulásom annyi volt, hogy magasztaltam a szépséget, legjobb kifejezésében - és talán a legjobb fényben - rögzítettem a dolgokat.

A fontosat akartam megörökíteni, ami felülmúlja a pillanatnyi benyomást, hogy kiemeljem a transzcendens, az abszolút. Így akartam megragadni az esztétikát, ezt az alkotó energiát, mely arányt és egyensúlyt teremt és megszünteti a feleslegest és az irracionális, a kegyetlent és a haszontalant, az ést pótló erőt. Esztétikának fogom fel azt, hogy adunk és nem elveszünk, én helyett azt mondjuk, hogy mi, ma helyett azt, hogy mindig.

Ezekkel a gondolatokkal térek vissza negyven év után szülőházamba, amelyről sosem voltam távol, hogy megosszak valamit velem, amelyet eddig csak sajátomnak hittem, de ettől a perc-től fogva valamennyünké. Köszönöm, hogy velem tartanak.

Gabriel Gaszó

Gabriel Gaszó fotókiállítása a Dorottya utcai kiállítóteremben látható

volna meg, hiszen leszáll sem volt. Bent idegen arcok, nem azok, akiket a reggeli járaton megszokott. Rápillantottak, aztán másfelé néztek közömbösen, mint az emberek szokták a buszokon. Az ajtónál kapaszkodott, és későn vette észre, hogy ez a busz nem is arra megy, amerre kellene. Az első kanyarodónál lefordult, és robogott egészen más irányba, mint amerre az iskola volt. Valami távolsági busz lehetett, amelyik talán csak véletlenül állt meg itt.

Megnyomta a gombot az ajtó fölé, és aggodalmasan figyelte, hogyan: szalad az út a kerekék alatt egyre távolabb az iskolától. Minél később áll meg, annál többet kell majd visszafelé gyalogolnia.

Kétségbeesetten állt, szerette volna valahogy rákényszeríteni az akaratát a járműre, hogy álljon meg már, de szólni nem mert senkinek.

Végre egy vadidegen megállónál fékezett, olyan helyen, ahol házak sem voltak már a közelben, csak szántóföldek. Egy üvegezett kis busz megállt, hasonló ahhoz, amelyikből felszállt, mégis annyira különbözött tőle, mert ez nem az volt. És nem ott.

És akkor ott állt az iskolatáskájával a kezében, anyja reggeli csökönyével az arcán, mégis olyan nagyon elhagyatottan és olyan zavarban. Hogy történhetett meg ez? Hiszen hosszabb utakra is elment már sokszor egyedül, mégsem fordult elő ilyen, és most egy ugyanolyan szürke hétköznapon, mint a többi, váratlanul itt áll, messze az otthonától, az iskolától.

Az út kanyarulatát levágva futni kezdett a szántóföldön visszafelé. Azt gondolta, még elér talán gyalog

az iskolába. De mire visszaért az útra, ahonnan felszállt, kibújt a felhők közül a nap, és nem tudta, hány óra lehet. Tudta, hogy anyu otthon van, szabadnapos volt, ilyenkor szokott elvégezni minden munkát, amire mások nem jutott ideje. Anyu volt az egyetlen biztos pont, ahová mehetett, ahol nem kap szidást, ő volt az, aki meg tudja mondani, hogyan történhetett meg ez vele, és hogy most mit csináljon?

Ő volt az egyetlen a földön, aki belelátott, aki letörölhette volna a könnyet az arcáról, mely a futástól és az aggodalomtól csordult ki a szeméből.

A vizes fűben teljesen átázott a cipője és a nadrágzára, mire hazahozta. Anyu meglepetten nyitotta ki az ajtót, kiült a szomorúság az arcára, amikor sirva elmesélte, hogy mi történt. Megnézte az óráját, kilencet mutatott. Legjobb esetben is csak fél tízre érhetett volna be az iskolába. És akkor mivel magyarázzák meg, hogy ennyire elkésett?

Írjon egy papírt, hogy elnézést kérek, a fiannak eleredt az orra vére? Vagy elnézést kérek, családi problémák miatt fiam ma késik az iskolából? S miért kellene hazudni? De elhiszik-e az igazságot?

Akkor már didergett a szorongástól, és az anyja befűtött a szobájába.

- Vedd le ezeket a vizes holmikat, melegedj meg! - mondta. - Majd valamit kitalálunk. Ma jön az osztályfőnök családlátogatásra, elmondjuk neki az igazat.

S megint az történt, ami mindig, ha valami nem sikerült, vagy olyan furcsa dolog történt vele, amit nem akart előre, és nem is értett: meg-

nyugodott. Mint amikor régen, még kiskorában, anyja a karjába emelte, és magához szorította. Így nem érhettem semmi baj.

A szoba kellemesen bemelegedett, ő elővette a rajzfűzetét, és rajzolt egy olyan képet, amelyiken nyár volt. Zöldek voltak a fák, és sütött a nap, virágok nyitak a fű között. Mire befejezte, észrevette, hogy a nap tényleg kisütött egészen, és lehet, hogy kinn a kertben melegebb van, mint bent. És nem is kellene talán fűteni. Anyu a konyhában szorgoskodott, nem szólt, amikor látta, hogy ő kisért a kertbe. Állt ott kicsit a napon, aztán felmászott a díófára, és azóta azt képzelte, hajón ül, amely az örök nyár szigetére visz.

Most, hogy ebédelni hívták, már nem sikerült újra igazán elképzelni a hajót és a tengert. A fa ága hajladozott kicsit a szélben, ha behunyta a szemét, még mindig érezte az árbóckosarat maga körül. Meg látta halványan a partot, ahol pálmafák levelét simogatta gyengéden a szél, és megcsillant a naptény a part menti hullámokon. De már zavarta, hogy az ebéd említésére éhséget érez, hogy anyja nem tudja, hol lehet, mert az előbb nem választott neki, amikor hívta.

És ült a fán, amelyik már csak félig volt hajó, tudta, hogy hiába vár, nem ér el a földre, ahol soha nem ér véget a nyár. Tudta, hogy anyu újra kijön majd nemskóra, és szölongatni kezdi, de nem volt biztos benne, hogy le mer menni még egyszer innen. Oda, hol mindent meg kell magyarázni, ami nem úgy történt, ahogyan kellett volna. Oda, ahol hiába is magyarázza, anyun kívül senki nem érti meg.

Ahol a tejet hajnalban kirakják

Igyon „kettő kettő”?

A reklámszózat jókor reggel a rádióból köszönt ránk: „Igyon kettő kettő tejet!” A 2,2-es zsírszázalék egy liter tejen már valóban elenyészlik, nem sok, kilóinkat alig-ha gyarapítja. A fogyasztók társadalmi vagyunk, de ettől a szövegtől az én fülemben egyéb asszociációk is zöngének.

Például. Ha már a választékok efféle szegénységű gazdagítjuk, feltételezem, hogy a tejüzemek győzik literekkel. S ha már győzik, el is tudják adni — ilyen-olyan zsírszázalék-töréddel.

Tehát. Van-e elég tej?

A hortobágyi régióban, sőt azon is túl a balmazújvárosi Vörös Csillag tejüzemének már híre kelt. Az egyre korszerűbb gépekkel felszerelt újvárosi tejüzem megegyező területét hódította meg kínálatával, a tejjel, a túróval, a joghurtpuddinggal és egyéb fehéráruval, melyet úgy mond beszeréz. Kovács Imre üzemvezető igazolja a bőséget. Állítja, több a tej, mint valaha. Am figyelmeztet! „A zsírtartalom és a fehérjearány összefüggésben van a holstein fajta elterjedésével.”

Márpedig a tej-élelmiszeripar a beltartalomra kíváncsi.

Ime, a reklámhátér. A holstein örületes hozamai a feldolgozóipart elárasztották. Űzemi kimutatásokban olvastam, hogy a tejet már egyenesen folyadékknak hívják. (Zsír nélkül.) Mielőtt azonban nyakom öntene bennünket, volna egy javaslatom. Ötletem. A termoszaút nyomába eredek. Indul hajnali két órakor Balmazújvárosról. Az autó raktere 47-féle(!) tejárut visz magával.

— Elep kis település. Reggel nyolc órakor a vegyesbolt ámbitusza alatt már a zacskós tejejt sietnek tova. Az eladót, friss, fúrge fiatalasszony, egyelőre nem zavarom, lesben sem állok. Majd rám kerül a sor.

— Hány órákor tették le a tejet?

— Nagyon korán. Még a hajnalok hajnalán.

— És hoztak-e kettő kettőt?

— Milyet? Ja, húsz literből egy zacskóval, ha el tudnék adni.

— Nem szeretik? — fordulok a begyűlt vásárlóközönséghez (tehenészek, traktoristák, háziasszonyok...)

Az egyik, rég ittlakó agrónómus összefoglalja a tömör véleményt. Nem. A dolgozó ember, hiába, no, a zsírdúshoz van szokva.

A boltos asszony örül, hogy a vevő mondja ki az igazat. A reklámhadjáratnak ide nem ért el a szele sem. Azért jó látni, tudni, hogy a csöpp mezőgazdasági település épp olyan üdítő frissen kapja ezt a nélkülözhetetlen életelemet, mint a város. Ráadásul így igazságos, hiszen az elepi állami gazdasági fejlesztőből (mely épp felendülőben!) a tejet a balmazújvárosiak veszik át nap mint nap. S onnan is érkezik vissza, immár csomagoltan.

A hűtőpult üvegfalára téved tekintetem: pcharas tejfől, sajtok garmadája. Mindmár a megrendelés bizonyítékai.

Vajon a környék jóval távolibb tanyai népe milyen tejet iszik? Boltit?

Mile Sándor kisparaszt néhány holdjával arrébb, a boltitól úgy nyolc kilométerre a Köselyhátat műveli.

Kimegyek hozzá. A hatvanas esztendei fele közelítő csupa in ember épp a kázat fenekezi, de egy-két meghányi-vetni való szóra még ő is ráér. Hűvös, téglafalú ássott kútjához vezet, nézzék le! „Hűtő az, ha nem is szekrény.”

Felhúzza a hatméternyi mélységből a drotháló. Ötliteres üvegben ott fehérlik a harmatos fedőjű tej. Ennyit mindig meg-hagy a fejéssből. A többi betomorozza az ülés oldalára szerelt kannával Elepre. Le-adja.

— Egy fél litert ebből az italból minden áldott este bevágok. Este, mer' én reggel kilencig nem bírok enni, hiába kelek négykor. A Csaba bácsi gyomra mennyit vesz be?

Az idősbítő megtiszteltetés nekem szól. Illón köszönöm is. Főleg azt élvezem, hogy ebben a szörnny messzi kintiségben a humor még nem vész el.

Megtárgyaljuk még az áremelés utáni visszhangokat. Egy ily fontos kérdés meg-vitatása nélkül innen, mint újságíró, fel nem kerekedhetek.

Faarccal, sótlanal a maga részéről annyit a megjegyzésválójá, hogy nem utána, hanem előtte keilenék arról a rádióban diskurálni, mert ha utána magyarázzák, akkor az már csak esti mese.

A kuntelki juhász megmondja

Borsóson a kuntelki gebines juhász a néhány négyzetméternyi, de kellemes belsejű vegyesboltban falatozik. Bicskáját beakint-tani készül. Amúgy is magas ember, de a

kérdések fölé magasodva mérlegeli, hogy mire is tud majd ő válaszolni. Hadd válaszoljon!

— Mióta ű a boltos néni — int fejfel Posta Istvánnak —, nem lelmi hanyagságot. A másik, már aki eladó előtte volt, csak füstölt, szitta egyik cigarettát a másik után. Am volna egy kifogásom. Nem sejditem, ki ön, tisztelt uram, de látom, hogy intézkedik. Tessék, a tarisznyám! Ne a szatyrot nézze, hanem azt, ami benne van! Öt kila szalonna. És lám, nincs több. Feliratkozok, csak nyugodtan küldjék ide a szalonnát. Jöhet a füstölt is, mer' most csak ennyit tudtam venni. Kuntelki vagyok, a külső részről. Szemünk fénye ez a bolt. Mosóporral, miegymással meg is van pakolva. Meg ami kell. Tej? Az van. De Julika...?! Féltartós hogyhogy nem érkezik? A kánikulában nem savanyodna rám.

A társa már nem állhatja a kemény ellenkedést. Közbeszól.

— Majd épp neked hozzák ki azt az egyet.

Egy kék overallos vevő áll a pulthoz. Fényes szalonnát kér, vagis sósat. Az nincs. A kuntelki hunyorít, majd az üveges tejek elültent mereng. Hová lettek? A kettő kettést már alig merem említeni.

— Inkább vizet iszok — mordul a kuntelki. Rettenthetetlen. A hatvan fillér differencia, már ami a kettő nyolcast illeti, az ő zsebének nem fáj.

Újabb boltácséret hangzik el. Szerencsére Julika, az eladó is szóhoz jut a pult túlsó oldalán.

— Amint ide szerződtem, első dolgom volt egy nagy hűtőládát kérni. Kaptam.

— A tejesekkel hogy tartja a kapcsolatot, ha megugrik az igény? Mit csinál? Telefonja sincs!

— A szállítókra gondol?

— Ki másra?

— A módosító rendelést egy nejlontasokban hagyom a rekeszek között. Jönnek a tejesek és megtalálják. Velem nem találkoznak, mert a gazdaság buszával fel hatra Balmazújvárosról járok be. Hogyne! Reggel.

— S hány család számít itt önre?

— Egészén pontosan nem is tudom...

Am a kuntelki juhász máris hozzáveszi Borsóshoz Várostantyát, Malomházát. Valaki megelözi.

— Úgy hallottam Sívágó rendőrtől, hogy Borsós öt száz lelket számlál.

A kék overallos nagy javulását újból és újból felemlíti.

— Csak hat szalonna, az nincs.

Rendel helyette két deci rumot.

A féltartós elosztva

A hortobágyiak mintafalvában, a községben Nagy István az ABC-áruház vezetője. Ő is fiatal szakember. Beosztottjai közül felém perdül egy harminc körüli asszony. Eladó. Megrő, nevetve, hogy annak idején, húsz éve, mikor Szászelken tanítottam, elrontottam a magyar négyessel kitűnő bizonyítványát. Most meg...? Meg sem ismerem? Bemutatkozoz? Jó volna visszarándulni akár itt a pultok között is egy-két élmény mesyéjére, de hát ma a tej az írás élményforrása.

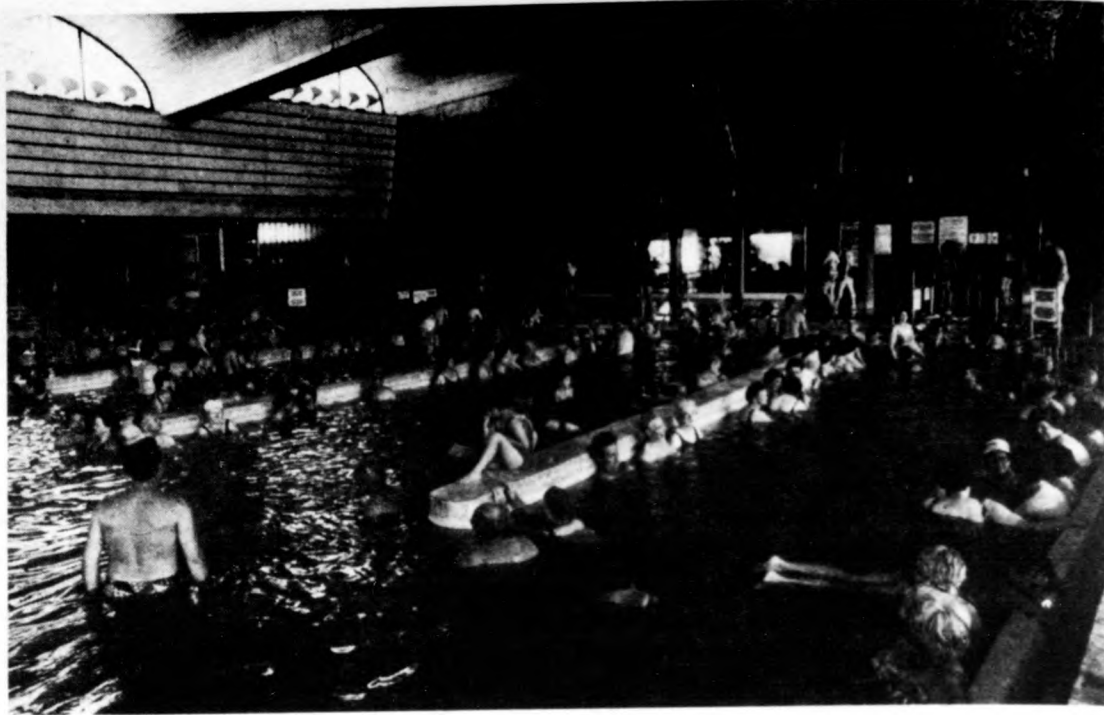
Nagy István nyarat nyárral hasonlít össze. A tavalyit az ideivel. Kétszáznyolcvan liter helyett ötszáz liter tejet isznak a hortobágyiak. Az ABC-áruház statisztikája szerint. Igaz, állt a csarda mellett egy apró bolt, annak a forgalma ide tevődött át. A turisták a féltartósért vannak oda. Két hete azonban elosztásos ez az áru. Sajnos! Újváros a debreceni tejpartit kapja, s ennyi van. Mármin, amennyit adnak. A literes tartós tej pedig már szinte elfeledve. Ez volt az a dobozos. Ennek ellenére a tejvívászat mind nagyobb méreteket ölt a Hortobágyon. Még póttrendelések is akadnak. Újvárosról örömmel kihozzák a megkívánt litereket, akár esik, akár fúj, még déli tizenkét órákor is kapható a tejpar, az újvárosi üzema arra, hogy hozza a rekeszeket.

— Remélk gartnerek, bár minden szállítónk ilyen veszi.

Ritkán hallani ilyet, leírom.

A kefirnépszerűség és az étkezési kultúra összevetésére már alig marad néhány percem. Az irányt Ohat felé vesszük, pár óra késéssel a termoszaút nyomában.

Szalai Csaba

Külföldről is sok vendéget vonz a Dunántúli egyik legszebb termálfürdője, a Büki gyógyfürdő (MTI-fotó, Kiss Ferenc felvétele — KS)

Magasabbra a mércét!

Gyógy-idegenforgalmunk és hiánybetegségei

Ha valahol Magyarországon valaki leszür egy botot a földre, ott feltör a gyógyvíz — így tartja a közhit.

Ez pedig — mint mondani szokták — „majdnem stimmel”. Annyi különbséggel, hogy nem minden feltörő víz tartalmaz gyógyító alapanyagokat, nem is szóval arról, hogy igencsak hosszúnak kell lennie annak a bizonyottnak.

A fentiekhez azt is hozzá szokták fűzni: ahol ilyen sok a gyógyvíz, csak elhatározás kellene hozzá, s anynyi beteg embert láthatnánk el, akkora gyógy-idegenforgalmat bonyolíthatnánk le, hogy azzal talán megoldódna a gazdasági gondjaink. Ami megint csak részben igaz: valóban sok a beteg ember — elsősorban mozgásszervi bajokkal küszködő — Európában, sőt más földrészekben is. S gyógyvízkészletünk elegendő lenne megannyi bel- és külföldi ember egészségének helyreállításához.

„Csak” éppen van még néhány feltétel, amely nélkül nincs — vagy mint nálunk, alig van — gyógy-idegenforgalom. Mert a víz mellett egész sor egyébre is szükség van.

Mindenekelőtt gyógy-szállókra, ahol lakhatnak a betegek a kezelés ideje alatt. Aztán orvosokra, közülük is specialistákra, akik a gyógyászat legújabb eredményeit tudják alkalmazni, de beszélnek egy-két idegen nyelvet is, hiszen aligha lehet megkívánni minden hozzánk jövő külföldi betegőt, hogy néhány heti kezelés-gyógyulás érdekében megtanulják nyelvünket.

S még akkor nem is szólnunk a rengeteg műszaki feltételtől, amelyek között nem utolsó helyet foglal el a gyógyvízek agresszivitása. Ez pedig annyit jelent, hogy különböző cső- és berendezérendszer szükségeltetik a vasat is egykettőre „elragó” gyógyvízek vezetéséhez.

Ha pedig mindez együtt van — s bár tényleg együtt lenne! — szó eshet arról, ami éppúgy kell a gyógy-idegenforgalomhoz, mint köztudomásúlag a háborúhoz: pénz, pénz és pénz. Amiből mifelénk mostanában nem valami sok van.

Készült az 1970-es években egy ENSZ-tanulmány a magyarországi gyógy- és termálfüvészekről, s ebben a hazai és külföldi szakemberek 161 települést minősítettek termálfüvészesnek, ezek közül 118-at javasoltak fejlesztésre. Am a számok — amelyek valóban arra utalnak, és csak 18-at olyannak, leszűri és gyógyvíz jön fel — egyre csökkentek: nemzetközi és országos jelentőségűnek vagy azzá fejleszhetőnek 34 helységet tartottak és csak 18-at olyannak, amelynek van gyógyjellege

és idegenforgalmi vonzereje is. Már annak is lassanként húsz esztendeje, hogy a kormány határozatot hozott a gyógy-idegenforgalom fejlesztéséről s ennek keretében gyógyszállók építéséről. A végrehajtás — mint oly sok más területen — kissé elhúzódtott. A hévízi Thermal Szálló 1976-ban, a margitszigeti hasonló nevű hotelt 1979-ben nyitotta meg kapuit és szolgáltatásait.

Aztán jött a sokszor emlegetett osztrák hitelkonstrukció, amelynek keretében jó néhány szálloda épült, köztük a gyógy-idegenforgalom céljára a hévízi Aqua és a sárvári Thermal. A tárgyalások tovább folytatódtak különböző tőkeerős vállalatokkal — és olyan országokkal, ahol sok a mozgásszervi beteg. Így épült fel svéd segítséggel a büki Thermal Szálló. Valamennyi gyógyszállót a Danubius Vállalat üzemelteti — ezt kimondottan erre a célra alapították, de azóta egyéb szállodákat is nyitott.

S a legkevésbé sem reklámcéllal, de azt kell mondani, bár ez üzemeltetne minden, gyógy-idegenforgalom fogadására alkalmas helyet. Vagy egy másik, harmadik vállalat. Ugyanis jelenleg — s éppen most remélhető, hogy nem sokáig — rengeteg gazdája van a gyógy-idegenforgalomnak. Kiseb szállodák, fürdők, ivókutak stb. szanaszét az országban szolgálják (többé vagy kevésbé) a gyógyulást, de megannyi vállalat, intézmény, hatóság tulajdonában, illetve felügyelete alatt. Ezért is mutat nagyon tarka képet a gyógyvízek környéke: a közeli falvakból odajáró, fájó lábukat, kezüket a földből feltörő vízben gyógyítgató emberektől kezdve a megyei fürdővállalatok és helyi községgazdálkodás kezelésében lévő fürdőkön át az Egészségügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó hat nagy gyógyintézményig és az említett, kifejezetten külföldi betegek számára készült gyógy-szállókig.

Összesen 147 fekvőbeteg-gyógyintézmény működik az országban, ezek közül hat fogad — nemzetközi egyezmények alapján — külföldi betegeket is. Itt az „is”-en van a hangsúly, mert az arány igen kedvező — a hazaiak javára. Például: a budapesti ORFI-ban 1427 ágy közül 25, Harkányban 270 ágyból 14, Sopronban 60 ágyból 20 szolgál gyógy-idegenforgalmi célokat.

Ez tehát lehet jelentős az itt gyógyuló külföldiek számára, de semmiképpen nem

Várkonyi Endre

A Tisz

A két hábo litika kialakít Miniszterium rep jutott, ug szakegyesülete vek „óhajaina nagybirtok ér gos Magyar C olyan szervez szélesebb ala tet tüztek k kamarai szerv törvényes ala biztosította. lyát próbálta ben fontos s bó István. A az alulról fe szer volt: kö dasági bizotts külterületen ből áll. háló helyek: Gyón kolc és Debr dasági Kama Bihar, Hajdú már, Szabolc maradt Ung, letre. A mai gyere. Debre sági jogral kamara szék 5. szám alatt

Az öt kama Országos Meztisztviselő mellett rend lasztrány és teljessé. A re Szentannay S sági szakisko javításában inepeltük év szak meghat berei közül Gyárfás Józ Béla stb.

A kamara ből, az igaz ügyosztályok tak. Az igazá tette be (lás tor, akit főtá uttal a kam Gazdak c. tó változó perio egy hitatol kamara égis nemely eseth lékületként. szerepet játs ta a nőnény tal. Az ő nev tőzésgyű Kö nek munkái is. Fráter Jé természetesi szervezésére. látta a kama tes teendőket függő kérdé illetékes. Az lett. feladata értékesítés le közgazdasági szeti ágazato aki jelentős rületen a gy ban, korszerü üvelet alá t do homokias Westsik Vil MTA levelez újszállási n

Erdemes ról is, akik dsági Akadé Mihály, Erde lász Miklós, Györök Leó, bor. A kultá Zsilinszky E

Az inform dsági tudós voltak gazd házi személy Külön szá bérletügyi, szeti, szőlés Ruffy-Varga míg az utób cztel János. vetkezeti sza érvényt szere vel a háború csapta az 19 mezőgazdasá alakítását cé sek a növe értentlenül. kisüzemeket re. Külön de sági Kamara cinus-, a bor ságba tagoka

Nézzük me teti feladatá kamara rend helyvel műkö gának érdek

A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Különleges munkaruhák

A két háború között a magyar agrárpolitika kialakításában a Földművelésügyi Minisztériumnak jörszerű végrehajtó szerep jutott, ugyanis a különféle általános és szakágazati tanácsai és bizottsági szervek „óhajainak” szerzett érvényt. Főleg a nagybirtok érdekeit szem előtt tartó Országos Magyar Gazdasági Egyesület mellett olyan szervezetek is születtek, amelyek a szélesebb alapon nyugvó érdekképviseletet tűzték ki célul. Közéjük tartozott a kamarai szervezet életre hívása, melynek törvényes alapját az 1920. évi XVIII. tc. biztosította. E tömörülés az OMGE tültségét próbálta ellensúlyozni. Megszületésében fontos szerepet játszott Nagyvárdi Szabó István. A kamarai szervezet elméletileg az alulról felfelé felépülő intézményrendszer volt: községi, járási, megyei mezőgazdasági bizottságok jöttek létre, amelyekből kerületenként alakították ki az öt egységből álló hálózatot. Az egyes kerületi székhelyek: Győr, Kaposvár, Kecskemét, Miskolc és Debrecen. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara hatásköre kiterjedt Békés, Bihar, Hajdú, Jász-Nagykun-Szolnok, Szatmár, Szabolcs, s a határmódsítással megmaradt Ung, Bereg és Ugocsa töredékterületre. A mai közigazgatás szerint négy megyére Debrecen, mint önálló, törvényhatósági joggal förluházott város szerepelt. A kamara székháza az egykori Hunyadi utca 5. szám alatt volt.

Czegledy Béla, a TiMeKa igazgatója

Az öt kamarai kerület központi szerve az Országos Mezőgazdasági Kamara, amelynek tisztségviselői személyzetét az elnökség mellett rendes és kultagok, igazgatói választmány és a különféle bizottságok teszik teljessé. A rendes tagok sorába tartozott pl. Szentannay Sámuel, a karcagi mezőgazdasági szakiskola tanára, aki a hazai szikesek javításában jeleskedett. Pár évvel ezelőtt unepültük evfordulóját. A kultagok a korábbi meghatározó szerepet betöltő szakembere, közül kerültek ki pl. Dörner Béla, Gyarfas József, Kaan Károly, Reichenbach Béla stb.

A kamara hivatali szervei a közgyűlésből, az igazgatóválasztmányból, az egyes igazgatókól és a tisztségviselői karból álltak. Az igazgatói posztot Czegledy Béla töltötte be (lásd: fotó), helyettese Yulow Viktor, akit főtitkári cím is megilletett. Együtt a kamara kiadványait, a Tiszántúli Gazdák c. folyóiratot szerkesztette, amely változó periódicitással jelent meg. Létezett egy hivatalos közlöny is, amely szintén a kamara egész alatt látott napvilágot, egy-nemely esetben a Tiszántúli Gazdák mellékleteként Ennek szerkesztésében vezető szerepet játszott Hank Olivér, aki egyúttal a növénytermelési igazgatást irányította. Az ő nevéhez fűződik a Tiszántúli Öntözési Kérdések Közlönyének szerkesztése is. Ennek munkálataiba beegített Yulow Imre is. Frater Jenő fő tevékenysége a növénytermesztési és műtrágyázási kísérletek megszervezésére, irányítására terjedt ki, de el látta a kamara vetőmagakcióival kapcsolatos teendőket is. Az állattenyésztéssel összefüggő kérdésekben Szalay György volt az illetékes. Az ágazat mindennapos ügyei mellett, feladata kiállítások, vásárok rendezése, értékesítés lebonyolítása. Varga László a közigazgatási igazgatóság elén állt. A kertészeti ágazatot Csapáry Bertalan patronálta, aki jelentős szerepet vállalt a kamara területen a gyümölcstermesztés térhódításában, korszerűsítésében. Az egyesület felügyelvé alá tartozott a Nyíregyházán működő homokkiserleti gazdaság — vezetője Westsik Vilmos, aki a felszabadulás után az MTA levelező tagja lett —, valamint a kis-uzsallasi növénytermesztési kísérleti telep.

Erdemes szót ejteni a kamara kultagjairól is, akik között találjuk a Pallagi Gazdasági Akadémia jó néhány oktatóját: Rácz Mihály, Erdei János, Keszyús Lajos, Halász Miklós, Gulyás Antal, Stolp Ödön, Györök Leó Tivadar, Juhos Lajos, Sas Gábor. A kultagok sorába tartozott Bajcsy-Zsilinszky Endre is.

Az információk „naprakészségét” a gazdasági tudósítók biztosították. Közöttük voltak gazdálkodók, gazdatisztek, sőt egy-hazi személyek is.

Külön szakosztályok is léteztek: haszonbirtokügyi, munkásügyi, gazdasági, kertészeti, szőlészeti. A gazdatisztek a tagja Ruffy-Varga Kálmán akadémiai igazgató, míg az utóbbiak pl. Pohl Ferenc, ifj. Páczelt János. Működött még egy agrárszövetkezeti szakosztály is, mely megpróbált érvényt szerezni a kollektív munkának. Mivel a háborús konjunktúra szele már megcsapta az 1930-as évek végén a magyar mezőgazdaságot, így a termékszervezet átalakítását célzó gazdaságpolitikai intézkedések a növénytermesztést sem hagyták érintetlenül. Ösztönözték a gazdaságokat, a kisüzemeket az ipari növények termesztésére. Külön delegált a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara kender-, len-, napraforgó-, ricinus-, a borsótermesztést irányító bizottságba tagokat.

Nézzük meg közelebbről, hogy mit tekintett feladatának az 1922-ben megalakult kamara rendszer, közte a Debrecen székhellyel működő: 1. Tiszántúli mezőgazdasági kamara érdekvédelme, 2. a gazdálkodás fej-

lesztése. Az más kérdés, hogy e kettős feladatnak maradéktalanul eleget tudott-e tenni. Nagy, átfogó problémákat nem oldott, nem oldhatott meg, mivel lehetetlen volt kivonni magát a két háború közötti korszak alapvető gazdasági, társadalmi szorításából. A rendszer megváltoztató, átfogó politikai, társadalmi, gazdasági reformokra nem került sor, így lényegében a nehezségek csillapítására, a kérdések megoldásának elődázására került csak sor. Az egyes kamarák kisebb horderejű lépéseket tettek, de azok akkoriban már eredménynek számítottak. A körülményekhez képest igyekeztek feladatuknak megfelelni. Még érdekvédelemben is — nem egy alkalommal — a kormányzat ellenére cselekedtek. Példákat lehetne említeni a TiMeKa esetében is. Sokat tett pl. a Duna-Tiszaközi Kamara területe szőlő-, gyümölcskultúrájának fölvirágztatásában, de tevékenyen kivette a részét a tanvilág helyzetének fölmeréséből, bizonyos problémák orvoslásából. A kamarai szervezet értékelésénél a mellette és ellene szóló érveket alaposan kell mérlegelnünk. A történelmi távlat már módot nyújt arra, hogy földolgozzuk az ilyen típusú intézkedések történetét, netalán meg „hasznos” is remélhetünk ismeretéből. Levéltári forrásokban sem szűkölködünk.

Az 1937-ben megjelenő Országos Mezőgazdasági Címtár V. kötete a TiMeKa körzetét dolgozza föl, leszögezi: „A kamarakörzet mezőgazdasági helyzetének időszerű megállapításával állandóan kutatja a gazdálkodás sikerét nehezítő vagy lerontó bajokat, mind a növénytermelésben, mind az állattenyésztésben és a Tiszántúli sajátos viszonyai között is igyekszik feltárni a többet és jobbat termesztési lehetőségeit, s a haladni vágyó gazdák segítségével, az okszerű és sikeres gazdálkodást elősegítő gyakorlati szaktudás terjesztésére, illetve kibővítésére törekszik... ezen célt szolgálja a kamara kapcsolatában a Tiszántúlon éltréhvott növénytermelési kísérleti körzetek, növényvédelmi és állattenyésztő egyesületek, tejelés ellenőrző körzetek stb.”

A kamara patronálta a Tiszántúli Fültezők Társaságát, amely az 1930-as évek végén hater taggal büszkélkedhetett. Az időben és helyesen végzett talajmunkák elterjesztésére is erőfeszítéseket tesz, különösen a tarlóhántást, s az őszi mélyszántást igyekszik meghonosítani a gazdák körében. De a trágyázás terén meglévő mulasztásokat is törekszik fölismerni. A talajjavítást is szívélyesen tekinti. Mivel pénzügyi források nem álltak a kamara rendelkezésére, így az okszerű, korszerű gazdálkodás terhodítására csak „szellemi fegyvereket” tudtak bevetni: tanácsadás, tanfolyamok, kiállítások, bemutatók, tanulmányutak szervezése, szemlék rendezése stb. Éltre hívták a Tiszántúli Körzeti Mezőgazdasági Hitelszövetkezetet, jóllehet, tevékenysége a gazdák erkölcsi támogatására szorított. A kamara feladatának tekintette lényegében a falu kultúrájának emelését, mégha szerény keretek között is. Az elért eredményeket hiba lenne figyelmen kívül hagyni, jóllehet, a megtett útról vérmes elképzeléseink nem lehetnek.

A felszabadulás utáni helyzetről Gondá Béla a következőket írja: „Míg a földművelési szakigazgatás szervezete közvetlenül a felszabadulás után alig változott s nagyobb jelentőségű reformja csak fokozatosan 1948-ban, illetve 1949-ben következett be, addig a mezőgazdasági érdekképviselet gyors és gyökeres változáson ment át. Megszűnt az OMGE és más, földbirtokosok vezette szervezet, a Mezőgazdasági Kamara is, bár egyidejűleg formálisan még létezik, tevékenységét már nem fejt ki.” A mezőgazdasági kamarák székhelyén átmenetileg Földművelési Tanácsok jöttek létre, amelyeket egy országos központ fogott össze.

Surányi Béla

Az eredményes emberi munka egyik legfontosabb eszköze-feltétele a célszerű munkaruha. A legkorszerűbb munkaruháknak is a természetes cellulóz alapú és csak kisebb arányban a szintetikus szálak a kiindulási anyagai. A laboratóriumokban e fonó- és műanyagipari termékek előnyös tulajdonságait igyekeznek tökéletesebben kihasználni különböző vegyi beavatkozásokkal, kémiai változtatásokkal.

A textilalanyagok tulajdonságait javító eljárások legelterjedtebb módszeréről. A szálátítás változatairól az utóbbi években kiderült, hogy nem kellően hatékonyak. Már néhány mosástisztítás után eltűnnek a kezelt szövet előnyös tulajdonságai, az öltözetek újra kezelni kellene. A kémiai beavatkozás sokkal megbízhatóbb. A kémiai kezeléssel a textilbe „oltott” jó tulajdonságok 10—20, sőt 50 vagy még több mosástisztítás után is megmaradnak, tehát szinte mindaddig kitarthatnak, ameddig a ruha viselhető.

Eredetileg sebészek számára dolgozta ki a textilkutató és baktericid (baktériumölő) szöveteket (műtősapka, köpeny, textilcizma). Ahhoz, hogy a szövet elpusztítsa a felületére kerülő mikroorganizmusokat, a textilszálakat mikrobamérgező

bőrre tapadnak és ott könnyen elpusztítják a mikroorganizmusokat. Ha azonban a baktericid vegyületek túlságosan makacsul kötődnek a textilszálakhoz, a leszakadás nem következik be. Ha viszont nem eléggé stabil a kémiai kötés, a szövet már az első mosás-fertőtlenítés után elveszíti mikrobaölő képességét. Olyan baktericid készítményt kellett készíteni, amely legalább 50 mosást kiáll a szálakon. Ilyen vegyületekhez ma már egyre nagyobb mennyiségben juthatnak hozzá a textilgyárak.

Ugyancsak speciális módon készül a lángálló textilből szabott védőöltözék, amelyek különféle típusaira főként a kohászati üzemekben van szükség. Alapvető követelmény, hogy a szövet ne csak éghető ne legyen, hanem még az olvadt fém se égesse át. A lángálló anyag titka: halogén- vagy foszfortartalmú vegyülettel itatják át vagy reagáltatják más módon az anyag elemi szálait. Amikor az így kezelt textil a tűz hatására elbomlik, éppen a bomlástermékek akadályozzák a lángterjedését — a szál nem ég és nem olvad.

Képzünk baktericid szövetből nemcsak sebészöltönyt, hanem olyan védőruhát is, amely bőrfertőződéskor szakadnak a textiliáról, a

hatóanyagokkal, például akrilsav részével, a szappan- és fogkrémgyártásban elterjedt hexaklorofén típusú anyagokkal stb. kell kezelni. A pamut és szintetikus szálak közvetlenül nem reagálnak, nem kötődnek ezekkel a vegyületekkel. Olyan — közbülső — polimerhordozót kellett tehát találni, amit besugárzás vagy kémiai oldással lehet „ráragasztani” a szálakra. Az volt a követelmény, hogy a hordozó molekulában a baktericid csoportot megkötő rekációképes csoportok legyenek.

A mikrobaölő vegyületek — lévén kis molekulájú anyagok — fokozatosan leszakadnak a textiliáról, a

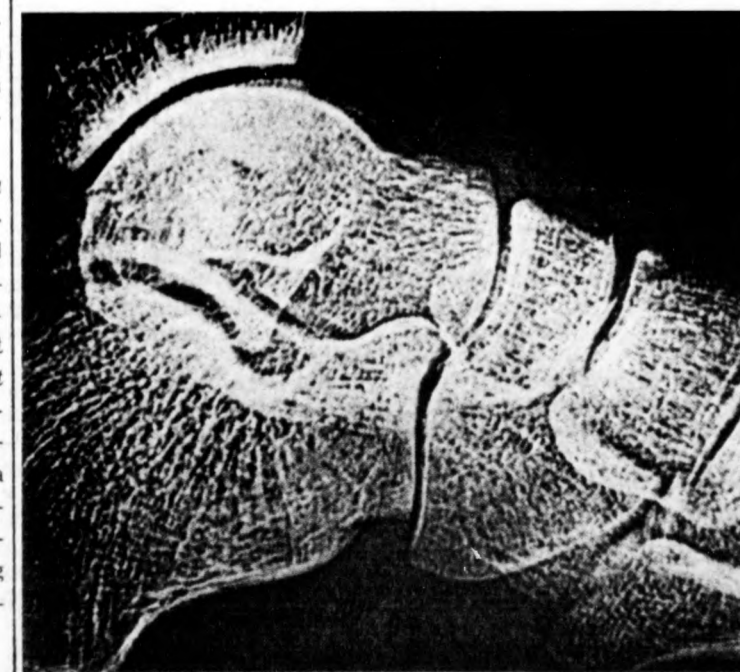
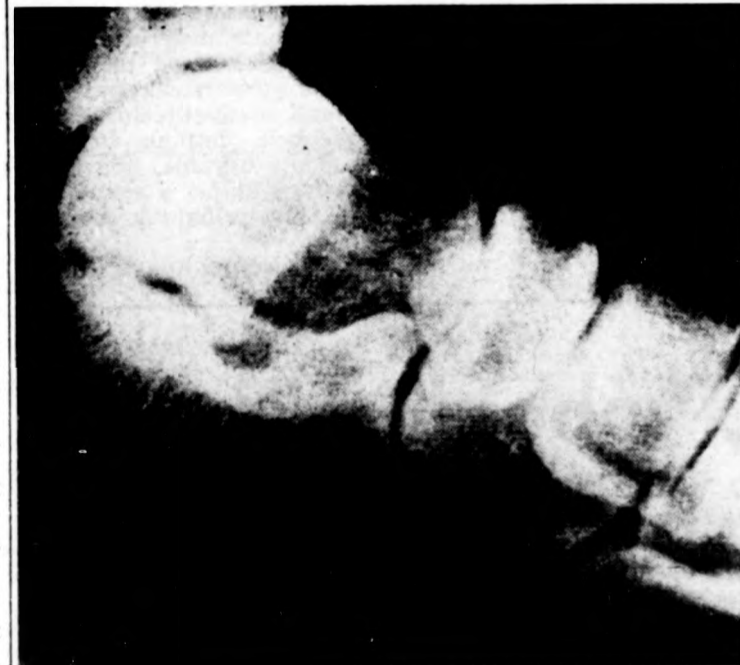
Újdonságok a röntgentechnikában

A röntgenkép az orvosi diagnosztika mindennapos eszköze. A röntgensugár felismerésétől kezdve a röntgenberendezések állandóan fejlődnek és ennek a fejlődésnek napjainkban is állandó eredményei születnek. A röntgenkép általában óriási mennyiségű információt ad, amelyből csak egy kis rész dönti el a diagnózist. Az orvos feladata ennek a kis

résznek a megtalálása és leírása. A hannoveri orvosi főiskolán új rendszerű röntgenberendezést helyeztek üzembe. A japán Fuji fotó cég fejlesztette ki, s a Philips gyár építette meg. Ebben a röntgensugárakat a hagyományos készülékekkel hozták létre, ám a képernyőt, illetve a szokásos filmkazettát egy olyan vékony poliészter fólia helyettesíti, amelyet bárium-halogenid kristályokból álló réteggel vontak be. Ha ezt a réteget röntgensugarak érik, a kristályok elektronjai — a sugárzás erősségétől függően — magasabb energiaszintre kerülnek. A röntgensugárzás után a fóliát lézersugárral soronként letapogatják, miáltal az elektronok visszaesnek eredeti energiaszintjükre. S ekközben fényt bocsátanak ki. A fényjelek egy fényvezető szálal át egy fotoelektronos sokszorozóba jutnak, ahol villamos jelekké alakulnak át; ezek azután akár egy számítógépnek a mágnesszalagján tárolhatók, akár filmen megjeleníthetők. Ez utóbbi esetben a vizsgálat orvos a szokásos röntgenképhez jut, s róla például a hagyományos módon filmfelvételt készíthet.

Ennek a lumineszcensz radiográfiának elnevezett eljárásnak a hagyományoshoz képest az a legfőbb előnye, hogy a jelei nagyon élesek, kontrasztosak, s ezáltal ropant sok és sokféleképpen feldolgozható információt hordoznak. Ezért az így készített felvételek nemcsak a csontok, hanem a lágy szerkezetek, például a mellkas átvilágításakor a mellüreg középső, lágy részei is jól felismerhetővé válnak. A készülékek az is nagy előnye, hogy a röntgensugár adagját erősen csökkenthetik.

Másik újdonság a röntgenképek elektronikus úton történő feldolgozása, amely jobban láthatóvá teszi a finom részleteket. Első képünk egy lábízület képét mutatja hagyományos módon készült röntgenképen. A második kép ugyanaz a felvétel elektronikus „harmonizálás” után. A sötét, fekete vonalak kiemelik a finom részleteket. (KS)

Amiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Gólya

A Föld legnépszerűbb madara közé tartozik a gólya. Régebben évről évre megjelentek a fehér gólyák a debreceni házak tetején, képményein is, mint a tavasz hírnökei, s minden érkezésük prologója volt a nagy természeti megújulásnak. A fehér gólya eredetileg, amíg meg nem szaporodtak az emberi települések, erdőlakó állat volt, mint a fekete gólya. A Károli Gáspár fordította Bibliában a gólya neve még eszterág, s ez a szó délszláv eredetű.

A japánok a hosszú élet szimbólumát látják a gólyában, de hasznossága miatt tisztelettel övezik más keleti népek is. A hajdani Debrecen gyakori vízjárásos részén, mocsaras területein meg bőven talált táplálékot a gólya, legfeljebb a száraz esztendő nehezítették meg számára az élelemszerzést, amint Zelizy Dániel is írja: „A szerfelett száraz esztendőben eljötték ugyan gólyáink a régi fészkeiket el is foglalták de látván, hogy maguk is alig lesznek képesek megélni, nemhogy fiaikat fel tudnák nevelni, nem tojtak, nem költöttek. „Különben Kovács János: Debrecen állattani ösmertése c. könyvében (1882) a debreceni gázlók közé felvette a „fehér gólyá"-t is.

A debreceni ember sok hasznos tulajdonságát tartotta számon a gólyának: nem bántotta a galambjait, a csirkéit nem evett dögöt, nem lopott, mint a holló, nem fajtalanodott oly nyílvánosan, mint a Verebek, egértől, kigyóktól, békáktól, sáskától, szöcskétől megisztította a házak környékét stb. Pusztította a gólya a mérges irtókat is, de a mérge nem ártott neki. A régiak arról is tudtak, hogy a gólya „Fekete Gyapár és Böha fuvet tett" a kigyómarta sebére. Évezredek a gólyában a családi élet tisztaságának őrzőjét látták. Ezt a hiedelmet Schenk Jakab madarász döntötte meg, bizonyítván, hogy létezik bigamában élő him gólya, sőt olyan „tojó gólya is, mely idegen gólyák udvarlásának engedett". Miskolczi Gáspár 1702-ben fordította magyar nyelvre Franzius Farkas: Egy jeles Vad-Kert, Avagy az oktalan állatoknak Könyvébe foglaltatott telylves Históriaja c. művét, melyben ugyanaz olvasható, hogy a gólyák nem példaadók a házastársi hűségben, sőt nem is születészek, s vonulás előtt gyengébb testalkatú társaikat elkergetik. Aelius az Allatokról írott könyvében viszont azt hangsúlyozza, hogy „nagy háladoság vagyón a Gólyákban". Ezt megerősíti Gesner Konrád, sőt Miskolczi is, aki szerint „az Isten képerre teremtett emberekben ritkán találhatik olyan háladoság, mint a gólyában", s ezt az állításukat mesébe illő történetekkel igyekeznek alátámasztani.

Ugyancsak Miskolcziál olvassuk, hogy a gólyák „okosan kerülnek a téli hideget, jól tudván azt, mikor legyen az ő elköltözéseknél rendelt idejek, s ilyenkor egy bizonyos helyre gyűlekeznek és onnét indulnak el". Játék- s népdalainkban Gyakran szerepel a gólya, költőink is szívesen foglalkoznak vele. Közismert Tompa Mihály A gólyához c. allegorikus költeménye, de ez a madár nem idegen a mesék világától sem. Városunk állatkertjében gyermekeink közvetlen közelből ismerhetik meg ma már a gólyát. A gólyaállomány 1934 óta Európa-szerte a felére csökkent. Ez a tény szorosan összefügg a mocsarak, tavak lecsapolásával, s a gólyák által fogyasztott rovarok szervezetében lévő mérgező anyagokkal.

A Gólya u. az Eötvös és Agárdi utca összekötője.

Dr. Nyakas László

Magazin-Magazin-Magazin-Magazin-Magazin

AZ ORVOS TANÁCSA:

Otthoni izometriás gyakorlatok II.

— Reggeli tornánk során végezzük el egy testtartásjavító gyakorlatot is. Ez főképp azoknak ajánlható, akik íróasztal mellett végzik napi munkájukat.

Fogjunk egy törülközőt, két végénél megmarkolva feszítsük ki a fejünk felett, majd teljes erőnkkel húzzuk szét, hat másodpercig. A gyakorlat végzése közben álljunk terpeszbe, és nyugodtan, folyamatosan lélegezzünk. Az erős izommunka után kis pihenő következik, majd ismétélünk.

Rendkívül hatásos gyakorlat.

— Íme, még egy gyakorlat a hátizmok erősítéséhez. Ezt is elvégezzük a furdőszobában: csak egy törülköző kell hozzá.

Markoljuk meg a törülköző két végét, vagy hasonló alakú ruhadarabot —, majd derékban kissé előre hajolva — álljunk rá a közepére. A gyakorlat elvégzése során próbáljunk meg felegyenesedni, anélkül, hogy elengednénk a törülköző végét. Hat másodperc elteltével lazítsunk, majd ismétéljük.

Hamarosan tapasztalni fogjuk, milyen kedvezően hat hátizmunkra a fenti gyakorlat.

Ez a gyakorlat főképp a gerincbántalmakkal bajlódóknak ajánlható.

Teggyel tornánk során ne feledkezzünk meg kar- és vállizomzatunk erősítéséről. Végezzük el a következő gyakorlatot:

Alljunk egyenesen; markoljuk meg két végénél a törülközőt, tartsuk a hátunk mögött majdnem függőleges helyzetben. (Mintha a hátunkat akarnánk dörzsolni vele.) Majd a törülköző egyik végét húzzuk lefelé, a másikat felfelé, hat másodpercig teljes erőből. A szükséges idő leteltével lazítsunk, és — a pihenő után — végezzük el a gyakorla-

tot megcserélte kéztartással is.

A furdőszobában főképp a kar- és vállizom tornájára nyílik lehetőség. Végezzük el a következő gyakorlatot:

Alljunk a mosdókagylóhoz, fogjuk át két oldalról, majd teljes erőnkkel nyomjuk össze a kagyló széléit. Hat másodperc elteltével lazítsunk, végül ismétéljük meg a gyakorlatot. Az erő-kifejtés közben ne tartuk vissza a levegőt; a lézésünk legyen nyugodt, folyamatos.

Ne feledkezzünk meg nyak- és tarkóizmunk erősítéséről sem. Megjelenésünkön sokat javíthat vagy ronthat fejartásunk helyes vagy helytelen volta.

Alljunk egyenesen, feszítsük ki az állunk alatt egy összecsavart, két végén megmarkolt törülközőt, majd nyomjuk előre a fejünket, a törülköző ellenállásának irányába. A gyakorlat hat másodpercig tartson, majd lazítsuk el az izmainkat, pihenjünk — végül ismétéljük meg a gyakorlatot.

A fenti gyakorlat nemcsak a nyak- és tarkóizomzatot erősíti, hanem a toka-képződést is megakadályozza.

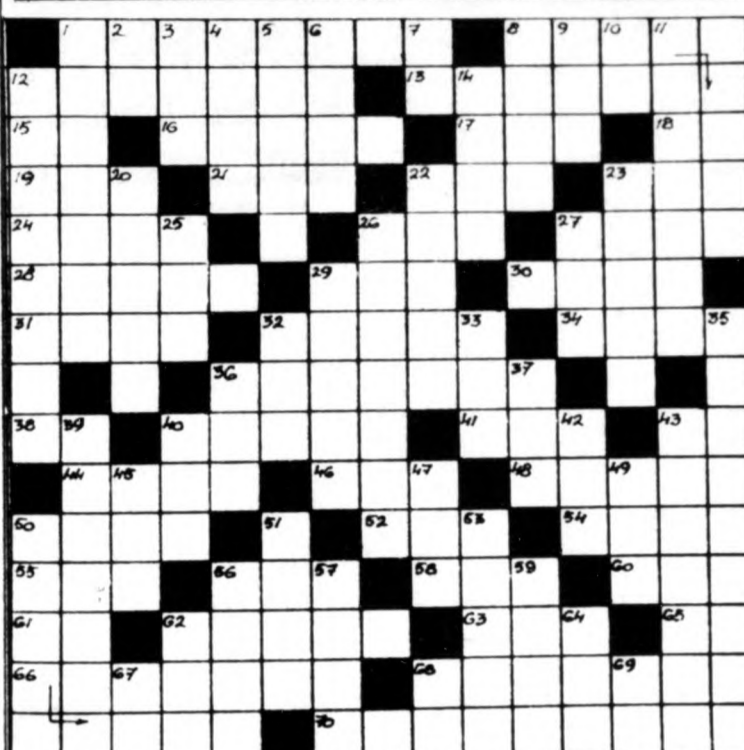
Mielőtt elhagynánk a furdőszobát, vessünk egy pillantást a tükörbe — és ha elégedetlenek vagyunk a külsőnkkel, végezzük el a következő gyakorlatot:

Fújuk fel egyik arcfelünket, és maradjunk így hat másodpercig. Ezután fújuk fel a másik arcfelünket is, megint csak hat másodpercig.

Arcunk izmocskái éppúgy működnek, mint testünk más izmai. Képesek erősödni, feszülni, rugalmassá válni a megfelelő edzés hatására, ennek hiányában pedig elveszítik feszességüket, tartásukat — vagyis elpetyhüdnek.

(Folytatjuk)

KERESZTREJTVÉNY

Egy szerző – nyolc opera

Rejtvényünkben az újkor zenéjének egyik legkimagaslóbb alakja, Georg Friedrich Händel nyolc operájának címét találják.

VIZSZINTES: 1. AZ ELSŐ OPERA, 1736. V. 12-EN MUTATTAK BE LONDONBAN (zárt betű: T). 2. A MÁSODIK (1724. X. 31., LONDON) (zárt betű: R). 3. Az alvajárók című opera szerzője. 13. Féldrágakő. 15. Kijött betű. 16. Sportlőzők. 17. Király, franciául (ROD). 18. Fordított névelő. 19. Epületes. 21. Görög betű (ford.). 22. Himnusz. 23. On. 24. Kétszeres olimpiai bajnok, törvívó (Hona). 26. ... Roy (Walter Scott regénye). 27. Hangszertartók. 28. Folyó Afrikában. 29. Bach-Seregi-ballet. 30. Tejtérkép. 31. Igazságot tesz. 32. Hamvudrek. 34. Zeneszerző, kiváló művész (György). 36. A HARMADIK (1734. I. 26., London). 37. Azonosak. 40. Folyó Spanyolországban. 41. Fogoly. 43. Az új mértékegységrendszer neve. 44. Florimond Hervé operettje. 46. Gulden része! 48. Operakor az itatóst helyettesítette. 50. Döntetlen a sakkban. 52. A Du-na mellékvize Romániában. 54. Középre adja a labdát. 55. Az alma tájnéve. 56. Régi súlymérték. 58. Behozatali illeték. 60. A Volga mellékvize. 61. Csakhogy. 62. Almafajta. 63. A szarvashehen régebbi neve. 65. Lina egyenemű betű. 66. Utrakel. 68. Uzetek utcára nyíló reklámlámpa. 70. A NEGYEDIK (1739. II. 24., London), (zárt betű: A).

FÜGGŐLEGES: 1. Meteorok. 2. Üres tál! 3. Enekhang. 4. A Beküldendő: a nyolc opera címköltészet egyik ága. 5. Idegen.

Bélyeggyűjtőknek

MIT ÉS HOL?

A tájékoztatás művészete abban rejlik, hogy a közéletre váró információkat megfelelő helyen és formában hozzák az érdekeltek tudomására.

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége lapja, a Filatéliai Szemle hivatott a gyűjtés népszerűsítésére, a százezer feletti gyűjtő eligazítására. Legutóbbi számában olvasható A modern filatélia néhány kérdése c. cikk. Ebből idézünk (III. fejezet):

„Konkrétan az eddigi tapasztalatokból és problémá felvetésekből az alábbi három csoport alakítható ki. — Nyilvánvalóan más lehetőségek is adódnak, de a felvetett kérdések hazai és nemzetközi vonatkozásban egyaránt ezekben az irányzatokban látszanak kristályosodni:

1. Az időintervallum kérdései és lehetőségei.
2. A módszercentrikusság.
3. Jelen gyűjtési ágak (területek) és a modern kérdéseik.

Hosszabb írás néhány mondata könnyen félreagyarázható. Az idézetek csak figyelem felkeltésül és azzal a kérséssel tesszük közre, hogy tudományos elemzésekkel ne zárjuk el a gyűjtést az érdeklődők elől.

Ilyen kifejtés csak vájtfüllek részére a Philatelia (címírata szerint a Szövetség tudományos folyóirata) hasábjaira való. E kis példányszámú közlönyben időnként olyan írások látnak napvilágot, amelyek közérdekűek, talán még a szervezett filatelisták táborán kívül is. Visnyovszki Ágoston Bélyeggyűjtés, érték, érdek c. cikkében elvi síkon nagyonis gyakorlati kérdéseket taglal. Rághutát például „a minden gyűjtőnek minden újdonság biztosítása" hátrányaira, a gyűjtők és Szövetség szerepére a bélyeg értékének kialakításában, megvédésében, a régi (klasszikus) bélyegek a gyűjtésük megbecsülésére, a kiállítások szerepére.

ÚJDONSÁGOK

Olaszország a turisták csalogatására négy újabb címllettel gazdagította szép tájait bemutató sorozatát.

Jersey, a La Manche csatorna szigetét hat bélyegből álló sorozaton a vikingek korára tekint vissza. A 10–12. század történelme elevenedik meg a krónikák alapján és a krónikák stílusában.

Ausztrália az ország technikai fejlődéséről számol be négyértékű sorozaton. A biotechnika, az elektronika, a robottechnika és a kerámiatechnológia jelképei idézik fel a legújabb eredményeket.

A Ciprusi Török Köztársaság bélyegpárja 1973, illetve 1979-ben épített különleges lakóházakat mutat be.

Hongkong 15 címlletű forgalmi sorozatot adott ki. Ezen az angol királynő arcaként kívül a városállam látképeit, új létesítményeit ismerhetjük meg. Közülük kiemelkedik a Viktória kikötő, amelynek területén hatalmas konténer állomást alakítottak ki, a harmadik legnagyobbat a világon.

Szeptember 20-ig kell átadni a Szövetség őszi árverésén eladni kívánt anyagot. Az aukciót november 14–15-én tartják. Bízunk abban, hogy a hosszú kezelési idő lehetővé teszi a gyűjtemények, ritkaságok gondos vizsgálatát, így csak kifogástalan, valódi darabokat árvereznek majd reális kikiáltási árból kiindulva.

Receptek

Töltött paradicsom, sütve

Hozzávalók 4 személyre: 8 db közepes nagyságú almaparadicsom, 15 dkg gomba, 10 dkg sonka, 25 dkg ártúr, főtt burgonya, só, bors, 1 dl tejszín vagy tej. A tál kivajazásához a paradicsom alá: 1 dl olvasztott vaj és 2 evőkanál tejföl, 5 dkg reszelt sajt, petrezselyem.

A megmosott paradicsom tetejét levágjuk, kiszedjük a belsejét és a következő töltelékkel megtöltjük: a gombát kevés vajon petrezselyemmel együtt megpirítjuk, sózzuk és hozzákeverjük az apróra vágott sonkát. Ezzel megöntjük a paradicsomokat (háromnegyed részéig). A paradicsom többi részét jó magasan nyomozásba tett burgonyakrémmel feltöltjük. (A főtt burgonyát összekeverjük tejszínnel, vajjal, gyengén sózzuk.) Reszelt sajttal meghintjük és sütőben 15–20 percig sütjük. A tál alját olvasztott vajjal és 2 kanál tejfőllel készítjük elő.

A paradicsomokat sós vízben főtt zöldségekkel is tölthetjük gomba és sonka helyett. Önálló vacsoraként vagy meleg előételként adhatjuk.

Lecsó darált hússal

Hozzávalók: zöldséppaprika, paradicsom, hagyma, 20–25 dkg sertés- vagy marhahús, só, bors, pirospaprika, zsír vagy olaj. A szokásos módon elkészítjük a lecsót: apróra vágott hagymát zsíradalékon pirítunk, késhegynyi pirospaprikával megszórujuk, belerakjuk a feldarabolt paprikát, paradicsomot. Míg megpuhul a húst ledaráljuk, kevés zsíradalékon, késhegynyi borsal, sóval ízesítve átforгатjuk, majd hozzáadjuk a lecsót és jól összekeverjük. Előételnek vagy egytálételnek vacsorának kitűnő. Darált hús helyett a konzervdobozos vagdalt hús is felhasználható.

Hozzávalók: bármilyen 4–5 féle gyümölcs: málna, ribizli, egres, alma, körte stb., 4–5 evőkanál porcukor (a mennyiségtől és cukortartalmától függően), vanília cukor, fél dl triplí sec, 1 dl édes csemegebor, citrom, 1 dl édes gyümölcsöt előkészítjük, tisztítjuk, apró kockára vágjuk, egy tálba rétegesen rakjuk, megszórujuk kevés cukorral, vanília cukorral. Alán hagyjuk. A citromból, a maradék cukorból (citromból) és a maradék vízes oldatot (limonádét) készítünk, ízes szeszint továbbfűszerezhetjük szegfűszeggel, fahéjjal stb. A gyümölcslátára öntjük, lehűtve, tejszínnel, ostyadaracsával adjuk fel.

Gyümölcslátá

Hozzávalók: 50 dkg liszt, 1 db Rama margarin, 3 tojás sárgája, 12 dkg cukor. Töltelék: dió, mák, lekvár, alma külön készíttve.

Rakott kedvenc

Hozzávalók: 50 dkg liszt, 1 db Rama margarin, 3 tojás sárgája, 12 dkg cukor. Töltelék: dió, mák, lekvár, alma külön készíttve.

Moravcsik Miklós

Dobrin Dobrev: Vélemény

Nem tudtam túrtörtetni magam, és felkerestem az egyik patinás intézményt. Benyitottam a legelső szobába, és így szóltam:

— Szeretném megmondani a véleményemet!

— Pozitív vagy negatív értelemben? — kérdezték.

— Negatív a javából! — feleltem állhatatosan.

— Mi itt csak pozitív véleményekkel foglalkozunk.

Menjen át a szomszéd szobába, ott bárki elmondhatja a negatív véleményét!

Bementem hát a másik szobába.

— Szeretném kifejtetni a negatív véleményemet!

— Eljen! — és megtapsoltak. — Na és miről szándékozik véleményt mondani? Munkahelyi vezetőről vagy jelenségről?

— Vezetőről! — vágtam ki huszárosan.

— Mi itt csak jelenségeket érintő negatív véleményeket hallgatunk meg. A

főnökökről a szomszéd szobában lehet nyilatkozni.

Benyitottam a harmadik szobába is

— Szeretnék negatív véleményt mondani egy munkahelyi vezetőről!

— Bravó, ilyen emberekre van szükségünk! — lelkesedtek. — Még csak azt árulja el, a saját főnökéről van szó vagy a munkahelyi vezetőkről általában?

— A sajátomról! — válaszoltam bátran.

— Mi nem foglalkozunk konkrét személyekkel. Menjen át a szomszéd szobába! Ott mindenki elmondhatja a negatív véleményét a főnökéről!

Oda is bementem.

— Szeretnék negatív véleményt mondani a ... — és ekkor a torkomra forrott a szó.

A saját főnököm állt előttem.

Úgy látszik, mialatt szobáról szobára tévelyegtem — előléptették.

Miskolci 1 + 1 fél szobás szövetkezeti lakást elcserélnék tanácsira, szövetkezetre, vagy családunk. Telefon: Miskolc: 76-683. „Debreceni lakás-ia” jellegre a kiadóba.

Eladó 2 szobás 65 n-es, 57 nm-es lakás. Erdekldni egész nap. Miskolc K. u. 35. III. 11.

65 n-es 2,5 szobás öröklés eladó. Háman Kató út 12. I. 2.

Martinkán 460 n-öl szobás és gyümölcsös eladó. Erdekldni: Debrecen, Sebes u. 10.

Eladó 200 n-öl telken 3 szobás, alvószobával, azonnal beköltözhető lakás. Irányár: 1,6 millió Ft k.p. Gáz van. Erdekldni: 9-15 óráig. Huszár Gál u. 69.

Eladó szép, tágas házrész üresen. Víz, gáz bent van. Irányár: 550 ezer Ft. Sürögöen. Ozv. Varga Jánosné. Eötvös u. 84.

Eladó Harsteinkert 1. sz. dűlő 8. számú telken épült, lakóháznak is alkalmas hétvégi ház. 380 V-os aram, szennyvíztisztító, városi víz bekapcsolva. Erdekldni: szombat, vasárnap a helyszínen.

Eladó Debrecen-Kondoroson 220 n-öl szobás, szaroktelces. Erdekldni: Rákóczi u. 15. sz. Oskolász u. 27.

Másfél szobás, összkomfortos, kis telkű családi ház eladó. Lónyai u. 78.

Hajdúsámszonban, az Ibolya utcában közelművesített, több hálóhelynek való telek eladó. Erdekldni lehet: Varga István, Debrecen, Gorkij u. 27.

Másfél szobás lakás albérletbe kiadó. „Isopotály utca környéke” jellegre a kiadóba.

Háromszobás komfortos ház eladó. Kisebbségi ingatlan beszámítunk. Bánfalvi Júlia u. 14.

Falloskúton (Mátrában) összkomfortos hétvégi ház eladó. Új köpüllet, 3 + 2 fél szoba, hűtőszekrény, fűtés, 160 n-öl telek. Erdekldni: naponta 7-18 óráig. 06-(37)12-452.

Eladó 200 n-öl kert, névtelű ház építésre is, jó helyen. A 9-es busz megállója. Erdekldni: Veres István, Debrecen, Batthyány u. 7. III. 5.

Háromszobás családi ház 250 n-öl telekkel eladó. Megtekinthető szombaton és vasárnap 9-16 óráig. Debrecen, Gyepű sor u. 34. sz.

Hajdúhadház, Dobó u. 24 alatti, központban levő 4 szobás komfortos, két család részére is megfelelő családi ház 530 n-öl kertet, 20 méteres melléképülettel eladó.

Kertes családi ház eladó. Jóságúrtásra, kertészkedésre alkalmas. Láhner u. 158. sz.

Kertes családi ház eladó. Erdekldni: szombat, vasárnap délután 16 óráig. Bihar u. 34.

Sámsóni úti zártkertben 200 n-öl vegyes gyümölcsös, alpinizet nyalomat eladom vagy tanácsra cserélem. Víz, villany van. Erdekldni: Hetényi János út 1. Telefon: 24-475.

Megvételre keresek, esetleg lakáscserével is, buszközvetítővel, szakképzett, kisbél házat vagy földterületet, beltérrel. Micsurin u. 66 V. 45.

Különálló szobakonyha, előszoba albérletbe kiadó. Oláh K. u. 30.

Benzinmotoros vízszivattyú eladó. Debrecen, Keresszegi u. 55.

Eladó új Simson Zündro motorkecskék, valamint 2 kazettás gyorsmálós japán magnó, vámkélt. Erdekldni: Rippl Rónai u. 5.

Rékanál két fotelel, két szőnyeg eladó. Tanácskörtársaság útja 52. II. 7.

Új akácgerendák, ablakok, használt fenyőgerendák, stukkatur deszkák, betonozólapok eladó. Debrecen, Budai Nagy Antal u. 5.

Eladó egy háromszobás és egy másfél szobás családi ház 200 n-öl telken, Debrecen, Garai u. 3. alatti. Erdekldni a helyszínen naponta 17-től 20-ig. Tanácskörtársaság útja 52. II. 7.

Újserű egylovas gumis kocsis eladó. Szoboszló út 42.

Debrecenben íróasztal, kerekasztal és cserkályha eladó. Erdekldni: Debrecen, Sebes u. 10., szombat, vasárnap. Hétközben 18 óra után.

Egy Pannónia erőforrási traktor pótkocsival igényesnek eladó. Hajdúhadház, Koltsej u. 10.

HALÁLOZÁS
Mély fájdalommal tudjuk, hogy szerettét feleségem, testvérünk és jó rokonunk, SZABÓ TIBORNE Katona Ilona, a Debreceni Ruhgyár nyugdíj-tartó, súlyos betegség után elhunyt. Szerettét halottunk hamvasztás előtti búcsúztatása 1987. augusztus 18-án, kedden 14 órakor lesz a Köztemető 2. számú ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Vöröskönya utca 4. A gyászoló család.

JÁRMŰ
MTZ-45 pótkocsival eladó. Csókmó, Lenin u. 25. 4145.
Moszkvics 412-es frissen műszakizva eladó. Erdekldni Jerikó u. 32. fszt. 5. 17 óra után.
Autóműves, gépjárműművelés: 2,5 tonnás, Allandó telefon: 16-000, CB-7. Termál.

Dolgozókat alkalmaznak
Felvezünk tehergépjármű-vezetőket. Jelentkezés: Bekereskedelmi Szállítási Vállalat, Debrecen, Diószegi út 32-34.

APRÓHIRDETÉSEK

INGATLAN
Fizetékönnyítéssel eladó a Debrecen, Lovassy u. 13. sz. alatti kétszobás összkomfortos családi ház. Irányár 990 000 Ft. Nagy telkű vidéki lakóházzal beszámítunk.

Hajdúszoboszlón fürdőközi üdülőtelek eladó. Csáky János, Damjanich u. 80.

Háromszobás családi ház 250 n-öl telekkel, ipari árammal eladó. Erdekldni 15 óra után. Debrecen, Dorottya u. 45.

Eladó új ikerház egyike, háromszoba + lakóelőtér, garázs, pinco, tetőtér-beépítés, lehetőség, gázvezetítés, 150 n-öl telken. Erdekldni az esti órákban. Debrecen, Lánssza u. 11/B.

Egyszobás, komfortos új ház 250 n-öl telekkel, a várospercsen kívül, azonnal beköltözhető állapotban eladó. Erdekldni: telefonon. 27-378.

Bélvárosban levő 27 nm-es üzlethelyiség lakással eladó. „Sürgös 194 44” jellegre a Hirdetőbe.

Nyíl u. 111. sz. ház eladó. Erdekldni Budapest, a 220-000-ás telefonon. A helyszínen megtekinthető szombat, vasárnap.

Építkezők! Homlokzatvakolat, belső vakolat, kőművesmunkák azonnal kezesléssel vállalkozunk. Erdekldni: Sarkadi u. 23.

Eladó befejezés előtt álló kétszintes, tetőréss-beépítéses családi ház sürgösen 290 n-öl telekkel. Erdekldni szombat, vasárnap Kurucz u. 67.

Kerekasztali zártkertben hétvégi ház 220 n-öl vegyes gyümölcsös eladó. Erdekldni: 17-től 20-ig. „Ibolya utca” jellegre a kiadóba.

Kert 60 nm-es közházal, garázzsal, buszközvetítővel, lakás bitorozva vagy bitoroztatni kiadó egyetemisták részére. Erdekldni Tóth, Debrecen, Ember Pál u. 21. Tel.: 25-014.

Bátorozott szoba összkomfortos. laktalatt két egyetemista vagy főiskolás fiúnak kiadó a Jerikó utcán. „Otthonos” jellegre a kiadóba.

Kőművesmestert keresek családi ház kivételéhez azonnal kezdéssel. Alap készíten van” jellegre, vagy a 16-658-as telefonon.

A Pest Megyei Hűtőipari Gazdasági Társaság kalorikus végzettségű, gyakorlattal rendelkező főgépész munkatársat keres felvételre. Lakásmegoldás lehetséges. Jelentkezés írásban vagy személyesen: Albertira, Baross u. 78.

Megvételre kínáljuk! A Bükk hegység legszebb részén, BÜKKSZENTKERESZTEN vállalati üdülőnek vagy oktatási központnak kiválóan alkalmas, 8 szobás BÉKE TURISTAHAZAT. Hideg-meleg víz, cserépkályhafűtés, konyha, 60 férőhelyes étterem, telefon van! Bővebb felvilágosítást a Miskolci Vendéglátó-ipari Vállalat műszaki-fejlesztési osztálya ad. Telefon: 46-os körzet, 36-929. Cím: 3530 Miskolc, Szabadság tér 2. sz.

Reklámáron! Tisztított import ruhanemű vásár! Folyamatos árusítás az alábbi debreceni üzleteinkben, szalonjainkban: Tócskerti tér 3. Petőfi tér 18. Petőfi tér 8. Bokányi D. u. 3. Mátyas k. u. 27. Széchenyi u. 70. Jerikó u. 9. Hatvan u. 31. Széchenyi u. 2. Bethlen u. 42-44. Ibolya u. 2. Lehel u. 24. Tanács u. 13.

Kőműves, ács szakk munkásokat alkalmazunk kedvező feltételek mellett. Szükség esetén személyi szállítással gondoskodunk. Kölségvetési Üzem, Hosszúpályi, Petőfi köz 2. CENTRUMHÉTFŐ férőpizsamák 30%, bolgár diplomata táska, bolgár gyermekpléd 20%.

NOISZANDÁL-VASÁR, Gyergyó u. 4. Tanács u. 13. DEBRECENI PATYOLAT VÁLLALAT

Gyakorlattal rendelkező gépészmérnököt vagy közgazdászt keresünk. MARKETING tevékenység végzésére. Jelentkezéseket „Jó kereseti lehetőség” jellegre a kiadóba kérjük leadni. Az Egészségügyi Gyermekotthonok Országos Módszertani Intézete felvezet: szakképzett és szakképzetlen gyermekgondozókat. Szállást és továbbtanulási lehetőséget biztosítunk. Címünk: Budapest XXII., Kápolna u. 3.

2000 x Lv 8 mm-ig lemezdarabolást, élhajlítást, valamint 63-250 t excenter sajtológépekre különféle sajtólómunkát vállalunk. DEBRECENI FÉMFELDOLGOZÓ ÉS -JAVÍTÓ IPARI SZÖVETKEZET, Debrecen, Vágóhid utca 3/A szám. programosztály. Telefon: 11-911/26, 12-802.

Ünnep előtti befőzési és étkezési GYÜMÖLCSVÁSÁR kedvező áron a Deko boltjaiban. Várjuk kedves vásárlóinkat!

A Hajdú-Bihar Megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat pályázatot hirdet üzemmérnöki munkakörökbe gépészmérnöki vagy üzemmérnöki és épületgépész-mérnöki, vagy épületgépész üzemmérnöki végzettséggel. Műszaki fejlesztői munkakörbe gépészmérnöki végzettséggel. A pályázatokat szakmai önéletrajzzal írásban kérjük benyújtani a vállalat személyzeti és oktatási osztályára, a hirdetés megjelenésétől számított két héten belül. Cím: 4030 Debrecen, Vágóhid u. 9.

Kamatos kamat! Tartósítói Kombinat, Debrecen raktárbázis- és anyagmozgatás-korszerűsítő kötvényt bocsát ki a lakosság számára, évi 11%-os kamatozás és 6 éves lejárat mellett. 1991-től 3 részletben történik a tőke törlesztése. Amennyiben a kamat- és törlesztőszelvényeket évente nem váltják be, úgy 1993. évtől a kötvényértéket, valamint 11%-os kamatos kamattal egy összegben fizeti vissza a kibocsátó. Megvásárolható: az Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt. bankszerveinél: Egerben, Hatvanban és Püspökladányban, valamint a Magyar Nemzeti Bank Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóságán (Debrecen, Hatvan u. 15.), az MNB főpénztárában (Budapest, Rosenberg házaspár u. 17.).

A Herbária Vállalat balmazújvárosi üzemébe termelésirányítói munkakörbe üzemvezető-helyettes munkatársat keresünk szeptember-októberi belépési lehetőséggel. Munkaterülete: természetes alapanyagokból készült kivonatok, kozmetikumok teljes gyártási vertikumának az irányítása, ellenőrzése. Képesítési követelmény: szakirányúnak elfogadható felsőfokú képesítés, ami az ilyen tevékenység anyag- és technológiai ismereteit feltételezi. Bérézés: kollektív szerződés szerint, személyes megállapodás alapján. Munkahely címe: 4060 Balmazújváros, Nádudvari u. 56. sz. Telefon: 52-70-114. Üzemvezető neve: Posta József. Jelentkezés módja: szakmai önéletrajz beküldésével, a Herbária Vállalat személyzeti-oktatási osztályára. 1051 Budapest V., Arany J. u. 29. sz.

A Püspökladányi Költségvetési Üzem felvételre keres közép- vagy felsőfokú végzettséggel rendelkező **belső épületgépészt**

Fizetés megegyezik szerint. Jelentkezés Püspökladány, Debreceni u. 1., az építési ágazatvezetőnél.

A Hajdúböszörmény és Vidéke AFÉSZ **PÁLYÁZATOT HIRDET**

Debrecen-Józsa területre 15 boltgység munkájának szakmai irányítására, ellenőrzésére,

hálózati ügyintézői munkakör betöltésére.

Pályázati feltétel: ker. szakközépiskolai végzettség, 5 éves kereskedelmi szakmai gyakorlat. A pályázat részletes önéletrajzzal, írásban AFÉSZ, 4220 Hajdúböszörmény, Iskola u. 9. címre kérjük.

A Debreceni Közlekedési Vállalat

egyetemi vagy főiskolai végzettséggel és gyakorlattal rendelkező

közgazdasági csoportvezetőt, forgalomszervezési előadót

szakirányú képzéssel,

árelőadót, tervező elemzőt,

bér- és TBK-ellenőrt,

munka- és ügyvitelszervezőt,

számlalíkvizsgálót, tervstatistikust

szakközépiskolai végzettséggel

technológusokat

keres felvételre.

Jelentkezés: a vállalat személyzeti osztályán

Debrecen, Blaháné utca 2. II. 23.

„B” kategóriás termelőszövetkezet

pályázatot hirdet

főkönyvelő-helyettesi

munkakör betöltésére.

10 éves szakmai gyakorlat és mérlegképes könyvelői, ill. szakirányú főiskolai vagy egyetemi végzettség szükséges.

Bérezés a 25/1983. (XII. 29.) MÉM. sz. rend. keretei között megegyezéssel.

A pályázatot — bérigény-megjelöléssel —

„ROBOTRON”

jeligére a kiadóra kérjük a megjelenéstől számított 20 napon belül leadni.

ÉPÍTKEZŐK, LAKÁSFELJÚJTÓK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

A Trapéz Építőipari Kiszövetkezet Debrecen, Széchenyi u. 24. alatt levő boltjaiban nagy választékban kapható:

— import csehszlovák tapéta reklámra — olcsó NDK padlószőnyeg és tapéta — fal- és padlóburkoló lapok — olcsó márványzsemcsés mozaiklap — fürdőszoba-berendezési és felszerelési tárgyak — műanyag álmennyezet többféle színben — relaxa, autórelexa — műanyag ereszcsonna — harmonikajáto — műanyag falburkoló.

Külön szolgáltatásként ajánljuk a Disperzit Color és Trinát Color festékek 216-féle színkeverését, amely a helyszínen kiválasztható és megvásárolható.

Ezenkívül a Baross u. 11. alatti boltunkban:

— festékek — háztartási áruk — NDK padlószőnyeg és tapéta kapható.

sport

Sportrovat-ügyletes: **Filip Kornél**
Ugyelet: 9-től 12-ig
Telefon: 17-152

Fábián az élen

Pénteken az úszással folytatódott az ős-tavas világbajnokság. A 90 fős mezőnyt 12 futamban osztották, az elején kerültek sorra a sereghajtók, a végén a legjobbak. Eddigi eredménye alapján Miszer a 3., Martinek a 4., Fábián pedig a 12. futamban került.

A 12. futamban Fábián 3:17 perc körüli időre törekedett, ettől alig maradt el, 3:18.35 perc alatt ért a 300 méter végére, ezzel bekerült az első tíz közé. Ezt a számot az olasz Toraldo nyerte, messze kiemelkedve a mezőnyből.

Fábián az úszás után az ös-zetettben az élre állt, csekély különbséggel elővált. Mögötte Svare és Bouzou áll. A csapatversenyben a Szovjetunió vezet, több mint 200 ponttal Lengyelország és csaknem 300-zal Nagy-Britannia előtt. A magyar válogatottnak ismét feljebb lépett, a 19., majd a 11. hely után most már az első tíz között várja a folytatást.

Vívótanfolyam

Játszva tanuljunk sportolni, vivni! Ez a jelmondata annak a tanfolyamnak, melyet a Debreceni Sportiskola hirdetett meg, ismételtén. A vívótanfolyamra a nyolc év-nél idősebb lányok és fiúk jelentkezhetnek — kedden és csütörtökön délután 3 órától jelenjenek meg a vasutasok Vágóhid utcai sporttelepének vívótermében. Fülöp Gyula és Patócs Zolt vívómestereknek.

SOROKBAN

A Dunántúlon, Velencén augusztus 16-20. között rendezik meg az országos turisztikai találkozót.

A labdarúgó Berettyó-kupáért: Az 1. helyért: Tépe-Hencida 3-2. A 3. helyért: Gáborján-Mezősas 7-3.

A BHG az Alkotmány-kupáért augusztus 15-én, szombaton délelőtt sportvetélkedőt tart a DMVSC Oláh Gábor utcai sportkomplexumban.

Az MTK-VM labdarúgó-csapatja hazakeresztet ibériai portyájáról. Eredményei: MTK-VM—Leon (spanyol) 2-1 (1-0). G.: Kiss L. és Jován. — Sporting Lisszabon (portugál)—MTK-VM 3-0 (1-0). A 3. percben Szalai kiállítva.

Az olaszországi Viareggióban rendezett nemzetközi atlétikai viadalon az olasz Alessandro Andrei háromszor is megjavította a férfi súlylökés világrekordját (22,64). Andrei először 22,72, másodsor 22,84, harmadszor 22,91 méterre javította a világrekordot.

A pánamerikai játékok csütörtöki versenynapjának szenzációját az amerikai Jackie Joyner-Kersey, a hétpróbázás világrekordját okozta. A 25 esztendő sportolónő a távolugrás utolsó sorozatában 7,45 m-re repült, s ezzel beállította az NDK-beli Heike Drechsler tavaly júniusban elért világrekordját.

LABDARÚGÓ NB I.

A Rába ETO—Kaposvár mérkőzés 2:1 (0:1) a Rába ETO javára. Gólszerzők: Havasi (8. p) 0:1, (Hanel (55. p), 1:1, Kiss Zs. (73. p) 2:1. (MTI)

Augusztus 15., szombat

Kézilabda
DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, 8: ZVL Presov—Dán juniorválogatott, — 9:30: Unnepevény megnyitó, — 10: DMVSC—Stjern Olden See (dán), — 11:30: Egle Vilnius—Dár juniorválogatott — 15:30: Stjern Olden See—Mitrovica (jugoszlávia), — 17: Egle Vilnius—ZVL Presov, — 18:30: DMVSC—Mitrovica. Női csoportmérkőzések Debrecen város Nagydijáért, a Topán-kupáért.
DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, 14: D. Közúti Eptők—Lehel SE (női NB I. B. Gógh, Horváth), — 15:30: Medcor-pálya, 15:30: D. Medicor—Csömör (férfi NB II., Veres, Zsurakovszki), — 17: D. Medicor—Kisvárd (női NB II., Nagy II., Patkai).

Vidéken. NB II. Nők: Derecske—Miskolc (10.30), Onodi, Zirci, — Férfiak: Balmazújváros—Mátészalka (17, Petus, Szóke). — Megyei bajnokság. Nők: Kaba—Hajdúnánás (10.15, Ádám, Szolnoki).

Labdarúgás
Egyetemi sporttelep, 16:

Rajt a labdarúgó NB I-ben

Vasárnap 19 órakor az Üllői úton: Ferencváros—DMVSC

Tegnap Kaposvárott, a Kaposvár—Rába ETO mérkőzéssel megkezdődtek a küzdelmek a magyar labdarúgás élvonalában. Ma az Ü. Dózsa—ZTE, Békéscsaba—Pécsi MSC találkozóra kerül sor. Vasárnap rendezik meg a Vác—Bp. Honvéd, Tatabánya—Siofok, Haladás—Vasas, Videoton—MTK-VM és az FTC—DMVSC összecsapásokat.

Pénteken délelőtti játékosértekezletet tartott a DMVSC labdarúgó-szakosztálya, amelyen Pogácsás János, a labdarúgó-szakosztály elnöke és Kiss László, az együttes vezető edzője ismertette a játékosokkal a premizálási rendszert és a bajnoksággal kapcsolatos elképzeléseket. Ezt követően beszélgettünk Kiss Lászlóval a felkészülési időszakban végzett munkáról, a bajnoki rajtról és a csapatl kapcsolatos szakmai elképzelésekről, célkitűzésekről.

— **Hogyan értékeli a felkészülési időszakban végzett munkát, milyennek találja a játékosállományt, milyen körülmények között dolgozik Debrecenben?**

— Azzal kell kezdenem, hogy a felkészülési időszakban nagyon jó benyomásokat szereztem a játékosokról. Valamennyi labdarúgó lelkiismeretesen vette ki részét az edzés munkából, rokonzenves kollektívát alkotnak a futballisták, akik úgy érzem, vágyanak a sikerre, és szeretnék nagyon jól szerepelni. Az állományt jónak tartom, ami nem jelenti azt természetesen, hogy ne volna szükségünk még egy-két jó támadóra. Ami a feltételeket illeti, ha sok vita árán is, de végül is tisztáztuk az érdekeltségi rendszert, és azt hiszem, sikerült olyan prémiumfeltételeket kitűzni a játékosok elé, amelyek inspirálják őket minden

mérkőzésen a maximális teljesítmény nyújtására. — **A felkészülési időszak befejeződött. Nyilvánvalóan megismerkedett most már alaposan a játékosok képességeivel, tudásával. Gondolom, megvannak az elképzelései, milyen futballt is játszat majd csapatával.**

— Nehéz kérdés, hiszen még csak az út elején tartunk. Annyit elmondhatok, hogy gyors, elsősorban labdával gyors, agresszív, harcoss csapatot akarok kialakítani, olyan gárdát szeretnék pályára küldeni, amely minden találkozáson maximális erőfeszítésre képes. Nem törekedtünk arra, hogy sok játékost igazoljunk, mint mondtam, jó állományt kaptam és így minőségi erősítést tűztünk ki célul, ezért szereztük meg Turatóczyt. Még feltétlenül szükségünk volna egy támadóra, s nem mondunk le annak megszerzéséről. Dr. Puskás Lajostól egy fizikai, lag jól felkészített, de pszichikailag meglehetősen rossz állapotban lévő társaságot örököltünk. Céloom az, hogy felrázzam a játékosokat, hogy akarjanak minden mérkőzésen nyerni, merjenek játszani. Öröm számomra, hogy számos nagyon tehetséges fiatal játékosunk van, elsősorban Plókai A.-ra, Vancsára, Sallaira gondolok. Természetesen még nem kész labdarúgók, de rövidesen, ha jól dolgoznak és fejlődésük töretlen lesz, bekerülhetnek az együttesbe. Jelen pillanatban csak azt tudjuk produkálni, amire a jelenlegi játékosállomány is alkalmas. Kevés támadóval rendelkezünk, ezért látványos játékra az első fordulóban aligha leszünk képesek. Hiszek benne, hogy a sok gyakorlás s a munka meghozza az eredményt, az pedig visszaadja a játékosok elvesztett önbizalmát, s

akkor a játékkal sem lesz baj. A mi csapatunk semmivel sem gyengébb, mint az NB I másik hat-hét együttese.

— **Vasárnap az Üllői úton lép pályára a DMVSC. Mit vár a találkozótól, milyen összeállításban küldi pályára a csapatát?**

— Ez a találkozó számomra különleges élményt ígér. Egyrészt huszonegy éven keresztül éltam a Fradi-pálya közvetlen szomszédságában, ismerős az Üllői út semmivel sem hasonlítható légköre. Ugyanakkor vezető edzőként most ülök először NB I-es mérkőzésen a kispadon. A csapat összeállításában Duró sérülése okoz gondot, így előreláthatólag az alábbi tizenegyet kezd: — Kiss, Szűcs, Till, Takács (Horváth M.) — Turatóczy, Bücs, Plókai A. — Dan (Sallai), Melis, Jankovics. Mi minden mérkőzésen nyerni szeretnénk, jóslásokba nem akarok bocsátkozni, mindent megteszünk a siker érdekében, s alaposan felkészültünk.

— **A vasárnapi mérkőzés után szerdán Debrecenben a Videoton ellen lép pályára csapata. Mit vár az együttes és a hazai közönség találkozójától?**

— Azt szeretném, ha a labdarúgás szeretetéről híres debreceni közönség bizalmat adna a gárdának, segítené együttérzésével, biztatásával a győzelemre. Egyet szeretnék még egyszer hangsúlyozni: látványos játékokat egyelőre nem tudok ígérni, de abban biztosak lehetnek a nézők, hogy minden játékos a maximumot fogja nyújtani. Bizalmat kérünk, amivel nem fogunk visszaélni. Más szeretnénk játszani, mint amit eddig játszott a csapat, s az átállítás nem megy egyik napról a másikra.

F. T.

TOPÁN-KUPA

A nemzetközi kézilabdatornára már napokkal korábban megérkeztek a résztvevő csapatok. Ismerkedtek városunkkal és az Oláh Gábor utcai csarnokkal. Az A csoport végső győzelemre is esélyes együttese az Egle Vilnius, amely már ötödik alkalommal játszik Debrecenben. A csapatot Antanas Taraskevicius edző mutatta be.

— **Együttesünk tizenegy éves fennállása óta két alkalommal, 1981-ben s a most befejeződött 1987-es bajnokságban szerzett harmadik helyezést a szovjet Szuper-kupában. 1986-ban**

Az A csoport esélyese az Egle Vilnius

hatodikok voltunk a sorban. Nemzetközi porondon 1982-ben versenyeztünk és eljutottunk az IHF-kupa-döntőjébe, ahol végül is jugoszláv vetélytársunk jutott célba. Természetesen az öt év alatt átalakult a csapat, kicserélődtek a lányok. A 14 lány húsz és huszonnyolc év közöttiek. A jelenlegi gárdából hárman — Austa Miklusyte, Daiva Kalasukaite, Jolanta Zemaityte — játszottak a junior világbajnokságon induló szovjet válogatottban. Jolanta szerepelt már a szovjet felnőtt válogatottban is. Itt van a csapattal Debrecenben Sigit Strecen is, aki olimpiai bajnok volt 1980-ban, és világbajnokságot nyert 1982-ben, éppen itt Magyarországon, Budapesten. Ő azonban most nem lép pályára.

A litván együttes július 7-én kezdte a felkészülést a következő bajnokságra. Az edző véleménye szerint jó formában érkeztek Debrecenbe, és a csoportgyőzelem megszerzése a céljuk, bár jó véleményvel van a csehszlovák Eperjes gárdájáról. A döntőben viszont már bármilyen történet, zárta az edző az esélylatolgatást.

A bajnokság harmadik helyének megszerzésével jogot szereztek ismét az IHF-kupában való indulásra. A Topán-kupa érdekessége, hogy a vendéglátók is ebben a nemzetközi kupában szerepelnek, és előfordulhat, hogy a sorsolás szeszélye folytán majd épp egymás ellen kell játszaniuk. Így egyrészt megismerhetik a másik fél játéktípusát, és majd később új taktikai elemekkel kell meglepniük az ellenfelet.

A Topán-kupa félnapi programjára 32 és 16 forintba kerülnek a belépők. Természetesen a kézilabda-mérkőzésre váltott bérletek is érvényesek.

h. k.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

D. Universitas—Karcagi SE Sakk (Czirba). NB III-as mérkőzés.

Hajdúszoboszló, 11 és 15: Gázliang '87 országos verseny, első forduló.

Augusztus 16., vasárnap

Kézilabda

DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, 14: A női nemzetközi hatos torna helyosztója, az 5. helyért. — 15:30: Játék a 3. helyért. — 17: Mérkőzés az 1. helyért.

Vidéken. Megyei bajnokság. Nők: Nádudvar—D. Vörös Meteor (10.15, Kiss I., Vass).

Labdarúgás

Gázvezeték utcai pálya, 16: Hajdú Volán—Hajdúhadházi Bocskai (Rozsik, Nagy B., Dulovics). Megyei bajnoki mérkőzés.

Vidéken. NB III. (16 óra): Berettyóújfalú—D. Kinizsi (Márkó, Patáki, Vilmányi). Hajdúböszörményi Bocskai—Volán Rákóczi (Fodor S., Vargha, Tóth). Balmazújvárosi Lenin TSE—Püspökladányi MAV Egyetértés (Fodor F., Nyéki, Tóth S.). — Megyei bajnokság (16): Vámospécs—Hajdúszoboszló (Göz, Benke, Vezendi), Földes—Nádudvar (Antal, Dull, Kiss A.), Hajdúdorog—Mikepércs (Balogh, Nagy Gy., Szarka), Biharnagybajom—Hajdúnánás (Szivási, Kovács I., Magyar), Létavértes—Poigár (Mészáros, Nagy Cs., Meleg), Derecske—Komádi (Nyilasi S., Cseh I., Mezel), Körösszegapáti—Sárrétudvari (Tatár, Bende, Domokos).

Tenisz
Egyetemi sporttelep, 8: Barabás Miklós-emlékverseny, női, férfi I. osztály és ifjúsági. — II: D. Universitas—Gyöngyös (férfi NB II.).

Sakk
Hajdúszoboszló, 8: Gázliang '87 országos verseny, második forduló.

PIACI ÁRAK

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A Napló augusztus 1-jei számban megjelent keresztrejtvény megfejtése: Aki megmen-ti a farkast, az megöli a bárányokat.

KITÜNTETÉS. Az Elnöki Tanács dr. Szabó László Ambrusnak, a Debreceni Református Teológiai Akadé-mia tanárának eredményes munkássága elismeréseként, 60. születésnapja alkalmából a Munka Erdemrend arany fokozatát adományozta.

MEGYEI ÚJÍTÁSI TA-NÁCSADÓ SZOLGÁLAT. Augusztus 18-án, kedden 10 órától 16 óráig újítási ta-nácsadó szolgálatot tart az Országos Találmányi Hivatal szakembere a Technika Há-zában (Debrecen, Kossuth u. 8.), a 4-es számú előnöke-gi helyiségben. A tanácsadó szolgálat díjtalan.

LELKISEGÉLY-SZOL-GÁLAT. Éjjel-napal min-dennap hívható Debrecenben a lelkiségély-szolgálat a 12-165-ös telefonszámon.

BALESETI ÜGYELET. Augusztus 15-én, szombaton a megyei kórházban, 16-án, vasárnap az ortopéd klini-kán tartanak baleseti ügye-letet.

ALLATORVOSI ÜGYE-LET. Debrecen város terü-lén szombaton reggel 6 órá-tól vasárnap reggel 6 óráig dr. Nagy Zoltán (Debrecen, Széchenyi u. 72. sz., telefon: 14-712), vasárnap reggel 6 órá-tól hétfőn reggel 6 óráig dr. Márkus István, (Debre-cen, Nagyerdei krt. 24., tele-fon: 22-194) tart ügyeletet.

Table with columns: Debrecen, Plac, Deko, EL-kisker, H.-bősz., H.-nán., B.-újfalu, H.-szob., P.-lad. and rows of market prices for various goods.

Megjegyzés: Az Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat árai első osztályú termékekre vonatkoznak. Az Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat árai trányárak, amelyekből az árusítókhoz a kereslet-kínálat függvényében elterhetnek.

KISÁLLAT-KIÁLLÍTÁS DEBRECENBEN. Augusztus 19-én és 20-án Debre-cenben az Oláh Gábor ut-cai Vaosz-pálya ad helyet a Debreceni ÁFESZ kisállat-tenyésztő szakcsoportjának.

A tenyésztés házi remekei: nyúl, galamb és nutria csodálhatók meg a pályán egyéb hasznos kisállatok társaságában. Megnyitó augusztus 19-én, délután egy órakor.

CANNA VIRÁGKIÁLLI-TÁS. A Debreceni Agrár-tudományi Egyetem kísérleti telepén augusztus 17-én nyí-lak a Canna virágkiállítás, amely naponta 10-től 19 óráig díjmentesen látogatható.

1987. AUGUSZTUS 15., SZOMBAT Mária Napja A Nap két 5.30 órakor - nyugszik 19.59 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS AZ ORSZÁGBAN SZOMBAT ESTIG: Lassanként mindenütt beborul az ég. Jelentősebb felhőzetcsökkenés inkább csak szombaton délután északnyugaton valószínű. Ismétlődő eső, helyenként zivatar is várható. Megélnkül, főként a Du-nántúlon megerősödik a déli szél, amely szombaton északnyugatra fordul. A legalacsonyabb éjszakai hő-mérséklet 12 és 17, a legma-gasabb nappali hőmérséklet szombaton 18 és 23 fok kö-zött lesz. (MTI)

ÉVFORDULÓNAPTÁR Százötven éve született Nyir-egyházaán Farbak István (1837-1928) bányamérnök, bányászati akadémiai tanár.

NEM VOLT OTTÁLÁLA-TOS A LÓTÓN. A 4 talá-latos szelvényekre egyenként 41 446 forintot, a 3 találatos szelvényekre egyenként 42 forintot, a 2 találatos szel-vényekre egyenként 30 for-intot fizetnek. A közölt adatok nem véglegesek, a nyeremények ellenőrzése még tart.

PROGRAMOK

Augusztus 16., vasárnap Debrecen 20 óra: Kedves Tamás hang-versenye a Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskola hangver-senyterében (Egyetem tér 2.). Vámospercs 16 óra: Csongrádi Kata mű-sora a művelődési házbán. Hajdúszoboszló 10 óra: Az úttörőház. Hahó, itt vagyok címmel játékdieleit-től rendez a Tizenhárom vé-tanú utcai lakótelepen. Hajdúszoboszló 10 óra: Róna-kupa ökolívó-verseny a szabadtéri szinpadon. 20.30 óra: A Bikini együttes koncertje a szabadtéri szinpa-pon.

KÖZLEMÉNYEK

Közérdekű közlemény! Felhív-juk Debrecen és Hajdúszoboszló városok lakosainak figyelmét, hogy 1987. augusztus 17-19-e közötti időszakban a késő dél-utáni és hajnali órákban a vá-rosook belterületén repülőgépek szünnyugtatást hajtnak végre K-Othrine ULV szabadforgalmú vegyszerrel. Kérjük a lakosokat, hogy a hatás fokozása érdekében ezzel egyidejűleg a szü-nyugtatást a lakásokban is vé-gézzék el. Hortobágyi Állami Gazdaság környezetvédelmi üze-m. (x)

Ertesítjük a T. Utazókörzön-séget, hogy 1987. augusztus 17-től munkanapokon a Nyugati utcá-tól 19.30 órakor induló 1Y já-ra-tot 12 jézzessel a Kínizsi Szakszövetkezetig meghosszab-bitjuk, visszaindulás 19.50 óra-kor. A járatok október 23-ig közlekednek jézzel a Haj-dú Volán, Debrecen. (x)

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkiadású postahívatalknál és kézbesítőknél. Előfizetési díj egy hónapra 43 Ft, negyedévre 139 Ft, egy évre 527 Ft. Index 25 67 - ENEM 013 - 1401

MOZI • TV • RÁDIÓ

MOZI 15.55 Dalfestés kéz. 16.20 Betűreklám. 16.25 Indis: évek és képek. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Van benne va-lami. 17.35 20 a csúcson. 18.30 Családi torna. 18.35 Reklám. 18.40 Áruházak ajánlata. 18.45 Mézga Aladár különös kalandjai. Magyar rajzfilm-sorozat. 19.10 Esti mese. 19.20 Reklám. 19.30 Híradó. 20.00 Vers mindenkinék. 20.05 Ze-nélő filmek. Grease (Pe-mádé). Amerikai zenés film. (Feliratos). 21.55 A genfi dr. Fischer. Angol tévéfilm. 23.55 Híradó. 2.

15.55 Dalfestés kéz. 16.20 Betűreklám. 16.25 Indis: évek és képek. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Van benne va-lami. 17.35 20 a csúcson. 18.30 Családi torna. 18.35 Reklám. 18.40 Áruházak ajánlata. 18.45 Mézga Aladár különös kalandjai. Magyar rajzfilm-sorozat. 19.10 Esti mese. 19.20 Reklám. 19.30 Híradó. 20.00 Vers mindenkinék. 20.05 Ze-nélő filmek. Grease (Pe-mádé). Amerikai zenés film. (Feliratos). 21.55 A genfi dr. Fischer. Angol tévéfilm. 23.55 Híradó. 2.

15.55 Dalfestés kéz. 16.20 Betűreklám. 16.25 Indis: évek és képek. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Van benne va-lami. 17.35 20 a csúcson. 18.30 Családi torna. 18.35 Reklám. 18.40 Áruházak ajánlata. 18.45 Mézga Aladár különös kalandjai. Magyar rajzfilm-sorozat. 19.10 Esti mese. 19.20 Reklám. 19.30 Híradó. 20.00 Vers mindenkinék. 20.05 Ze-nélő filmek. Grease (Pe-mádé). Amerikai zenés film. (Feliratos). 21.55 A genfi dr. Fischer. Angol tévéfilm. 23.55 Híradó. 2.

Víz és szappan (olasz). Vig ma. vas. hn. 4. 6. n. 9. Apolló ma. vas. 10. n. 12. hn. 2. Meteor ma. vas. 5. 7. Pat Garrett és Billy, a kőlyök (amerikai). Apolló ma. vas. 4. 6. 8. Híradó ma. vas. f. 10. f. 12. hn. 8. Premier előtt! 48 óra (amerikai). Meteor kert ma. vas. 9. (Rossz idő esetén a teremben). Asterix és Kleopátra (francia). Alfa ma. f. 6. vas. f. 4. f. 6. Vetélytársok (szovjet). Vig ma. vas. hn. 2. (amerikai). Kelly hősi I-II (amerikai). Kliniká vas. 5. Love Story (amerikai). Hír-adó ma. vas. f. 10. f. 12. hn. 8. Harmadik típusú találkozások I-II (amerikai). Művész ma. vas. 6. A tenger zamata (olasz). Petőfi kert ma. 9. Szerencsere (amerikai). Vig ma. vas. n. 10. n. 12. Trükkös halál (amerikai). Petőfi kert vas. 9. Újra Donaldek (amerikai). Delta ma. f. 6. vas. f. 4. f. 6. Debreceni videomozik műsora: Vig kamara ma. vas. f. 11. f. 2. f. 4. f. 6. f. 8. A király-nő birodalma (hongkongi). Meteor 4. 8. ma. 8. Hong-kongi ember (hongkongi. 16). Vidéki videomozik műsora: Hajdúnánás f. 6. f. 8. ma: Nagy lezárlás (hongkongi). Vas. f. 6. Ma. 8. Oidoklés San Franciscóban (hongkon-gi). Hajdúszoboszló kamara: ma. 2. 4. 6. 8; Ne hagyj magad. Pitkin! (angol). Vas. 2. 4. 6. 8; San Paulo órása (olasz). Hajdúszoboszló furd: ma 9. 11. 1. 3. Kungfu lány (hongkongi). Vas. 9. 11. 1. 3. 5; Hongkongi ember (hong-kongi. 16). Komádi: ma. vas. 8; Verbo-szú Marseille-ben (francia). Püspökudány: ma. vas. f. 8; Zsákutca hadművelet (NSZK). Vidéki filmszínházak műsora: Berettyóújfalui: Eljen Szer-vác! (magyar). Ma. vas. 6. Sárka Haj és az aranyerőd (amerikai). Ma. vas. 8. Hajdúszoboszló: Asterix, a Gall (francia). Ma. vas. 5. Ifjú Frankenstein (amerikai). Ma. vas. 7. Hajdúnánás: Aladdin és a csodalampa (japán). Ma. vas. f. 6. Trükkös halál (ameri-ka). Ma. vas. f. 8. Hajdúszoboszló: Hugó, a viziló (magyar). Ma. vas. 4. 6. nap (kanadai). Ma. vas. 4. 6. kert: Moziklip (magyar). Ma. vas. 9. Püspökudány: Fehér törzs-főnök (amerikai). Ma. 6. Fa-fuló (magyar). Ma. 8. A zsa-rú szava (francia). Vas. 6. 8.

15.55 Dalfestés kéz. 16.20 Betűreklám. 16.25 Indis: évek és képek. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Van benne va-lami. 17.35 20 a csúcson. 18.30 Családi torna. 18.35 Reklám. 18.40 Áruházak ajánlata. 18.45 Mézga Aladár különös kalandjai. Magyar rajzfilm-sorozat. 19.10 Esti mese. 19.20 Reklám. 19.30 Híradó. 20.00 Vers mindenkinék. 20.05 Ze-nélő filmek. Grease (Pe-mádé). Amerikai zenés film. (Feliratos). 21.55 A genfi dr. Fischer. Angol tévéfilm. 23.55 Híradó. 2.

15.55 Dalfestés kéz. 16.20 Betűreklám. 16.25 Indis: évek és képek. 16.55 Reklám. 17.00 Híradó. 17.15 Van benne va-lami. 17.35 20 a csúcson. 18.30 Családi torna. 18.35 Reklám. 18.40 Áruházak ajánlata. 18.45 Mézga Aladár különös kalandjai. Magyar rajzfilm-sorozat. 19.10 Esti mese. 19.20 Reklám. 19.30 Híradó. 20.00 Vers mindenkinék. 20.05 Ze-nélő filmek. Grease (Pe-mádé). Amerikai zenés film. (Feliratos). 21.55 A genfi dr. Fischer. Angol tévéfilm. 23.55 Híradó. 2.

TELEVÍZIO

SZOMBAT BUDAPEST. 1.: 8.28 Műsor-ismertetés. 8.30 Tévétorna gyerekeknek. 8.35 Angol nyel-velke. 9.05 Ötödösök film-műsora. 9.25 Telemind. 9.40 Gye-rekek és kalandok. Lenyélgy kislányfilm. 9.50. 10.05. 10.15. 10.25. 10.35. 10.45. 10.55. 11.05. 11.15. 11.25. 11.35. 11.45. 11.55. 12.05. 12.15. 12.25. 12.35. 12.45. 12.55. 13.05. 13.15. 13.25. 13.35. 13.45. 13.55. 14.05. 14.15. 14.25. 14.35. 14.45. 14.55. 15.05. 15.15. 15.25. 15.35. 15.45. 15.55. 16.05. 16.15. 16.25. 16.35. 16.45. 16.55. 17.05. 17.15. 17.25. 17.35. 17.45. 17.55. 18.05. 18.15. 18.25. 18.35. 18.45. 18.55. 19.05. 19.15. 19.25. 19.35. 19.45. 19.55. 20.05. 20.15. 20.25. 20.35. 20.45. 20.55. 21.05. 21.15. 21.25. 21.35. 21.45. 21.55. 22.05. 22.15. 22.25. 22.35. 22.45. 22.55. 23.05. 23.15. 23.25. 23.35. 23.45. 23.55. 24.05. 24.15. 24.25. 24.35. 24.45. 24.55. 25.05. 25.15. 25.25. 25.35. 25.45. 25.55. 26.05. 26.15. 26.25. 26.35. 26.45. 26.55. 27.05. 27.15. 27.25. 27.35. 27.45. 27.55. 28.05. 28.15. 28.25. 28.35. 28.45. 28.55. 29.05. 29.15. 29.25. 29.35. 29.45. 29.55. 30.05. 30.15. 30.25. 30.35. 30.45. 30.55. 31.05. 31.15. 31.25. 31.35. 31.45. 31.55. 32.05. 32.15. 32.25. 32.35. 32.45. 32.55. 33.05. 33.15. 33.25. 33.35. 33.45. 33.55. 34.05. 34.15. 34.25. 34.35. 34.45. 34.55. 35.05. 35.15. 35.25. 35.35. 35.45. 35.55. 36.05. 36.15. 36.25. 36.35. 36.45. 36.55. 37.05. 37.15. 37.25. 37.35. 37.45. 37.55. 38.05. 38.15. 38.25. 38.35. 38.45. 38.55. 39.05. 39.15. 39.25. 39.35. 39.45. 39.55. 40.05. 40.15. 40.25. 40.35. 40.45. 40.55. 41.05. 41.15. 41.25. 41.35. 41.45. 41.55. 42.05. 42.15. 42.25. 42.35. 42.45. 42.55. 43.05. 43.15. 43.25. 43.35. 43.45. 43.55. 44.05. 44.15. 44.25. 44.35. 44.45. 44.55. 45.05. 45.15. 45.25. 45.35. 45.45. 45.55. 46.05. 46.15. 46.25. 46.35. 46.45. 46.55. 47.05. 47.15. 47.25. 47.35. 47.45. 47.55. 48.05. 48.15. 48.25. 48.35. 48.45. 48.55. 49.05. 49.15. 49.25. 49.35. 49.45. 49.55. 50.05. 50.15. 50.25. 50.35. 50.45. 50.55. 51.05. 51.15. 51.25. 51.35. 51.45. 51.55. 52.05. 52.15. 52.25. 52.35. 52.45. 52.55. 53.05. 53.15. 53.25. 53.35. 53.45. 53.55. 54.05. 54.15. 54.25. 54.35. 54.45. 54.55. 55.05. 55.15. 55.25. 55.35. 55.45. 55.55. 56.05. 56.15. 56.25. 56.35. 56.45. 56.55. 57.05. 57.15. 57.25. 57.35. 57.45. 57.55. 58.05. 58.15. 58.25. 58.35. 58.45. 58.55. 59.05. 59.15. 59.25. 59.35. 59.45. 59.55. 60.05. 60.15. 60.25. 60.35. 60.45. 60.55. 61.05. 61.15. 61.25. 61.35. 61.45. 61.55. 62.05. 62.15. 62.25. 62.35. 62.45. 62.55. 63.05. 63.15. 63.25. 63.35. 63.45. 63.55. 64.05. 64.15. 64.25. 64.35. 64.45. 64.55. 65.05. 65.15. 65.25. 65.35. 65.45. 65.55. 66.05. 66.15. 66.25. 66.35. 66.45. 66.55. 67.05. 67.15. 67.25. 67.35. 67.45. 67.55. 68.05. 68.15. 68.25. 68.35. 68.45. 68.55. 69.05. 69.15. 69.25. 69.35. 69.45. 69.55. 70.05. 70.15. 70.25. 70.35. 70.45. 70.55. 71.05. 71.15. 71.25. 71.35. 71.45. 71.55. 72.05. 72.15. 72.25. 72.35. 72.45. 72.55. 73.05. 73.15. 73.25. 73.35. 73.45. 73.55. 74.05. 74.15. 74.25. 74.35. 74.45. 74.55. 75.05. 75.15. 75.25. 75.35. 75.45. 75.55. 76.05. 76.15. 76.25. 76.35. 76.45. 76.55. 77.05. 77.15. 77.25. 77.35. 77.45. 77.55. 78.05. 78.15. 78.25. 78.35. 78.45. 78.55. 79.05. 79.15. 79.25. 79.35. 79.45. 79.55. 80.05. 80.15. 80.25. 80.35. 80.45. 80.55. 81.05. 81.15. 81.25. 81.35. 81.45. 81.55. 82.05. 82.15. 82.25. 82.35. 82.45. 82.55. 83.05. 83.15. 83.25. 83.35. 83.45. 83.55. 84.05. 84.15. 84.25. 84.35. 84.45. 84.55. 85.05. 85.15. 85.25. 85.35. 85.45. 85.55. 86.05. 86.15. 86.25. 86.35. 86.45. 86.55. 87.05. 87.15. 87.25. 87.35. 87.45. 87.55. 88.05. 88.15. 88.25. 88.35. 88.45. 88.55. 89.05. 89.15. 89.25. 89.35. 89.45. 89.55. 90.05. 90.15. 90.25. 90.35. 90.45. 90.55. 91.05. 91.15. 91.25. 91.35. 91.45. 91.55. 92.05. 92.15. 92.25. 92.35. 92.45. 92.55. 93.05. 93.15. 93.25. 93.35. 93.45. 93.55. 94.05. 94.15. 94.25. 94.35. 94.45. 94.55. 95.05. 95.15. 95.25. 95.35. 95.45. 95.55. 96.05. 96.15. 96.25. 96.35. 96.45. 96.55. 97.05. 97.15. 97.25. 97.35. 97.45. 97.55. 98.05. 98.15. 98.25. 98.35. 98.45. 98.55. 99.05. 99.15. 99.25. 99.35. 99.45. 99.55. 100.05. 100.15. 100.25. 100.35. 100.45. 100.55. 101.05. 101.15. 101.25. 101.35. 101.45. 101.55. 102.05. 102.15. 102.25. 102.35. 102.45. 102.55. 103.05. 103.15. 103.25. 103.35. 103.45. 103.55. 104.05. 104.15. 104.25. 104.35. 104.45. 104.55. 105.05. 105.15. 105.25. 105.35. 105.45. 105.55. 106.05. 106.15. 106.25. 106.35. 106.45. 106.55. 107.05. 107.15. 107.25. 107.35. 107.45. 107.55. 108.05. 108.15. 108.25. 108.35. 108.45. 108.55. 109.05. 109.15. 109.25. 109.35. 109.45. 109.55. 110.05. 110.15. 110.25. 110.35. 110.45. 110.55. 111.05. 111.15. 111.25. 111.35. 111.45. 111.55. 112.05. 112.15. 112.25. 112.35. 112.45. 112.55. 113.05. 113.15. 113.25. 113.35. 113.45. 113.55. 114.05. 114.15. 114.25. 114.35. 114.45. 114.55. 115.05. 115.15. 115.25. 115.35. 115.45. 115.55. 116.05. 116.15. 116.25. 116.35. 116.45. 116.55. 117.05. 117.15. 117.25. 117.35. 117.45. 117.55. 118.05. 118.15. 118.25. 118.35. 118.45. 118.55. 119.05. 119.15. 119.25. 119.35. 119.45. 119.55. 120.05. 120.15. 120.25. 120.35. 120.45. 120.55. 121.05. 121.15. 121.25. 121.35. 121.45. 121.55. 122.05. 122.15. 122.25. 122.35. 122.45. 122.55. 123.05. 123.15. 123.25. 123.35. 123.45. 123.55. 124.05. 124.15. 124.25. 124.35. 124.45. 124.55. 125.05. 125.15. 125.25. 125.35. 125.45. 125.55. 126.05. 126.15. 126.25. 126.35. 126.45. 126.55. 127.05. 127.15. 127.25. 127.35. 127.45. 127.55. 128.05. 128.15. 128.25. 128.35. 128.45. 128.55. 129.05. 129.15. 129.25. 129.35. 129.45. 129.55. 130.05. 130.15. 130.25. 130.35. 130.45. 130.55. 131.05. 131.15. 131.25. 131.35. 131.45. 131.55. 132.05. 132.15. 132.25. 132.35. 132.45. 132.55. 133.05. 133.15. 133.25. 133.35. 133.45. 133.55. 134.05. 134.15. 134.25. 134.35. 134.45. 134.55. 135.05. 135.15. 135.25. 135.35. 135.45. 135.55. 136.05. 136.15. 136.25. 136.35. 136.45. 136.55. 137.05. 137.15. 137.25. 137.35. 137.45. 137.55. 138.05. 138.15. 138.25. 138.35. 138.45. 138.55. 139.05. 139.15. 139.25. 139.35. 139.45. 139.55. 140.05. 140.15. 140.25. 140.35. 140.45. 140.55. 141.05. 141.15. 141.25. 141.35. 141.45. 141.55. 142.05. 142.15. 142.25. 142.35. 142.45. 142.55. 143.05. 143.15. 143.25. 143.35. 143.45. 143.55. 144.05. 144.15. 144.25. 144.35. 144.45. 144.55. 145.05. 145.15. 145.25. 145.35. 145.45. 145.55. 146.05. 146.15. 146.25. 146.35. 146.45. 146.55. 147.05. 147.15. 147.25. 147.35. 147.45. 147.55. 148.05. 148.15. 148.25. 148.35. 148.45. 148.55. 149.05. 149.15. 149.25. 149.35. 149.45. 149.55. 150.05. 150.15. 150.25. 150.35. 150.45. 150.55. 151.05. 151.15. 151.25. 151.35. 151.45. 151.55. 152.05. 152.15. 152.25. 152.35. 152.45. 152.55. 153.05. 153.15. 153.25. 153.35. 153.45. 153.55. 154.05. 154.15. 154.25. 154.35. 154.45. 154.55. 155.05. 155.15. 155.25. 155.35. 155.45. 155.55. 156.05. 156.15. 156.25. 156.35. 156.45. 156.55. 157.05. 157.15. 157.25. 157.35. 157.45. 157.55. 158.05. 158.15. 158.25. 158.35. 158.45. 158.55. 159.05. 159.15. 159.25. 159.35. 159.45. 159.55. 160.05. 160.15. 160.25. 160.35. 160.45. 160.55. 161.05. 161.15. 161.25. 161.35. 161.45. 161.55. 162.05. 162.15. 162.25. 162.35. 162.45. 162.55. 163.05. 163.15. 163.25. 163.35. 163.45. 163.55. 164.05. 164.15. 164.25. 164.35. 164.45. 164.55. 165.05. 165.15. 165.25. 165.35. 1